

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ
ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

«ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ
ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ »

ΘΕΜΑ : «Μοντέλα Αποκρατικοποιήσεων και συγκρίσεις»

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

της

ΤΣΩΚΟΥ ΒΑΣΙΛΙΚΗΣ
(Α.Μ :marpm10016)

Επιβλέπων Καθηγητής : Λιαργκόβας Παναγιώτης

Τρίπολη, Φεβρουάριος 2012

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ
ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

«ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ
ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ »

ΘΕΜΑ : «Μοντέλα Αποκρατικοποιήσεων και συγκρίσεις»

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

της

ΤΣΩΚΟΥ ΒΑΣΙΛΙΚΗΣ
(Α.Μ :marm10016)

Εγκρίθηκε από την Εξεταστική Επιτροπή
την 21^η Φεβρουαρίου 2012

.....
(Υπογραφή)

.....
(Υπογραφή)

.....
(Υπογραφή)

Τρίπολη, Φεβρουάριος 2012

Ευχαριστίες

Με την έναρξη της εργασίας μου, αισθάνομαι την ανάγκη να ευχαριστήσω κάποιους ανθρώπους, στους οποίους είχα την τύχη να βρω συμπαράσταση και ουσιαστική βοήθεια.

Τον επιβλέποντα καθηγητή μου Παναγιώτη Διαργκόβα, για το υλικό που μου παραχώρησε και τη συνεργασία.

Τον ανιψιό μου Βασίλη Λαζαρίδη, φοιτητή Παντείου Πανεπιστημίου /Τμήματος Δημόσιας Διοίκησης, για τη βοήθεια του στη συλλογή στοιχείων.

Τους γονείς μου και ιδιαίτερα το σύζυγο μου, για την υπομονή που έδειξε, σε όλη τη διάρκεια του μεταπτυχιακού προγράμματος καθώς και για τη διαρκή στήριξη των επιλογών μου.

Πραγματικά, όλοι οι παραπάνω στάθηκαν «πολύτιμοι» και συνέβαλαν στην πραγματοποίηση αυτής της προσπάθειας.

Περίληψη

Οι κυβερνήσεις των κρατών ανά την υφήλιο, λόγω της αδυναμίας των φορολογικών συστημάτων να παράγουν ικανοποιητικά έσοδα αλλά και των αυξημένων δημοσίων δαπανών, αναζητούν εναλλακτικές πηγές χρηματοδότησης. Η ιδιωτικοποίηση δημοσίων οργανισμών συνιστά μια ικανοποιητική λύση. Με τον όρο ιδιωτικοποίηση εννοούμε την ανάθεση της ιδιοκτησίας και του management ενός δημοσίου οργανισμού σε έναν ιδιωτικό φορέα. Στην χώρα μας, οι ιδιωτικοποιήσεις βρίσκονται στην σύγχρονη επικαιρότητα, λόγω της αναγκαιότητας του κράτους να αντλήσει άμεσα πόρους προκειμένου να ανταποκριθεί στις χρηματικές υποχρεώσεις που απορρέουν από το διογκωμένο δημόσιο χρέος. Η προσπάθεια όμως των αποκρατικοποιήσεων δημοσίων οργανισμών από τη κυβέρνηση προσκρούει σε πολλά εμπόδια, με κυριότερα την αντίδραση των συνδικαλιστικών φορέων. Επιπρόσθετα, υποστηρίζεται ότι λόγω των χαμηλών αποτιμήσεων των υποψήφιων εταιρειών, τα χρηματικά οφέλη που θα εισπράξει η κυβέρνηση θα είναι πολύ μικρά σε σχέση με το κόστος που σχετίζεται τόσο με τις κοινωνικές αντιδράσεις, όσο και με την απώλεια του κρατικού management και ειδικά σε εταιρείες που δραστηριοποιούνται σε νευραλγικούς κλάδους όπως η ενέργεια. Στην παρούσα ανάλυση θα εξετάσουμε τα πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα των αποκρατικοποιήσεων καθώς και διάφορα μοντέλα που έχουν αναπτυχθεί σχετικά με το ζήτημα αυτό. Θα γίνουν αρκετές αναφορές και για χώρες του εξωτερικού. Επιπρόσθετα θα προβούμε και σε συγκριτική ανάλυση προκειμένου να εξετάσουμε ποια μοντέλα αποκρατικοποιήσεων απέδωσαν περισσότερο αλλά και για το ποιά είναι η πορεία των αποκρατικοποιήσεων στην χώρα μας την τελευταία εικοσαετία καθώς και ποιες οι προοπτικές τους.

Λέξεις κλειδιά: αποκρατικοποιήσεις, αποδοτικότητα επιχειρήσεων, δημόσιο χρέος, δημόσια έσοδα, δημοσιονομική εξυγίανση, δημόσιες δαπάνες

Summary

The governments around the world have been seeking for additional funds to cover their public deficits. Privatization of state companies, provide a satisfactory solution. The term privatization refers to the transfer of a state property to a private agent. In Greece the huge deficit has urged the government to embark on a privatization program in an attempt to collect the necessary funds. However the government now has to deal with the syndicate's strong objections and with the fact that due to the low capitalization of state companies the funds collected will barely offer a substantial solution to this critical issue. The government will also have to deal with the social objections particularly in strategic sectors such as the energy sectors. In the present assignment we are going to examine the advantages and disadvantages of privatization together with several models that have been developed regarding this issue and making reference to which models of privatization have been more effective. We are going to make a reference for many countries abroad regarding always this critical issue. In addition, we will proceed in a comparative analysis in order to realize witch models of privatizations have been the most attributable and also to evaluate the progress and prospects of the privatizations in our country for the past 20 years.

Keywords: privatization, efficiency of companies, public deficit, public income, budgetary cleansing, public expenses.

Περιεχόμενα

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	7
2. ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ.....	11
3. Ο ΔΗΜΟΣΙΟΣ ΤΟΜΕΑΣ.....	17
3.1 Τα προβλήματα του δημοσίου τομέα.....	17
3.2 Η αναδιάρθρωση του Δημοσίου Τομέα ως αντίβαρο στην Ιδιωτικοποίηση.....	19
4. Ο ΘΕΣΜΟΣ ΤΩΝ ΑΠΟΚΡΑΤΙΚΟΠΟΙΗΣΕΩΝ.....	22
4.1 Ορισμός αποκρατικοποιήσεων.....	22
4.2 Προγραμματισμός και διαδικασία αποκρατικοποίησης.....	23
5. ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΙΔΙΩΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗΣ.....	26
5.1 Στόχοι της ιδιωτικοποίησης.....	26
5.2 Γενικότερες επιπτώσεις της ιδιωτικοποίησης.....	30
5.3 Ιδιωτικοποίηση και απασχόληση.....	36
5.4 Ιδιωτικοποίηση και δημοσιονομικοί στόχοι	38
5.5 Επίπτωση της ιδιωτικοποίησης στην κεφαλαιαγορά.....	39
6. Ο ΑΝΤΙΦΑΤΙΚΟΣ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑΣ ΤΩΝ ΙΔΙΩΤΙΚΟΠΟΙΗΣΕΩΝ.....	40
6.1 Προβλήματα παρερμηνείας της ιδιωτικοποίησης.....	40
6.2 Ποιες αντιφάσεις χαρακτηρίζουν τις ιδιωτικοποιήσεις.....	41
7. ΕΜΠΟΔΙΑ ΣΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΙΔΙΩΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗΣ.....	42
8. ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΙΔΙΩΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗΣ	44
9. ΜΕΘΟΔΟΙ ΚΑΙ ΜΟΝΤΕΛΑ ΑΠΟΚΡΑΤΙΚΟΠΟΙΗΣΕΩΝ.....	48
10. Η ΣΧΕΣΗ ΑΠΟΔΟΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΙΔΙΩΤΙΚΟΠΟΙΗΣΕΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.....	53
10.1 Εμπειρικά δεδομένα αναφορικά με την σχέση ιδιωτικοποίησης αποδοτικότητας....	53
10.2 Δείκτες αποδοτικότητας.....	55
10.3 Εμπειρικά δεδομένα των ιδιωτικοποιήσεων στην Ελλάδα	56
10.4 Συμπεράσματα.....	68
11. ΟΙ ΑΠΟΚΡΑΤΙΚΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.....	68
11.1 Ο ρόλος του κράτους στην Ελληνική οικονομία διαχρονικά.....	68
11.2 Οι ιδιωτικοποιήσεις την δεκαετία του 1990	69
11.3 Οι ιδιωτικοποιήσεις την δεκαετία του 2000 –Περίοδος ωριμότητας συνθηκών.....	74
11.4 Οι ιδιωτικοποιήσεις στην Ελλάδα την παρούσα φάση και ο ρόλος του Ταμείου Αξιοποίησης Ιδιωτικής Περιουσίας Δημοσίου	75
11.5 Ιδιωτικοποιήσεις που αναμένονται στο άμεσο μέλλον.....	77
12. ΕΠΙΛΟΓΟΣ -ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	81
Βιβλιογραφία.....	89
Παράρτημα 1.....	92
Παράρτημα 2.....	97

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Τα τελευταία χρόνια, οι κυβερνήσεις διαφόρων χωρών εισπράττουν την δυσaréσκεια των πολιτών για την ποιότητα των παρεχόμενων κρατικών υπηρεσιών. Επιπρόσθετα, οι κυβερνήσεις δέχονται πιέσεις για μείωση των φορολογικών συντελεστών ενώ ταυτόχρονα τα έσοδά τους παρουσιάζουν μείωση. Μία λύση για να αντιμετωπιστούν τα προβλήματα αυτά, είναι η ιδιωτικοποίηση των κρατικών υπηρεσιών.

Με τον όρο ιδιωτικοποίηση εννοούμε την απόφαση της κυβέρνησης να μεταβιβάσει τα κρατικά ιδιοκτησιακά δικαιώματα σε έναν ιδιωτικό φορέα είτε μερικώς είτε ολικώς. Σε ορισμένες περιπτώσεις, η κυβέρνηση εξακολουθεί να ασκεί κάποιο έλεγχο στην ιδιωτικοποιημένη εταιρεία. Η ιδιωτικοποίηση θα μπορούσε ευρύτερα να οριστεί ως μια πράξη περιορισμού του ρόλου του κράτους ή αύξησης του ρόλου του ιδιωτικού τομέα σε κάποια συγκεκριμένη δραστηριότητα ή στην ιδιοκτησία περιουσιακών στοιχείων. Η αντίστροφη διαδικασία της ιδιωτικοποίησης ονομάζεται κρατικοποίηση, όπου η κυβέρνηση αναλαμβάνει τον έλεγχο μιας εταιρείας η υπηρεσίας που μέχρι πρότινος ανήκε στον ιδιωτικό τομέα. Γενικότερα οι τρεις βασικές κατηγορίες ιδιωτικοποιήσεων είναι οι εξής (Γιαννίτης, 1994 σελ.13):

- Τυπική ιδιωτικοποίηση, όπου μια δραστηριότητα περνάει σε κρατική ιδιοκτησία
- Οργανωτική ιδιωτικοποίηση, όπου το κράτος εξακολουθεί να διαχειρίζεται την παροχή υπηρεσίας αλλά η παραγωγή της γίνεται από τις επιχειρήσεις του ιδιωτικού τομέα
- Λειτουργική ιδιωτικοποίηση στην οποία το κράτος μεταφέρει την δραστηριότητα στον ιδιωτικό τομέα και διασφαλίζει ότι αυτή θα είναι διαθέσιμη στους πολίτες

Οι αντικειμενικοί στόχοι της ιδιωτικοποίησης είναι να περιορίσουν την βαρύτητα του δημοσίου τομέα, να κινητοποιήσουν ιδιωτικού πόρους έτσι

ώστε να βοηθήσουν το δημόσιο στην αντιμετώπιση συγκεκριμένων προβλημάτων, να μεταβάλλουν τις ισορροπίες δημοσίου και ιδιωτικού τομέα, δημιουργώντας πρόσφορο έδαφος για την επέκταση του ιδιωτικού τομέα μακροχρόνια αλλά και να δημιουργήσουν ένα πιο ανταγωνιστικό περιβάλλον που θα συμβάλλει στην αύξηση της αποδοτικότητας της επιχείρησης (Γιαννίτσης, 1994 σελ.15).

Πέρα από τους παραπάνω στόχους στους οποίους αποβλέπει η ιδιωτικοποίηση, η τελευταία παίρνει και ειδικότερες εκφράσεις όπως (Γιαννίτσης, 1994 σελ.15):

- Η σταδιακή απώλεια του κράτους στον έλεγχο που έχει στην προσφορά προϊόντων και υπηρεσιών
- Η σύναψη συμβολαίων με ιδιώτες, που μέχρι πρότινος το δημόσιο πραγματοποιούσε μόνο του
- Η καταβολή χρημάτων από τους χρήστες, για υπηρεσίες που μέχρι πρότινος παρέχονταν δωρεάν
- Η πολιτική μείωσης του προσωπικού του δημοσίου
- Η κατάργηση των κρατικών μονοπωλίων
- Η προσαρμογή των μισθών και όρων εργασίας των εργαζομένων στο δημόσιο στα επίπεδα των εργαζομένων στον ιδιωτικό τομέα

Η ιδιωτικοποίηση, αποτελεί μία καθαρά πολιτική πράξη με οικονομικά αποτελέσματα. Η αλόγιστη ιδιωτικοποίηση μπορεί να αποβεί ασύμφορη και επιζήμια. Χρειάζεται σωστός προγραμματισμός σε μία οικονομία, ώστε το πρόγραμμα των ιδιωτικοποιήσεων να εφαρμοστεί την κατάλληλη στιγμή, να γίνει με μεθοδευμένο τρόπο και να φέρει τα επιθυμητά οικονομικά και κοινωνικά αποτελέσματα. Η ιδιωτικοποίηση αναφέρεται στην μεταβίβαση από ένα μηχανισμό με μεγάλη κρατική επιρροή σε ένα άλλο με λιγότερη. Τη βάση της ιδιωτικοποίησης αποτελούν οι μηχανισμοί της ελεύθερης αγοράς, της εθελοντικής προσφοράς και της αυτοεξυπηρέτησης (Ε.Σάββας-Ε.Κονδύλης 1993,σελ.20)

Βέβαια μπορεί να παρουσιαστεί σε διάφορες μορφές, όπως είναι για παράδειγμα η σύμβαση ιδιωτικών εταιρειών με κρατικούς φορείς π.χ. για τη χρηματοδότηση, κατασκευή και λειτουργία έργων ύδρευσης, για τον καθαρισμό των δρόμων κ.τ.λ. Η ιδιωτικοποίηση θεωρείται επίσης η συνεργασία κράτους και κάποιας φιλανθρωπικής οργάνωσης ή ακόμη η από κοινού με ιδιώτη, όπως για παράδειγμα η εκμετάλλευση ενός κτιρίου γραφείων .

Οι εκάστοτε κυβερνήσεις, θεωρούν την ιδιωτικοποίηση χρήσιμη ως προς τη μείωση των δημοσίων δαπανών, τη βελτίωση της αποδοτικότητας της επιχείρησης, τη συλλογή κεφαλαίων αλλά και την αναβάθμιση της ποιότητας των υπηρεσιών. Σε κάθε χώρα ανάλογα με την περίσταση χρησιμοποιείται και διαφορετικό μοντέλο ιδιωτικοποίησης. Στην Μεγάλη Βρετανία, π.χ τα κρατικά ιδιοκτησιακά δικαιώματα επωλήθησαν μέσω διάθεσης μετοχών σε σταθερή τιμή ή σε μια τιμή που μπορούσε να κυμαίνεται σε συγκεκριμένο εύρος διαπραγμάτευσης. Το πλεονέκτημα αυτού του μοντέλου είναι ότι εμπλέκονται πολλοί φορείς οι οποίοι είναι γνώστες αυτής της διαδικασίας με αποτέλεσμα η ιδιωτικοποίηση να διεξάγεται με ορθολογικούς όρους. Επιπρόσθετα, διασφαλίζεται ότι η νέα ιδιωτικοποιημένη επιχείρηση θα έχει πολυμετοχική σύνθεση, κάτι στο οποίο ενδέχεται να αποβλέπει η κυβέρνηση. Το μειονέκτημα είναι ότι η ανταπόκριση του επενδυτικού κοινού μπορεί να μην είναι αυτή που αναμενόταν, ενώ και η τιμή διάθεσης των μετοχών μπορεί να απέχει από την πραγματική τους αξία. Τέλος λόγω της εμπλοκής πολλών φορέων η διαδικασία αυτή μπορεί να ενέχει υψηλό κόστος (Chang, 1992, σελ.20).

Γενικότερα κάθε μοντέλο ιδιωτικοποίησης παρουσιάζει συγκεκριμένα πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα και το πιο τελικά θα χρησιμοποιηθεί εξαρτάται από παράγοντες όπως οι συνθήκες της αγοράς, τους στόχους τους οποίους θέλει να πετύχει η κυβέρνηση κ.α.

Οι επικριτές της θεωρούν την ιδιωτικοποίηση μία απλουστευμένη μορφή περιστολής του ρόλου του κράτους και οπισθοδρόμησης σε μία κατάσταση

όπου ο ισχυρότερος (οικονομικά) επικρατεί του ασθενέστερου. Στην πραγματικότητα όμως με την ιδιωτικοποίηση – όταν βέβαια εφαρμόζεται σωστά – το κράτος μπορεί να παραμένει εξίσου ευαίσθητο στα προβλήματα των αδυνάτων όσο και το κράτος πρόνοιας (welfare state) (Ε.Σάββας-Ε.Κονδύλης, 1993,σελ.23)

Στην παρούσα εργασία, αφού εξετάσουμε αναλυτικά τους στόχους και τις επιπτώσεις της ιδιωτικοποίησης, θα αναφερθούμε σε κάποια μοντέλα ιδιωτικοποίησης χρησιμοποιώντας παραδείγματα από εταιρείες που εισήλθαν σε αυτή την διαδικασία διεξάγοντας παράλληλα και συγκριτική ανάλυση. Επιπρόσθετα θα αναφερθούμε και στις ιδιωτικοποιήσεις που διεξήχθησαν στην Ελλάδα τις τελευταίες δεκαετίες, εστιάζοντας επιπρόσθετα και στην παρούσα τάση για περαιτέρω ιδιωτικοποιήσεις, προκειμένου η χώρα μας να συμμορφωθεί στις Ευρωπαϊκές επιταγές για δραστική συρρίκνωση του δημόσιου τομέα. Οι αποκρατικοποιήσεις στην χώρα μας βρίσκονται πλέον στην επικαιρότητα και είναι ενδιαφέρον να δούμε κατά πόσο αυτές θα μπορούσαν να βελτιώσουν την αποδοτικότητα των επιχειρήσεων, ή απλώς εξυπηρετούν την ανάγκη ανεύρεσης κεφαλαίων προκειμένου να μειωθούν τα υπάρχοντα ελλείμματα.

2. ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ

Η εφαρμογή των διαδικασιών αποκρατικοποίησης σε παγκόσμιο επίπεδο, εμφανίστηκε στην πράξη κυρίως από τα τέλη του 1970. Σε θεωρητικό επίπεδο, από την εποχή του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου ξεκίνησε η συζήτηση για την αποτελεσματικότητα του δημόσιου τομέα και του κράτους να ασκεί τα επιχειρηματικά καθήκοντα και την ικανότητα του να διαχειρίζεται σωστά τους οικονομικούς πόρους. Παράγοντες όπως το πολιτικό συμφέρον, η διαφθορά, οι κοινωνικές πιέσεις και η μη σύνδεση διοίκησης- αποτελέσματος αποτελούν κοινή συνισταμένη των μελετητών που διαχρονικά ισχυρίστηκαν ότι ο ιδιώτης επιχειρηματίας είναι πιο κατάλληλος να ασκεί τη διοίκηση επιχειρήσεων.

Τα πρώτα βήματα για την ιδιωτικοποίηση έγιναν νωρίς και συγκεκριμένα στην Πολωνία το 1957 και το 1975, στην Ουγγαρία το 1968 και στη Τσεχοσλοβακία το 1991 (Μπαμπανάσης, 1998, σελ.626).

Στη Γερμανία οι ιδιωτικοποιήσεις πραγματοποιούνται σταδιακά και περιστασιακά, χωρίς ιδιαίτερο πρόγραμμα ιδιωτικοποιήσεων. Το 1959 πωλήθηκαν σε ιδιώτες οι μετοχές της εταιρείας ηλεκτρικών ειδών Prussag. Ακολούθησαν η Volkswagen που μετατράπηκε σε ιδιοκτησία 1,5 εκατομμυρίου μετοχών. Το 1965 πραγματοποιήθηκαν νέες ιδιωτικοποιήσεις στη βαριά βιομηχανία, στις μεταφορές και στις τηλεπικοινωνίες. (Μπαμπανάσης, 1998, σελ.613)

Η πετρελαϊκή κρίση του 1973 και οι οικονομικές αλλαγές που ακολούθησαν, οδήγησαν σε πολλές περιπτώσεις το παρεμβατικό κράτος σε αδιέξοδα και ανέδειξαν την ανάγκη λήψης διορθωτικών πολιτικών και παρεμβάσεων, προετοιμάζοντας έτσι το έδαφος για τη νεοκλασική αντεπίθεση της δεκαετίας του 1980 (Πατρώνης και συν., 2003, σελ.516).

Στη Μεγάλη Βρετανία οι μαζικές ιδιωτικοποιήσεις ξεκίνησαν επί πρωθυπουργίας M.Thacher με αποτέλεσμα το κράτος να αποσυρθεί από

πολλές δημόσιες επιχειρήσεις κοινής ωφέλειας και βιομηχανίας. Στη δεκαετία του 1980, η Κυβέρνηση πούλησε μερικά ή ολικά τα μερίδια του Δημοσίου στις τηλεπικοινωνίες, στους ραδιοφωνικούς σταθμούς, στην ξενοδοχειακή βιομηχανία, στη βιομηχανία κατασκευής αεροπλάνων, αυτοκινήτων, στη χημική βιομηχανία, στη βιομηχανία πετρελαίου, στα ferry boat. Τετρακόσιες χιλιάδες θέσεις εργασίας, το 2% του συνόλου των θέσεων εργασίας πέρασαν από το δημόσιο στον ιδιωτικό τομέα. (Μπαμπανάσης 1998, σελ.610)

Στη Γαλλία το 1985 έγινε αποδεκτή η αρχή της γενικής ιδιωτικοποίησης με εξαίρεση τη Renault, τα ταχυδρομεία και τις τηλεπικοινωνίες. Ο νόμος για τις ιδιωτικοποιήσεις, που ψηφίστηκε το 1986, αναφέρει τα 65 κρατικές επιχειρήσεις που έπρεπε να ιδιωτικοποιηθούν ως τη 1.3.1991, με συνολικό τίμημα ύψους 276 δις φράγκων. (Μπαμπανάσης, 1998, σελ.612). Τον πρώτο χρόνο μετά την ψήφιση του νόμου του 1986, πωλήθηκε το ήμισυ των δημοσίων επιχειρήσεων μεταξύ των οποίων ήταν υαλουργία, εργοστάσια παραγωγής τηλεφωνικών συσκευών, μικρότερες Τράπεζες, εργοστάσια κατασκευής τηλεοράσεων και επιχειρήσεων λιανικού εμπορίου. (Μπαμπανάσης, 1998, σελ.613)

Στην Ισπανία στη δεκαετία του 1980, πωλήθηκαν σε ιδιώτες οι κρατικές επιχειρήσεις που είχε το Ισπανικό κράτος στην υφαντουργική βιομηχανία, στην αυτοκινητοβιομηχανία, στις μεταφορές και στον τουρισμό. Το 1998 πωλήθηκαν η Τράπεζα Argentaria και άλλες δημόσιες εταιρείες.

Η Ιαπωνία ανήκει στις πρώτες χώρες που εκπόνησαν προγράμματα ιδιωτικοποιήσεων. Το 1985 ψηφίστηκε ο νόμος περί ιδιωτικοποιήσεων. Οι ιδιωτικοποιήσεις ξεκίνησαν στους κλάδους των σιδηροδρόμων, της καπνοβιομηχανίας και στο μονοπώλιο του αλατιού. Συνεχίστηκαν στον τομέα των τηλεπικοινωνιών. (Μπαμπανάσης, 1998, σελ. 615)

Οι πρώτες συστάσεις του ΔΝΤ προς τις αναπτυσσόμενες χώρες να προτιμήσουν και να διευρύνουν τον ιδιωτικό τομέα εκδηλώθηκαν το 1983. Αργότερα το 1986, στο τελικό κείμενο της Διάσκεψης της Γενικής

Διεύθυνσης Ανάπτυξης του ΟΗΕ, διατυπώθηκε η θέση ότι είναι επιθυμητή η επέκταση του Δημοσίου Τομέα.(Μπαμπανάσης, 1998, σελ. 619)

Στο τέλος της δεκαετίας του 1980 άρχισαν εκτεταμένες ιδιωτικοποιήσεις στην πλειοψηφία των αναπτυσσόμενων χωρών (70 περίπου χώρες).

Στο Μεξικό το 1985, αποφασίστηκε η ιδιωτικοποίηση 53 μεγάλων επιχειρήσεων. Η βασική μέθοδος, ήταν η μετατροπή των κρατικών επιχειρήσεων σε ανώνυμες εταιρείες και η πώληση των μετοχών τους.

Στη Χιλή η μεγάλη στροφή προς τις ιδιωτικοποιήσεις έγινε το 1981, όταν πραγματοποιήθηκε η πώληση των δύο μεγαλύτερων τραπεζών σε μικρομετόχους, η ιδιωτικοποίηση των κοινωνικών ασφαλίσεων και του κρατικού ιδρύματος συντάξεων.

Στη Βραζιλία στη δεκαετία του 1980, ξεκίνησε ένα πρόγραμμα εκτεταμένων ιδιωτικοποιήσεων. Το πρόγραμμα αφορούσε την ιδιωτικοποίηση 20.000 κρατικών επιχειρήσεων.

Εκτεταμένες ιδιωτικοποιήσεις πραγματοποιήθηκαν και στις ασιατικές χώρες. Στις Φιλιππίνες π.χ. η κυβέρνηση πούλησε τα κρατικά εργοστάσια τσιμέντου, τις επιχειρήσεις τροφίμων, τα υφαντουργεία, τα ορυχεία χαλκού, τα εργοστάσια χαρτοποιίας, πλαστικών υλών και υποδημάτων. Στην Κορέα τα έσοδα από ιδιωτικοποιήσεις στην περίοδο 1993-97 ανήλθαν σε 6,1 δις δολάρια. Στην Κίνα οι ιδιωτικοποιήσεις συντελούνται με γρήγορους ρυθμούς. Μεγάλο μέρος της γης έγινε ιδιοκτησία των αγροτών. Καταργήθηκαν πολλοί γεωργικοί συνεταιρισμοί.

Στις ανατολικές χώρες οι ιδιωτικοποιήσεις πήραν μαζικές διαστάσεις στη δεκαετία του 1990. Υπάρχουν ανατολικές χώρες που εφάρμοσαν τη μέθοδο της πλήρους ιδιωτικοποίησης, ενώ άλλες εφάρμοσαν τη μέθοδο της μερικής ιδιωτικοποίησης ή προώθησαν μια ενδιάμεση λύση. Το πρώτο βήμα ήταν η μετατροπή των κρατικών επιχειρήσεων σε ανώνυμες εταιρείες. Ακολούθησε η πώληση των μετοχών. (Μπαμπανάσης, 1998, σελ. 622)

Στην Ουγγαρία οι ιδιωτικοποιήσεις ολοκληρώθηκαν το 1998. Τα συσσωρευμένα έσοδα από τις ιδιωτικοποιήσεις στην περίοδο 1990-1997 ανήλθαν σε 11 δις.δολάρια.

Στη Βουλγαρία ψηφίστηκε νόμος για τη «μαζική ιδιωτικοποίηση» (πριν το Δεκέμβρη 1994). Με τον όρο μαζική ιδιωτικοποίηση εννοείται η δυνατότητα εξαγοράς των κρατικών επιχειρήσεων και από τους Βούλγαρους πολίτες, άνω των 20 ετών, στη βάση των ομολόγων του Δημοσίου. Στη Βουλγαρία μέχρι τις 12.09.1997 είχαν ιδιωτικοποιηθεί 1.398 κρατικές και περισσότερες από 3.000 δημοτικές επιχειρήσεις. (Μπαμπανάσης, 1998, σελ. 627)

Στην πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας ο νόμος για τις ιδιωτικοποιήσεις ψηφίστηκε το 1993. Προβλέπει την ιδιωτικοποίηση 1.450 μεγάλων, μεσαίων και μικρών επιχειρήσεων. (Μπαμπανάσης, 1998 σελ. 629)

Όσον αφορά τις ιδιωτικοποιήσεις στην Ελλάδα, το 1991 ψηφίζεται ο νόμος 2000 για την αποκρατικοποίηση. Προβλέπει την πλήρη ιδιωτικοποίηση όλων των δημοσίων επιχειρήσεων εκτός τον ΟΤΕ, τη ΔΕΗ και την Ολυμπιακή Αεροπορία όπου μπορεί να πωληθούν μετοχές μέχρι 49%. Η Διυπουργική Επιτροπή Ιδιωτικοποίησης το 1991 κατέταξε τις δημόσιες επιχειρήσεις σε τρεις κατηγορίες : i) βιώσιμες επιχειρήσεις οι οποίες πληρούν τις προϋποθέσεις μεταβίβασης τους μέσω του Χρηματιστηρίου, ii) βιώσιμες επιχειρήσεις οι οποίες θα μεταβιβαστούν απευθείας, εκτός Χρηματιστηρίου iii) επιχειρήσεις οι οποίες δεν είναι βιώσιμες και οι οποίες θα εκκαθαριστούν είτε ως εταιρικά σύνολα είτε τμηματικά (π.χ πώληση περιουσιακών στοιχείων).

Στη διαδικασία των ιδιωτικοποιήσεων παρουσιάστηκαν διάφορα προβλήματα, όπως είναι η ανεπαρκής προετοιμασία η έλλειψη εξυγίανσης πριν την ιδιωτικοποίηση, οι θεσμικοί περιορισμοί και οι αντιδράσεις των συνδικάτων. Τα πρακτικά αποτελέσματα της ιδιωτικοποίησης είναι περιορισμένα στην πενταετία 1991-95. Στην περίοδο 1994-96 π.χ

πωλήθηκαν συνολικά περίπου δέκα δημόσιες επιχειρήσεις.(Πειραϊκή Πατραϊκή, Σκαλιστήρι, ΒΕΠΟΛ, ΜΕΒΙΟΠ, Μεταλλεία Κασσάνδρας Χαλκιδικής, Ναυπηγείο Νεωρίου Σύρου, Ναυπηγεία Ελευσίνας, Ναυπηγεία Σκαρμαγκά).

Στην περίοδο 1996-1998 σημειώνεται μια επιτάχυνση στις ιδιωτικοποιήσεις. Στη διαδικασία αυτή συνέβαλλαν οι τρεις μετοχοποιήσεις του ΟΤΕ, οι δυο μετοχοποιήσεις του Χρηματιστηρίου Αξιών Αθηνών, η πώληση της Τράπεζας Κρήτης , της Τράπεζας Μακεδονίας-Θράκης, της Γενικής Τράπεζας και της Τράπεζας Κεντρικής Ελλάδας, η πώληση της Olympic Catering, η μετοχοποίηση-ιδιωτικοποίηση των Ελληνικών Πετρελαίων. Σημαντικό βήμα στη διαδικασία αποκρατικοποίησης, αποτελεί η απόφαση της Ελληνικής Κυβέρνησης για την κατάργηση, συγχώνευση και μετατροπή Δημοσίων φορέων .

Το πρόγραμμα Ιδιωτικοποιήσεων για την περίοδο 1998-2000 προβλέπει την εισαγωγή στο Χρηματιστήριο πολλών κερδοφόρων δημοσίων επιχειρήσεων. Μεταξύ αυτών είναι η Διώρυγα της Κορίνθου, η Διεθνής Έκθεση Θεσσαλονίκης, η Κτηματική Υπηρεσία του Δημοσίου κτλ. Προβλέπει ακόμα την πώληση μετοχών της Ολυμπιακής Αεροπορίας και άλλων δημοσίων επιχειρήσεων.

Το πρόγραμμα Διαρθρωτικών Αλλαγών ως το 2001, που κατέθεσε η Ελληνική Κυβέρνηση στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή το Δεκέμβριο του 1998 , προβλέπει την ιδιωτικοποίηση 22 δημοσίων επιχειρήσεων και οργανισμών, τη στρατηγική συμμαχία της Ολυμπιακής Αεροπορίας με ξένο μανάτζμεντ και στρατηγικό επενδυτή, τη μερική ιδιωτικοποίηση της Ελληνικής Αεροπορικής Βιομηχανίας, των αστικών συγκοινωνιών.

Κατά τη δεκαετία του 2000, οι αποκρατικοποιήσεις αποτελούν προτεραιότητα όλων των ελληνικών κυβερνήσεων που εκλέγονται. Χαρακτηριστική είναι η πολιτική των κυβερνήσεων για μείωση των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων του κράτους, αποποίηση του ρόλου του ως παρόχου με την παράλληλη ενίσχυση του ρόλου του ως ελεγκτικό και

ρυθμιστικό μηχανισμό. Την περίοδο, Μάρτιος 2004 - Σεπτέμβριος 2009, η κυβέρνηση της ΝΔ, υπό τον κ. Καραμανλή, εντατικοποίησε τις σχετικές προσπάθειες στις οποίες προσέδωσε στρατηγικό χαρακτήρα. Έδωσε έμφαση στην πλήρη αποκρατικοποίηση του τραπεζικού συστήματος (αποκρατικοποιήθηκαν πλήρως η Εθνική και η Εμπορική. Υπό κρατικό έλεγχο έμεινε μόνο η Αγροτική Τράπεζα). Το ελληνικό Δημόσιο κατέστη μέτοχος μειοψηφίας στο Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο και τον ΟΠΑΠ. Ο ΟΤΕ απέκτησε στρατηγικό εταίρο, αποκρατικοποιήθηκε η Ολυμπιακή, οδήγησε σε επένδυση της Κίνας, στο λιμάνι του Πειραιά. Τα δημόσια έσοδα αποτέλεσαν σχεδόν το 10% της αύξησης του ΑΕΠ κατά την εν λόγω χρονική περίοδο. Περίπου το 75% των εσόδων προήλθε από εισροές ξένων κεφαλαίων, γεγονός που δείχνει την εμπιστοσύνη των διεθνών επενδυτών στην ελληνική οικονομία. (εφημ."Το Παρόν της Κυριακής" 22/1/2012 σε άρθρο του Κων-νου Τσαμαδιά)

Την περίοδο, Οκτώβριος 2009 -Νοέμβριος 2011, η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ δεν έκανε τίποτε το ουσιαστικό. Η σφοδρή δημοσιονομική κρίση που πλήττει την Ελλάδα και η αναγκαιότητα για συρρίκνωση του δημόσιου χρέους, επιβάλλει την άμεση διενέργεια αποκρατικοποιήσεων προκειμένου να συγκεντρωθούν οι ανάλογοι πόροι.

3. Ο ΔΗΜΟΣΙΟΣ ΤΟΜΕΑΣ

3.1 Τα προβλήματα του δημοσίου τομέα

Ως δημόσιο τομέα ορίζουμε το σύνολο των φορέων που ελέγχονται από την εκλεγμένη πολιτική εξουσία εννοώντας το σύνολο των Υπουργείων, των Φορέων Τοπικής Αυτοδιοίκησης, των Νομικών Προσώπων και κάθε Οργανισμού, εταιρείας ή φορέα παντός είδους δραστηριοτήτων που ελέγχεται άμεσα ή έμμεσα από την εκλεγμένη Κυβέρνηση (Ε.Σάββας-Ε.Κονδύλης, 1993, σελ.13).

Ένα από τα χαρακτηριστικά που διαφοροποιεί τον Ιδιωτικό από το Δημόσιο Τομέα, είναι η έλλειψη της δυνατότητας απευθείας ελέγχου οποιουδήποτε φορέα του Δημοσίου από τους ιδιοκτήτες του, που συνήθως είναι το κοινωνικό σύνολο.

Η αρχική αυτή αδυναμία απευθείας ελέγχου των φορέων του Δημοσίου από τους πολίτες-ιδιοκτήτες-χρήστες επιτείνεται από την πρόσθετη αδυναμία αντικειμενικού προσδιορισμού της παραγωγής –άρα και της παραγωγικότητας των περισσότερων εξ' αυτών που συνήθως παράγουν υπηρεσίες. Μια υπηρεσία, σε αντίθεση από ένα προϊόν, δύσκολα μπορεί να προσδιοριστεί με όρους οι οποίοι να είναι μετρήσιμοι (όπως : ποσότητα, ποιότητα, κόστος, χρόνος κλπ). Συνέπεια αυτού είναι ότι υπάρχει συχνά αντικειμενική αδυναμία επακριβούς ελέγχου των δραστηριοτήτων ενός φορέα που παράγει υπηρεσίες.

Η «θολή» αυτή εικόνα του δημοσίου Τομέα επιβαρύνεται και από τις υπάρχουσες εγγενείς διοικητικές δυσχέρειες :

- Η διοικητική ασυνέχεια του Δημοσίου Τομέα. Η συχνή εναλλαγή των επικεφαλής των διαφόρων φορέων δημιουργεί κατάσταση διοικητικής αστάθειας και αποπροσανατολισμού δραστηριοτήτων από στόχους, ενώ ταυτόχρονα είναι συζητήσιμη η γνώση, η ικανότητα και η επάρκεια τους να διοικούν, δεδομένου ότι δεν τοποθετούνται συνήθως στις θέσεις τους βάσει αυτών των κριτηρίων από την εποπτεύουσα πολιτική εξουσία.

- Η αυξημένη δυσκολία προσδιορισμού στόχων στο Δημόσιο Τομέα. Αυτό οφείλεται στο ότι ο «βαθμός προσδιοριστικότητας» των αγαθών και υπηρεσιών που παρέχει το Δημόσιο είναι μικρός. Για παράδειγμα, είναι πολύ δύσκολο να προσδιοριστεί, μετρηθεί και αξιολογηθεί ο στόχος «Νοσοκομειακή περίθαλψη», πράγμα το οποίο στον ιδιωτικό τομέα είναι συνήθως ευχερέστερο. (Ε.Σάββας-Ε.Κονδύλης, 1993, σελ.14)
- Ο αποπροσανατολισμός των προσπαθειών-δραστηριοτήτων από τους στόχους έχει, συχνά, ως συνέπεια χαώδη λειτουργική κατάσταση, όπου ο φορέας-Δημόσιος Οργανισμός λειτουργεί μόνο ως μηχανισμός αποσόβησης κρίσεων.
- Η αδυναμία ορθολογικής συσχέτισης εκροών-αποτελεσμάτων και εισροών-συντελεστών παραγωγής στο Δημόσιο Τομέα οδηγεί στην ανεξέλεγκτη αύξηση των συντελεστών παραγωγής και, επειδή από τη φύση των εργασιών – που είναι ως επί το πλείστον η παροχή υπηρεσιών- ο κυρίαρχος συντελεστής παραγωγής είναι ο ανθρώπινος παράγων, έχουμε ανεξέλεγκτη αύξηση του προσωπικού. Η αδυναμία αυτή σε συνδυασμό με την επιθυμία της πολιτικής εξουσίας να είναι στο μέγιστο δυνατό βαθμό αρεστή στην πηγή της δύναμης της (δηλ. στους ψηφοφόρους) είναι μοιραίο να καταλήγει σε διορισμούς άσχετους με τις πραγματικές ανάγκες. Με την υπερπροσφορά εισροής, υπό τη μορφή ανθρώπινου δυναμικού, ο δημόσιος τομέας, οδηγείται σε συνεχή υποβάθμιση της παραγωγικότητας του, με αποτέλεσμα τη συνεχή μείωση της δυνατότητας επαρκούς αμοιβής των απασχολούμενων ατόμων σ' αυτόν.
- Η μειωμένη δυνατότητα ικανοποιητικής αμοιβής, έχει ως αποτέλεσμα την αδυναμία προσέλκυσης στελεχών υψηλού επιπέδου αλλά και τη δημιουργία συντεχνιακής νοοτροπίας στα υπάρχοντα στελέχη του, με σκοπό την προστασία τους από αυξημένες απαιτήσεις που εμφανίζονται

από την πολιτική εξουσία μετά από πίεση του κοινωνικού συνόλου (Ε.Σάββας- Ε.Κονδύλης, 1993, σελ.14-15).

Συμπερασματικά μπορούμε να ισχυριστούμε ότι όλα αυτά τα προβλήματα που παρουσιάζει ο δημόσιος τομέας είναι εγγενή και η μειωμένη παραγωγικότητα του, σε σύγκριση με τον ιδιωτικό τομέα, οφείλεται στην ίδια του τη φύση και την αδυναμία άμεσου ελέγχου του από τους πολίτες-ιδιοκτήτες του. Συνεπώς φαντάζει ως ανάγκη επιτακτική η εκλογίκευση της λειτουργίας του μέσω οργανωτικών βελτιώσεων (όπως χρήση πληροφορικής και διαρκής εκπαίδευση των δημοσίων υπαλλήλων), αλλιώς η μόνη ριζική λύση είναι η ιδιωτικοποίηση με τον περιορισμό του κράτους.

3.2 Η αναδιάρθρωση του Δημοσίου Τομέα ως αντίβαρο στην Ιδιωτικοποίηση.

Ένα από τα βασικά επιχειρήματα υπέρ της ιδιωτικοποίησης, είναι η χαμηλή παραγωγικότητα του δημοσίου τομέα και η ανάγκη προώθησης των μηχανισμών της αγοράς για να επιτευχθεί άριστη κατανομή πόρων. Ο δημόσιος τομέας αποτελεί όμως σημαντικό τμήμα των σύγχρονων οικονομιών και η ισχυρή του παρουσία στο οικονομικό γίγνεσθαι είναι αναπόφευκτη. Δεν είναι λίγες οι φορές που έχουν αποτύχει οι μηχανισμοί της ελεύθερης αγοράς με πιο πρόσφατο το παράδειγμα της κρίσης του 2008 όπου κατέρρευσαν ιδιωτικές επιχειρήσεις κολοσσοί. Για το λόγο αυτό, η παρέμβαση του κράτους κρίνεται πολλές φορές αναγκαία ως μέσο διόρθωσης των ατελειών της αγοράς (Varian, 1992, σελ. 200).

Για να είναι πάντως η παρέμβαση του κράτους επιτυχής θα πρέπει να υφίσταται ορθολογική ισορροπία μεταξύ κράτους και αγοράς και η οποία ανισορροπία εξαρτάται από διάφορους παράγοντες όπως (Γιαννίτσης 1994 σελ.49):

- Την έκταση της διαφθοράς και της αναξιοκρατίας του δημοσίου τομέα

- Την αντιστοιχία μεταξύ κοινωνικών αναγκών και κρατικών λειτουργιών
- Την ικανότητα του κράτους να λειτουργήσει στρατηγικά, αναφορικά με το στόχο της οικονομικής ανάπτυξης

Η ενίσχυση της παραγωγικότητας του δημοσίου τομέα προβάλλει ως ανάγκη επιτακτική, στον βαθμό που η εμπλοκή του κράτους στην οικονομία είναι μεγάλη. Δε πρέπει μια οικονομία να στηρίζεται αποκλειστικά στην προοπτική της ιδιωτικοποίησης, στις περιπτώσεις όπου οι κρατικές επιχειρήσεις είναι μη αποτελεσματικές. Οι τελευταίες, θα πρέπει να κινούνται προς την κατεύθυνση της αύξησης της αποδοτικότητας τους. Δεν θα πρέπει να ξεχνάμε άλλωστε την κατάρρευση των οικονομιών της Ανατολικής Ευρώπης που προήλθε σε μεγάλο βαθμό από την χαμηλή παραγωγικότητα του δημοσίου τομέα.

Ο μετασχηματισμός λοιπόν του κράτους μπορεί να αποτελέσει μια εναλλακτική λύση στην ιδιωτικοποίηση, ενώ πολλές φορές η τελευταία μπορεί να βελτιώσει την παραγωγικότητα του δημοσίου τομέα. Είτε γίνουν είτε δεν γίνουν ιδιωτικοποιήσεις πάντως το κράτος θα πρέπει να αυξήσει την αποδοτικότητά του και αυτό θα γίνει με τους εξής τρόπους (Γιαννίτσης 1994 σελ.50):

- Το νομικό καθεστώς των δημοσίων επιχειρήσεων θα πρέπει να μεταρρυθμιστεί ώστε αυτές να αποκτήσουν μεγαλύτερη αυτονομία
- Εκχώρηση με υπεργολαβίες ή άλλα συστήματα δραστηριοτήτων που μπορούν να ιδιωτικοποιηθούν
- Επιλογή της διοίκησης αλλά και του ενδιάμεσου διοικητικού μηχανισμού με κριτήρια αποτελεσματικότητας και όχι πελατειακής σχέσης
- Η εποπτική κρατική αρχή θα πρέπει να θέτει τους στόχους της επιχείρησης και να ελέγχει την αποτελεσματικότητά και τις επιδόσεις της, ως προς τους στόχους αυτούς

Αναγνωρίζοντας ότι τα περισσότερα από τα χαρακτηριστικά του δημόσιου τομέα είναι εγγενή και οφείλονται στην ίδια του τη φύση, που δυσκολεύει τη δυνατότητα άμεσου ελέγχου και διόρθωσης της πορείας του, οδηγούμαστε σε έμμεσους τρόπους επέμβασης που υπό προϋποθέσεις, θα μπορούσαν να αποδειχτούν καταλυτικοί για κάποια εκλογίκευση της λειτουργίας του και αύξηση της παραγωγικότητάς του.

Οι προτεινόμενες διορθωτικές παρεμβάσεις στο Δημόσιο Τομέα είναι :

- Οργανωτική Βελτίωση.

Μια μορφή εκλογίκευσης, είναι η προσπάθεια κωδικοποίησης των εκτελούμενων εργασιών στο Δημόσιο και ο συσχετισμός τους με τα παραγόμενα αποτελέσματα. Οργανωτικές μελέτες είναι χρήσιμες και έχουν μερικές φορές τη δυνατότητα να οδηγήσουν σε βελτίωση της παραγωγικότητας μιας υπηρεσίας. Δεδομένης όμως της πολυπλοκότητας των διαφόρων υπηρεσιών, των ποικίλων συμφερόντων που αναπτύσσονται από την έλλειψη άμεσου ελέγχου από τους ιδιοκτήτες-πολίτες-ψηφοφόρους και της δυσχέρειας επακριβούς συσχέτισης εισροών εκροών, είναι φυσικό να υπάρχει πάντοτε μεγάλος σκεπτικισμός για το βαθμό αποδοχής και υλοποίησης τους.

- Εφαρμογές πληροφορικής.

Μια εναλλακτική επέμβαση θα μπορούσε να επιχειρηθεί έμμεσα με την ανάπτυξη της πληροφορικής. Η πληροφορική είναι η επιστήμη της συλλογής, επεξεργασίας και μετάδοσης πληροφοριών. Επειδή όμως απαιτεί την κωδικοποίηση των πληροφοριών, που πρέπει να συνδυαστούν-επεξεργαστούν, συμβάλλει έμμεσα στην προώθηση της ιδέας να αναλυθεί πρώτα η υπάρχουσα κατάσταση ώστε να βελτιωθεί και στη συνέχεια να κωδικοποιηθεί.

- Εκλογίκευση της εξέλιξης των δημοσίων υπαλλήλων.

Αφορά την ουσιαστική αντικατάσταση του υπάρχοντος συστήματος αυτόματης αμοιβής των δημοσίων υπαλλήλων με άλλο σύστημα που θα

βασίζεται στην κρίση της απόδοσης τους (μετρώμενη από κάποια επιτροπή προϊσταμένων) σε συνάρτηση με τις απαιτήσεις της θέσης που κατέχουν σε γνώσεις και διοικητικές ικανότητες.

- Διαρκής εκπαίδευση των δημοσίων υπαλλήλων.

Η προσωπική βελτίωση των εργαζομένων οποιουδήποτε οργανισμού, ιδιωτικού ή δημόσιου μόνο θετικές επιπτώσεις μπορεί να έχει στη λειτουργία του Οργανισμού. Ουσιαστικά, με το να βελτιώνει τις γνώσεις και τις ικανότητες των ανθρώπων δημιουργεί «δυναμικό» δυναμικό δηλαδή ανθρώπινο δυναμικό με αυξημένες δυνατότητες με τις πρόσθετες γνώσεις και εμπειρίες που απέκτησε και που μπορεί να αποδώσει περισσότερο. (Ε.Σάββας-Ε.Κονδύλης, 1993,σελ.16,17)

4. Ο ΘΕΣΜΟΣ ΤΩΝ ΑΠΟΚΡΑΤΙΚΟΠΟΙΗΣΕΩΝ

4.1 Ορισμός αποκρατικοποιήσεων

Η αποκρατικοποίηση σύμφωνα με τον νόμο (3049/2002) χρησιμοποιείται για να υποδηλωθεί η μεταβίβαση μιας επιχείρησης ή τμήματος επιχείρησης από τον ιδιωτικό στον δημόσιο τομέα.

Γενικότερα η αποκρατικοποίηση μπορεί να οριστεί ως η μεταβίβαση μιας κρατικής αρμοδιότητας σε ιδιώτες, ως η κατάργηση μονοπωλίων με την απελευθέρωση της αντίστοιχης αγοράς (βλ. αγορά ηλεκτρικής ενέργειας και τηλεπικοινωνιών) και τη πώληση της επιχείρησης σε ιδιώτες και ως η μετατροπή ενός προσώπου δημοσίου δικαίου σε πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου.

Ανάλογα με αν το κράτος διατηρεί ή όχι τον έλεγχο της μεταβίβασης της δραστηριότητας υπάρχουν οι εξής μορφές αποκρατικοποιήσεων :

- Εκείνη όπου η δραστηριότητα δεν ασκείται από το νομικό πρόσωπο του κράτους αλλά από νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου με

αποτέλεσμα η συγκεκριμένη δραστηριότητα να διέπεται από τους κανόνες ιδιωτικού δικαίου αλλά παράλληλα να ανήκει σε συντριπτικό ποσοστό η 100 % στο κράτος.

- Υφίσταται επίσης η περίπτωση όπου το κράτος παραχωρεί μια δραστηριότητα χωρίς όμως να διατηρεί τον έλεγχο της δραστηριότητας που έχει μετεβιβασθεί. Σε αυτές τις περιπτώσεις τα φυσικά μονοπώλια καταργούνται και πραγματοποιείται απελευθέρωση της αγοράς. Άρα με βάση τα παραπάνω έχουμε πραγματική μεταβίβαση της κρατικής περιουσίας σε ιδιώτες.

4.2 Προγραμματισμός και διαδικασία αποκρατικοποίησης.

Καθίσταται προφανές, ότι μεγάλο μέρος της επιτυχίας της αποκρατικοποίησης μιας δημόσιας επιχείρησης εξαρτάται από το σωστό προγραμματισμό αφενός και τη σωστή χρονική συγκυρία αφετέρου.

Τα απαραίτητα βήματα που πρέπει να πραγματοποιηθούν κατά τη διάρκεια της διαδικασίας είναι τα παρακάτω τέσσερα:

1) Σωστή προώθηση και επικοινωνία της στρατηγικής αποκρατικοποιήσεων στο κοινό. Είναι γνωστό ότι οι κοινωνικές ομάδες που θίγονται από μια αποκρατικοποίηση αντιδρούν και συχνά συμπαρασύρουν ευρύτερες μάζες του κοινωνικού συνόλου. Πολιτικά κόμματα, συνδικάτα και οργανώσεις συχνά βρίσκονται αντιμέτωπα με τις επιλογές της εκάστοτε κυβέρνησης, η οποία επιχειρεί να έχει με το μέρος της την κοινή γνώμη. Μια ευρεία προσπάθεια αποκρατικοποιήσεων δεν θα πετύχει αν το κοινωνικό σύνολο δεν έχει προηγουμένως πεισθεί για τη σκοπιμότητα της.

2) Προγενέστερες εμπειριστατωμένες μελέτες. Η επιτυχία μιας αποκρατικοποίησης απαιτεί προηγούμενη ανάλυση της περίπτωσης και των ειδικών χαρακτηριστικών της. Σε αυτή τη διαδικασία είναι προτεινόμενο να συμμετέχουν επαγγελματίες του κλάδου, ακαδημαϊκοί, εκπρόσωποι των σωματείων, της εργοδοσίας κλπ. Είναι προφανές ότι τα αποτελέσματα των

διεργασιών πρέπει να δημοσιεύονται προκειμένου να προωθηθεί η διαδικασία αποκρατικοποίησης στο κοινό και να γίνουν γνωστές όλες οι πτυχές του εγχειρήματος.

3) Νομικό και θεσμικό πλαίσιο. Όλες οι ενέργειες και οι τυχόν επιλογές θα πρέπει να ελεγχθούν σχετικά με τη νομιμότητα τους και τις δυνατότητες που επιτρέπει το νομικό πλαίσιο. Η διεθνής εμπειρία έχει να δείξει πλήθος περιπτώσεων αποτυχίας λόγω κακής εκτίμησης των νομικών περιορισμών.

4) Σταδιακή εφαρμογή. Η απότομη και συνολική εφαρμογή αποκρατικοποίησης μιας δημόσιας επιχείρησης μπορεί να οδηγήσει σε έντονες αντιδράσεις. Για αυτό το λόγο προτείνεται η σταδιακή και συστηματική μεταβίβαση στον ιδιωτικό τομέα.

Το βασικό ρόλο στην διαδικασία της αποκρατικοποίησης διαδραματίζει ο θεσμικός φορέας της Διυπουργικής επιτροπής αποκρατικοποιήσεων (Δ.Ε.Α) . Ο φορέας αυτός αποτελείται από τον Υπουργό Οικονομίας και Οικονομικών και από τους Υπουργούς Ανάπτυξης , Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων. Ο Υπουργός Οικονομίας και Οικονομικών εποπτεύει την διαδικασία της αποκρατικοποίησης και υποβάλλει τις απαραίτητες εισηγήσεις στην Δ.Ε.Α. Η τελευταία είναι υπεύθυνη για την χάραξη της κυβερνητικής πολιτικής σχετικά με όλη διαδικασία των αποκρατικοποιήσεων αλλά καθορίζει επίσης τις κρατικές εταιρείες που θα αποκρατικοποιηθούν.

Προτού διενεργηθεί η αποκρατικοποίηση υφίσταται ένας σύμβουλος ο οποίος υποβάλλει έκθεση που αφορά την εφαρμογή της απόφασης της Δ.Ε.Α συνοδευόμενη από το σχετικό χρονοδιάγραμμα. Σε αυτή την έκθεση συμπεριλαμβάνονται όλες οι κρίσιμες παράμετροι που αφορούν την αποκρατικοποίηση.

Οι εκάστοτε φορείς μεταξύ των οποίων είναι η Δ.Ε.Α η Δ.Ε.ΚΑ (Δημόσια Επιχείρηση Κινητών Αξιών) οι σύμβουλοι κ.α προσκαλούν τους επενδυτές για την υποβολή των σχετικών προσφορών ενώ καθορίζονται οι προθεσμίες

το περιεχόμενο των προσφορών καθώς και η παροχή των εγγυητικών επιστολών.

Η επιτυχία ενός προγράμματος ιδιωτικοποίησης για όλους τους τύπους ιδιωτικοποίησης εξαρτάται από μια σειρά από ενέργειες. Οι ενέργειες αυτές, σύμφωνα με τη διεθνή εμπειρία (Gibbon 1997, Rondinelli και Iacono 1996, Shafik 1996, Cornelli και Li 1997, Kikeri κ.α. 1992, Durchslag κ.α. 1994, Schmidt 1996b, Banerji και Errunza 2005, Bouim 1992, Davis κ.α. 2000, Shelton 1999), αφορούν:

- στην ανάπτυξη του κατάλληλου θεσμικού πλαισίου,
- στον καθορισμό της δομής του προγράμματος ιδιωτικοποίησης,
- στην δημοσιοποίηση αξιόπιστων οικονομικών στοιχείων της επιχείρησης που πωλείται,
- στην επιλογή των καταλληλότερων επενδυτών,
- στον προσδιορισμό της σχέσης μεταξύ της επιχείρησης και του δημοσίου μετά την ολοκλήρωση της πώλησης,
- στην ανάπτυξη νέων ρυθμιστικών μηχανισμών όταν απαιτείται (κυρίως στον δεύτερο τύπο ιδιωτικοποίησης).

5. ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΙΔΙΩΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗΣ

5.1 Στόχοι της ιδιωτικοποίησης

Στην Ελλάδα χρησιμοποιήθηκε κατά κόρον ο όρος «αποκρατικοποίηση». Ο συγκεκριμένος όρος προτιμήθηκε για κυρίως πολιτικούς λόγους, καθώς ο όρος «ιδιωτικοποίηση» δημιούργησε ιδιαίτερα αρνητικούς συνειρμούς, όταν εμφανίστηκε στις αρχές του 1990 και χαρακτηρίστηκε κατακριτέος από τις πολιτικές δυνάμεις της ευρύτερης αριστεράς. Στην Ελληνική πραγματικότητα, οι ιδιωτικοποιήσεις ικανοποιούν ένα συνδυασμό από χρηματοοικονομικούς, δημοσιονομικούς και πολιτικούς στόχους.

Η επιτυχία ενός προγράμματος ιδιωτικοποίησης εξαρτάται από τους σαφείς και ξεκάθαρους στόχους που θέτει. Πολλά προγράμματα ιδιωτικοποίησης διεθνώς απέτυχαν, όταν έλειπαν οι σαφείς στόχοι ή όπου αντικρουόμενοι στόχοι επιδιώχθηκαν ταυτόχρονα. Ο μεγάλος αριθμός πιθανών στόχων και δραστών με διαφορετικά, συχνά αντικρουόμενα συμφέροντα καθιστά τον καθορισμό των στόχων μια δύσκολη αποστολή. Ωστόσο, οι στόχοι που συνηθέστερα επιδιώκονται και είναι κοινοί για τις περισσότερες χώρες που αναλαμβάνουν τέτοιες πολιτικές δράσεις συνοψίζονται ως εξής: (Διάγραμμα 1) (Guislain 1997, Losch και Talsma 2001, Davis κ.α. 2000, Megginson κ.α. 1994, Shirley και Walsh 2000, Sheshinski και Lopez-Calva 1998, Shirley 1995, Munari 2003, Maw 2002, Tavera 2001):

- η αποδοτικότητα και ανάπτυξη της οικονομίας,
- οι δημοσιονομικές και οικονομικές βελτιώσεις,
- η εισαγωγή του ανταγωνισμού,
- η αποδοτικότητα και ανάπτυξη της επιχείρησης,
- η μείωση της κρατικής παρέμβασης στην οικονομία,
- η εισοδηματική διανομή ή αναδιανομή.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 1: **ΣΤΟΧΟΙ ΙΔΙΩΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗΣ**

Όπως αναφέρθηκε, οι πολιτικές ιδιωτικοποίησης κατά ένα μεγάλο μέρος αποτελούν απάντηση στην οικονομική κρίση που αντιμετωπίζουν πολλές κυβερνήσεις. Κατά συνέπεια, τα θέματα που αφορούν στην μακροοικονομική ή τομεακή αποδοτικότητα και ανταγωνιστικότητα είναι από τα πρώτα στη λίστα των κυβερνητικών στόχων.

Η ανάπτυξη των εθνικών αγορών κεφαλαίων, η προώθηση τόσο των εσωτερικών όσο και των ξένων επενδύσεων και η δημιουργία νέων θέσεων απασχόλησης, αποτελούν βασικές προτεραιότητες προς αυτή την κατεύθυνση (Maw 2002, Tavera 2001).

Επιπλέον, στόχος των προγραμμάτων ιδιωτικοποίησης αποτελούν οι δημοσιονομικές και οικονομικές βελτιώσεις με τη μείωση του ελλείμματος

του δημόσιου τομέα και του δημόσιου χρέους μέσω της αύξησης των εσόδων του κράτους, της χρηματοδότησης των κρατικών δαπανών από τα έσοδα των ιδιωτικοποιήσεων, της μείωσης των κρατικών επιχορηγήσεων προς τις δημόσιες επιχειρήσεις, της κινητοποίησης ιδιωτικών κεφαλαίων για τη χρηματοδότηση επενδύσεων που δεν μπορούν να χρηματοδοτηθούν από τα δημόσια οικονομικά, της εξεύρεσης νέων φορολογικών πηγών κ.α. (Guislain 1997)

Επίσης, η ιδιωτικοποίηση αποβλέπει στην εισαγωγή του ανταγωνισμού στις μέχρι τώρα κλειστές αγορές. Ειδικότερα, προσφέρει μια ευκαιρία για την κατάργηση των μονοπωλίων και τη βελτίωση της αποδοτικότητας και της ευημερίας των καταναλωτών, με τη σταδιακή μείωση των τιμών και την αύξηση της ποιότητας των παρεχομένων υπηρεσιών και προϊόντων. Η ιδιωτικοποίηση είναι επίσης μια απάντηση στη μη ικανοποιητική απόδοση των δημόσιων επιχειρήσεων. Η ανάπτυξη της επιχείρησης και της αποδοτικότητάς της, σε ένα όλο και περισσότερο διεθνές ανταγωνιστικό περιβάλλον, θα πρέπει να αποτελεί έναν από τους βασικότερους στόχους ενός προγράμματος ιδιωτικοποίησης. Προτεραιότητα θα πρέπει να δοθεί στις μεθόδους που μεγιστοποιούν τέτοια αποδοτικότητα. Το άνοιγμα της οικονομίας στο εσωτερικό και διεθνή ανταγωνισμό, η εισαγωγή νέων τεχνολογιών και καινοτομιών, η βελτίωση της ποιότητας των υπηρεσιών και των προϊόντων, η ανάπτυξη νέων διοικητικών μεθόδων είναι σημαντικά μέτρα προς αυτή την κατεύθυνση (Παπαιωάννου 2003, Megginson και Netter 2001, Errunza και Mazumbar 2001, Dewenter και Malatesta 2001, Megginson και Nash 1994) .

Εκτός από την μεγιστοποίηση της αποδοτικότητας της οικονομίας και των επιχειρήσεων, ένας από τους κυριότερους στόχους του προγράμματος ιδιωτικοποίησης είναι και η μείωση της κρατικής παρέμβασης στην οικονομία. Προς την κατεύθυνση αυτή συμβάλλουν πολιτικές, όπως η μείωση του μεγέθους και του πεδίου δράσης του δημόσιου τομέα ή του μεριδίου του στην οικονομική δραστηριότητα, ο

επαναπροσδιορισμός της δραστηριότητας του δημόσιου τομέα με την εγκατάλειψη των στόχων παραγωγής και την εστίαση στον πυρήνα των κυβερνητικών λειτουργιών και στη δημιουργία ενός περιβάλλοντος ευνοϊκού στην ιδιωτική πρωτοβουλία, η μείωση της ανάμειξης των κυβερνήσεων στις αποφάσεις των επιχειρήσεων, η πάταξη διαφθοράς και της κακής χρήσης της δημόσιας ιδιοκτησίας από τους ανώτερους κυβερνητικούς υπαλλήλους και τους διευθυντές των δημοσίων επιχειρήσεων κ.α. (Guislain 1997, Παπαϊωάννου 2003, Li κ.α.2005, Boubakri κ.α. 2005).

Η ενθάρρυνση της ευρύτερης ιδιοκτησίας του κεφαλαίου με τη διασπορά της ιδιοκτησίας των μετοχών από την μια πλευρά, και η ενθάρρυνση της ιδιοκτησίας μετοχών από τους εργαζόμενους από την άλλη έχουν ως αποτέλεσμα την αναδιανομή του εισοδήματος, που αποτελεί έναν εξίσου σημαντικό στόχο των προγραμμάτων ιδιωτικοποίησης (Guislain 1997, Παπαϊωάννου 2003, D' Souza κ.α. 2005, Dyck και Zingales 2004).

Πέρα από τους παραπάνω στόχους, υπάρχουν στόχοι που επιδιώκονται από πλευράς ιδεολογικής και ανθρωπιστικής θεώρησης.

Από ιδεολογική άποψη, σκοπός των ιδιωτικοποιήσεων αποτελεί η ύπαρξη λιγότερου κράτους. Σύμφωνα με αυτήν η ευημερία μιας κοινωνίας μακροπρόθεσμα μεγιστοποιείται όταν οι οικονομικές αποφάσεις αφεθούν να λειτουργήσουν, κατά κύριο λόγο, σύμφωνα με τους μηχανισμούς της ελεύθερης αγοράς, αφήνοντας στο κράτος μόνο τις αποφάσεις εκείνες που διασφαλίζουν την ικανοποίηση των βασικών αναγκών του ανθρώπου. Η ιστορία του ανθρώπινου πολιτισμού διδάσκει ότι η κρατική εξουσία μπορεί να αποτελέσει σοβαρότατη απειλή για τα ανθρώπινα δικαιώματα. Οι κρατικοί θεσμοί μπορεί να αποδειχθούν όργανα τυραννίας ακόμη και μέσα σε μια δημοκρατική κοινωνία. Εκείνοι που κινητοποιούν αλλά και στηρίζονται σε πλειοψηφίες πολλές φορές εκμεταλλεύονται την κρατική εξουσία εις βάρος των αντιπάλων τους που μειοψηφούν. Η ατομική

ελευθερία είναι μια αξία που απειλείται από μια ισχυρή κρατική εξουσία.(Ε.Σάββας- Ε.Κονδύλης 1993,σελ.29,31)

Από ανθρωπιστική άποψη, σκοπός των ιδιωτικοποιήσεων αποτελεί μια καλύτερη κοινωνία. Οι άνθρωποι πρέπει να έχουν περιθώρια επιλογής για δημόσιες υπηρεσίες. Πρέπει να δοθεί στους ίδιους η δυνατότητα να προσδιορίζουν και να επιδιώκουν άμεσα την κάλυψη των αναγκών τους, ώστε να αποκτήσουν αίσθηση προσωπικής συμμετοχής στα κοινά, ανταποκρινόμενοι περισσότερο στις ανάγκες της οικογένειας, της γειτονιάς, της τοπικής κοινότητας, των εθελοντικών οργανώσεων κλπ και λιγότερο σ' αυτές των απομακρυσμένων και απρόσωπων γραφειοκρατικών δομών. (Ε.Σάββας-Ε.Κονδύλης 1993,σελ.33)

Ο καθορισμός των στόχων έχει ιδιαίτερη σημασία όχι μόνο για την επιλογή και τη δομή των τεχνικών και των νομικών εγγράφων, αλλά και για την επιλογή των κατάλληλων μέτρων που προηγούνται της ιδιωτικοποίησης. Η μεγιστοποίηση της οικονομικής αποδοτικότητας απαιτεί συχνά σημαντικές μεταρρυθμίσεις προ της ιδιωτικοποίησης, όπως είναι για παράδειγμα η διάσπαση της δημόσιας επιχείρησης για να ενθαρρυνθεί ο ανταγωνισμός, η κατάργηση των μονοπωλίων και των εμποδίων στην είσοδο στον τομέα, η θέσπιση ρυθμιστικού πλαισίου σε περιπτώσεις ιδιωτικοποίησης μονοπωλιακών τομέων κ.α.

5.2 Γενικότερες επιπτώσεις της ιδιωτικοποίησης

Οι επιπτώσεις της ιδιωτικοποίησης αποτέλεσαν αντικείμενο έρευνας πολλών μελετητών . Ενδεικτικά αναφέρουμε μερικές από αυτές.

Σε εμπειρικό επίπεδο, μια σημαντική μελέτη της σημασίας των ιδιωτικοποιήσεων σε διεθνές επίπεδο είναι εκείνη των Katsoulakos and Likoyanni (2002) οι οποίοι εξετάζουν τις δημοσιονομικές και μακροοικονομικές επιπτώσεις των ιδιωτικοποιήσεων για τις 23 χώρες του ΟΟΣΑ τη δεκαετία 1990-2000. Σε μια αποκαλυπτική εμπειρική μελέτη

οδηγούνται σε διαφορετικά συμπεράσματα για τις χώρες μέλη του ΟΟΣΑ: α) δε βρίσκουν στατιστικά σημαντική τη σχέση μεταξύ εσόδων από ιδιωτικοποιήσεις και δημοσιονομικών ελλειμμάτων, β) βρίσκουν στατιστικά σημαντική αρνητική σχέση μεταξύ ιδιωτικοποιήσεων και δημοσίων ελλειμμάτων, εκτός των χωρών της Ελλάδας, Ιταλίας και Βελγίου, και γ) αποδεικνύουν μια αρνητική σχέση μεταξύ ιδιωτικοποιήσεων και ανεργίας (εφαρμογή της ιδιωτικοποίησης οδηγεί σε μείωση των επιπέδων ανεργίας).

Στον παρακάτω πίνακα απεικονίζονται χαρακτηριστικά τα έσοδα από ιδιωτικοποιήσεις και το δημοσιονομικό έλλειμμα που βρήκαν οι Katsoulakos and Likoyanni (2002) για την Ελλάδα, Ισπανία, Ιταλία και Πορτογαλία και φαίνεται η συνεχής άνοδος του ελλείματος παρά την πρόοδο των ιδιωτικοποιήσεων.

Διάγραμμα 2 : Δημοσιονομικό έλλειμμα και έσοδα ιδιωτικοποιήσεων (Μ.Ο)

Πηγή : Katsoulakos and Likoyanni (2002)

Αντιθέτως στη μελέτη του, ο Barnett(2000) είχε βρει ότι τα έσοδα από ιδιωτικοποιήσεις που μεταφέρονται στα Δημόσιο Προϋπολογισμό τελικά σώνονται και βοηθούν στη μείωση του εγγώριου δανεισμού. Επιπροσθέτως βρίσκει μια θετική επίδραση του συνόλου της διαδικασίας των ιδιωτικοποιήσεων (και όχι μόνο των ταμειακών εσόδων) στη βελτίωση των μακροοικονομικών μεγεθών της χώρας και ειδικά της ανάπτυξης του ΑΕΠ και της μείωσης της ανεργίας.

Σε μια μελέτη των χωρών της Ευρωπαϊκής Νομισματικής Ένωσης οι Jeronimo, Pagan and Soydemir (2000) εξετάζουν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των τεσσάρων χωρών με τα μεγαλύτερα προβλήματα (Ελλάς, Ισπανία, Ιταλία, Πορτογαλία) σε σχέση με εκείνα των υπόλοιπων χωρών της Ένωσης. Η εμπειρική μελέτη για τα έτη τους για τα έτη 1990-1997 αποδεικνύει την ύπαρξη μιας αρνητικής σχέσης μεταξύ πώλησης δημοσίων επιχειρήσεων και μείωσης του ελλείμματος για τις τέσσερις χώρες του Ευρωπαϊκού Νότου, γεγονός που δεν επιβεβαιώνεται στις υπόλοιπες χώρες. Με άλλα λόγια εμφανίζεται το οξύμωρο ότι οι τέσσερις χώρες βλέπουν το δημοσιονομικό τους έλλειμμα να αυξάνεται την περίοδο ως το 1997 παρά το γεγονός ότι προχωρούν σε ολοένα και μεγαλύτερη διάθεση μεριδίων των δημοσίων επιχειρήσεων.

Στο άρθρο τους στην Παγκόσμια Τράπεζα οι Boubakri and Cosset (1998) εξετάζουν τις μικροοικονομικές επιδόσεις 79 ιδιωτικοποιημένων επιχειρήσεων σε 21 αναπτυσσόμενες χώρες από το 1980 ως το 1992. Στο δείγμα των χωρών περιλαμβάνεται η Ελλάδα και άλλες Ευρωπαϊκές χώρες όπως η Πορτογαλία και η Τουρκία, καθώς και αναπτυσσόμενες περιφερειακές δυνάμεις όπως η Ινδία, η Κορέα, η Ταιβάν, το Μεξικό η Σιγκαπούρη, η Χιλή και άλλες μικρότερες χώρες. Στο σύνολο τους οι επιχειρήσεις καταφέρνουν να αυξήσουν τα κέρδη τους να βελτιώσουν την αποδοτικότητα και παραγωγικότητα τους και να προσελκύσουν νέες επενδύσεις.

Καθίσταται προφανές ότι ασχέτως των μακροοικονομικών επιπτώσεων, οι επιχειρήσεις που αποδεσμεύτηκαν από τον κρατικό έλεγχο βελτίωσαν τις επιδόσεις τους καθώς εισήλθαν σε συνθήκες ανταγωνισμού.

Η συμβολή των εσόδων από ιδιωτικοποιήσεις στην ελάφρυνση του κρατικού προϋπολογισμού επιβεβαιώνεται σε διάφορες μελέτες, όπως αυτή των Belke, Baumgartener, Setzer and Schneider (2006). Στην ανάλυσή τους στις χώρες της Ε.Ε. από το 1990 ως το 2000, βρίσκουν ισχυρές ενδείξεις ότι οι ιδιωτικοποιήσεις συμβάλουν στην ανάπτυξη του ΑΕΠ, της εγχώριας κεφαλαιαγοράς και στην αντιμετώπιση των δημοσιονομικών προβλημάτων. Αντιθέτως, δεν επιβεβαιώνεται η υπόθεση ότι αποτελούν μέρος ενός ευρύτερου πλαισίου διαρθρωτικών αλλαγών και απελευθέρωσης των κρατικά ρυθμιζόμενων τομέων της οικονομίας. Σε προγενέστερη μελέτη τους οι Belke and Schneider (2003), εξέτασαν την περίπτωση της Αυστρίας και λοιπών χωρών της Ε.Ε. και βρήκαν σχέση μεταξύ των μακροοικονομικών επιπτώσεων των ιδιωτικοποιήσεων και την προέλευση των κεφαλαίων (εγχώρια ή διεθνής) και την ωριμότητα των αγορών κεφαλαίου. Σε μικροοικονομική ανάλυση οι θετικές επιπτώσεις των αποκρατικοποιήσεων είναι πιο εμφανείς, συμβάλλοντας καθοριστικά στη βελτίωση των εταιρικών επιδόσεων.

Η μικροοικονομική επιτυχία, σε αντίθεση με τη μακροοικονομική αποτυχία των ιδιωτικοποιήσεων σημειώνεται στο άρθρο των Sheshinski and Lopez-Calva(2003) ο οποίοι εξετάζουν ένα ευρύ φάσμα χωρών παγκοσμίως. Οι ιδιωτικοποιημένες επιχειρήσεις επιβεβαιώνουν τη θεωρία και εμφανίζουν βελτιωμένα οικονομικά αποτελέσματα, μετά την έξοδό τους από τον έλεγχο του δημοσίου. Ειδικώς, οι πλήρως αποκρατικοποιημένες επιχειρήσεις εμφανίζουν ακόμη καλύτερα αποτελέσματα από τις μερικώς ιδιωτικοποιημένες. Η είσοδος σε ανταγωνιστικά περιβάλλοντα οδηγεί στην εξυγίανση των επιχειρήσεων και στη βελτιστοποίηση των οικονομικών τους πόρων, ασχέτως μάλιστα αν λειτουργούν σε μερικώς ρυθμιζόμενες αγορές (π.χ. τηλεπικοινωνίες,

ενέργεια). Αντιθέτως, σε μακροοικονομικό επίπεδο η μελέτη αδυνατεί να επιβεβαιώσει τη βελτίωση των δημοσιονομικών μεγεθών ως αποτέλεσμα των ιδιωτικοποιήσεων, συμφωνώντας με προαναφερθείσες έρευνες.

Οι επιπτώσεις της ιδιωτικοποίησης αναλύονται σε ενίσχυση της κεφαλαιαγοράς, σε πίεση στον δημόσιο τομέα να αυξήσει την αποδοτικότητά του, σε ενδεχόμενη αύξηση της προστιθέμενης αξίας και σε μια πιθανή πιο αποτελεσματική κατανομή πόρων (Γιαννίτσης 1994).

- Αναφορικά με την επίπτωση στην κεφαλαιαγορά, με την ιδιωτικοποίηση μιας εταιρείας εισάγεται προς διαπραγμάτευση ένας σημαντικός αριθμός μετοχών που κατανέμεται τόσο σε θεσμικούς επενδυτές όσο και σε μικρο-μετόχους. Μάλιστα πολλές φορές στόχος είναι οι τελευταίοι να κατέχουν μεγάλο αριθμό μετοχών, και για τον λόγο αυτό η διάθεση των μετοχών πραγματοποιείται σε ελκυστικές τιμές. Προκειμένου να πετύχει μια ιδιωτικοποίηση η κεφαλαιαγορά θα πρέπει να είναι οργανωμένη με τέτοιο τρόπο έτσι ώστε να μπορέσει να απορροφήσει τα μεγάλα ποσά που συνδέονται με την πώληση των κρατικών εταιρειών.

- Με την ιδιωτικοποίηση κρατικών εταιρειών, ασκείται επίσης πίεση στις άλλες δημόσιες επιχειρήσεις να βελτιώσουν την αποτελεσματικότητά τους. Το αν βέβαια θα βελτιωθούν οι συνθήκες λειτουργίας μιας δημόσιας επιχείρησης εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από το ποιος είναι ο στόχος της ιδιωτικοποίησης. Αν π.χ στόχος των ιδιωτικοποιήσεων είναι η άντληση κεφαλαίων τότε δεν αναμένουμε σημαντικές αλλαγές στον τρόπο λειτουργίας των επιχειρήσεων που έχουν παραμείνει κάτω από τον κρατικό έλεγχο.

- Η επιτυχία μιας ιδιωτικοποίησης, εξαρτάται εν μέρει από το αν η προστιθέμενη αξία της ιδιωτικοποιημένης δραστηριότητας θα είναι μεγαλύτερη από την αξία της δραστηριότητας που βρισκόταν υπό τον κρατικό έλεγχο.

Για να στεφθεί μια ιδιωτικοποίηση με επιτυχία θα πρέπει να ισχύει η εξής σχέση $PV(NA)_p / PV(NA)_g > 1$

Όπου PV (NA) p η παρούσα αξία της καθαρής προστιθέμενης αξίας που αναμένεται μετά την ιδιωτικοποίηση και PV (NA)g η παρούσα αξία της καθαρής προστιθέμενης αξίας της δραστηριότητας σε περίπτωση που αυτή ελεγχόταν από τον κρατικό φορέα. Ως καθαρά προστιθέμενη αξία θεωρούμε το άθροισμα των μισθών, ημερομισθίων και κοινωνικού πλεονάσματος η αλλιώς το άθροισμα των φόρων κερδών, τόκων και δωρεών.

- Ιδιαίτερα σημαντικό είναι το μέγεθος της επίπτωσης και για την κατανομή πόρων. Αν επιτευχθεί μια αποτελεσματικότερη κατανομή πόρων μπορούν να προκύψουν μια σειρά από οφέλη. Αν η κρατική δραστηριότητα συνδεόταν με επιδοτήσεις που πλέον δεν χρειάζονται, τότε προκύπτουν οφέλη για τους φορολογούμενους. Οι πόροι των επιδοτήσεων πλέον θα μπορούν να χρησιμοποιηθούν σε άλλες χρήσεις. Επίσης η μετατροπή ζημιωγόνων μονάδων σε κερδοφόρες αναμένεται να διευρύνει τη φορολογική βάση. Πάντως υπάρχει και η περίπτωση, ένα πρώην κρατικό μονοπώλιο που πλέον είναι ιδιωτική εταιρεία να αυξήσει τα κέρδη του, κάτι όμως που θα είναι εις βάρος της κοινωνικής ευημερίας. Σε όλες τις περιπτώσεις πάντως, προκειμένου να αποφανθούμε για το αν μια κατανομή πόρων είναι αποτελεσματική, θα πρέπει να δούμε αν η εσωτερική απόδοση από την ιδιωτικοποίηση, ξεπερνάει το αντίστοιχο μέγεθος που αντανακλά το κόστος κεφαλαίου στην οικονομία.

Πιο συγκεκριμένα, για να επιτευχθεί πιο αποτελεσματική κατανομή πόρων με την ιδιωτικοποίηση θα πρέπει να ισχύει ότι:

$$PV (NA) p - P(W)p / PV (NA)g - P(W)g > 1$$

Όπου P(W)p οι αναμενόμενες αμοιβές μετά την ιδιωτικοποίηση και P(W)g οι αντίστοιχες αμοιβές υπό κρατική ιδιοκτησία.

Αναφορικά με τις επιπτώσεις στην διανομή του εισοδήματος, οι κυριότερες ομάδες που εμπλέκονται περιλαμβάνουν τους πολιτικούς που λαμβάνουν την απόφαση, τους καταναλωτές, τους μετόχους, τους φορολογούμενους καθώς και εκείνους που εμπλέκονται στις προμήθειες που συνδέονται με τις υπηρεσίες της ιδιωτικοποίησης.

Οι καταναλωτές, επηρεάζονται από το ύψος και την διάρθρωση των τιμολογίων των ιδιωτικοποιημένων επιχειρήσεων. Οι επιδράσεις στο εργατικό δυναμικό είναι ποικίλες. Στην Αγγλία εφαρμόστηκαν σχήματα που ενθάρρυναν τους εργαζόμενους να αγοράσουν μετοχές με ευνοϊκούς όρους, με στόχο την αύξηση της παραγωγικότητας. Πολλοί εργαζόμενοι πάντως απώλεσαν ιδιαίτερα προνόμια που κατείχαν, όταν η επιχείρηση ήταν υπό τον κρατικό έλεγχο. Τα διευθυντικά στελέχη, τάσσονταν υπέρ της ιδιωτικοποίησης από την στιγμή που θα απ'εμπλακούν από τον ασφυκτικό έλεγχο του υπουργείου(Vickers & Yarrow 1991 σελ.155).

Η κυριότερη αναδιανεμητική επίδραση της ιδιωτικοποίησης, αφορά την πλευρά που σχετίζεται με την αποτίμηση των κεφαλαίων που διατίθενται στην αγορά. Όταν η μετοχή διατίθεται με έκπτωση, πράγμα που είναι σύνηθες, τότε έχουμε μεταφορά πλούτου από το ευρύτερο κοινό προς τους νέους ιδιοκτήτες. Η τιμολόγηση με σημαντική έκπτωση αποσκοπεί στην διεύρυνση της μετοχικής βάσης. Όταν συμμετέχουν στην μετοχική βάση πολλοί μέτοχοι, τότε είναι δύσκολη και η ανατροπή της ιδιωτικοποίησης. Η δωρεάν διανομή μετοχών, αποτελεί μια βιώσιμη εκδοχή ταχείας ιδιωτικοποίησης σε περιπτώσεις που οι αποταμιεύσεις είναι ισχνές. Το πλεονέκτημά της έγκειται στην μείωση της δυνατότητας ελάττωσης των φορολογικών συντελεστών, ενώ η μέθοδος αυτή ανταποδίδει μερίσματα (Vickers & Yarrow 1991 σελ.155).

5.3 Ιδιωτικοποίηση και απασχόληση

Τα εργατικά συνδικάτα είναι από τους φορείς που αντιτίθενται περισσότερο στην προοπτική ιδιωτικοποιήσεων και ειδικά οι εργαζόμενοι που απασχολούνται σε κλάδους υποδομών. Οι εργαζόμενοι κρατικών εταιρειών συνάπτουν συμβάσεις απασχόλησης με πολύ ευνοϊκούς όρους, οι οποίοι όροι είναι σαφώς χειρότεροι στον ιδιωτικό τομέα. Άρα αν ιδιωτικοποιηθεί

μια κρατική εταιρεία, τα συμφέροντα των εργαζομένων αναμένεται να πληγούν άμεσα (Privatizing state owned enterprises OECD 2003, σελ.40).

Τα συνδικάτα λοιπόν αντιδρούν στην ιδιωτικοποίηση μιας κρατικής εταιρείας, διότι η τελευταία θα επιφέρει απολύσεις, εργασιακές συμβάσεις με δυσμενέστερους όρους και μειωμένη εργασιακή ασφάλεια. Οι επιπτώσεις της ιδιωτικοποίησης είναι πιο έντονες σε χώρες όπου το κοινωνικό προστατευτικό δίκτυο δεν είναι ανεπτυγμένο.

Οι κρατικές εταιρείες έχουν συνήθως πλεονάζον εργατικό δυναμικό και για αυτό το λόγο μια ιδιωτικοποίηση που αποσκοπεί βέβαια στην βελτίωση της αποδοτικότητας της μέχρι πρότινος κρατικής εταιρείας, θα επιφέρει μείωση του εργατικού προσωπικού. Η ιδιωτικοποίηση μεταφράζεται σε αναδιάρθρωση της εταιρείας και ο βαθμός αυτής της αναδιάρθρωσης θα καθορίσει τον αριθμό των απολύσεων. Ο βαθμός της αναδιάρθρωσης (restructuring), εξαρτάται από παράγοντες όπως το μέγεθος και τη δυναμική του κλάδου στον οποίο δραστηριοποιείται η εταιρεία, αλλά και τον τρόπο πώλησης της τελευταίας. Οι ιδιωτικοποιήσεις των μεγαλύτερων εταιρειών μονοπωλίων συνήθως συνδυάζονται με τις περισσότερες απολύσεις, οι οποίες απολύσεις πραγματοποιούνται ως επί το πλείστον κατά την αναδιάρθρωση της ιδιωτικοποιημένης πλέον εταιρείας.

Στις χώρες του OECD, ο κλάδος ο οποίος ιδιωτικοποιήθηκε κατά το μεγαλύτερο βαθμό ήταν ο κλάδος των τηλεπικοινωνιών. Το καθαρό αποτέλεσμα στο επίπεδο απασχόλησης μεταξύ αυτών των χωρών για το συγκεκριμένο πάντα κλάδο ποικίλλει από χώρα σε χώρα.

Ενώ τα εμπειρικά δεδομένα, αναφορικά με την επίπτωση της ιδιωτικοποίησης στην αποδοτικότητα είναι πολυάριθμα δεν ισχύει κάτι αντίστοιχο με την επίπτωση της ιδιωτικοποίησης στην απασχόληση.

Ο Souza και ο Meggison (1999) συγκρίνουν την αποδοτικότητα 85 εταιρειών από 28 χώρες πριν και μετά την ιδιωτικοποίηση των πρώτων και καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι υπήρξε σημαντική μείωση της απασχόλησης.

Οι Meggison Nash και Randenborgh (1994) ανέφεραν αύξηση της απασχόλησης για εταιρείες που προέρχονται τόσο από χώρες που ανήκουν στον OECD όσο και από χώρες που δεν ανήκουν στον OECD. Παρόλα αυτά τα ευρήματα τους αφορούσαν εταιρείες που πουληθήκαν μέσω δημόσιας εγγραφής στο χρηματιστήριο, συνεπώς ήταν εταιρείες υψηλότερης αποδοτικότητας ή για να το πούμε απλά, καλύτερες εταιρείες σε σχέση με αυτές που πωλούνται με άλλον τρόπο. Για αυτό λοιπόν ίσως το λόγο, αυξήθηκε η απασχόληση.

Επίσης, ο Galal (1994), σε έρευνα που έκανε για 12 εταιρείες σε 4 κλάδους, βρέθηκε ότι βελτιώθηκαν οι συνθήκες απασχόλησης.

Συμπερασματικά μπορούμε να πούμε ότι, η επίπτωση της ιδιωτικοποίησης στην απασχόληση ποικίλει ανάλογα με τη χώρα ή τον κλάδο όπου δραστηριοποιείται η αποκρατικοποιημένη εταιρεία. Η απασχόληση συνήθως μειώνεται σε κλάδους, όπου παρατηρείται πλεονάζον εργατικό δυναμικό ή σε κλάδους όπου εισάγονται τεχνολογικές καινοτομίες χωρίς όμως να σημειώνονται μεταβολές στη ζήτηση προϊόντων. Αντίθετα σε κλάδους όπως οι τηλεπικοινωνίες, όπου η απελευθέρωση της αγοράς και η αύξηση της ζήτησης για νέες υπηρεσίες δημιουργούν νέες ευκαιρίες απασχόλησης, η επίπτωση της ιδιωτικοποίησης πάντα στην απασχόληση αναμένεται να είναι λιγότερο αρνητική ή ακόμα και σε ορισμένες περιπτώσεις θετική.

5.4 Ιδιωτικοποίηση και δημοσιονομικοί στόχοι

Προηγουμένως είδαμε ότι οι ιδιωτικοποιήσεις πραγματοποιούνται για την επίτευξη κάποιων δημοσιονομικών στόχων, όπως μείωση του ελλείμματος και του δημόσιου χρέους, αύξηση φορολογικών εσόδων και αποκόμιση υπεραξιών από την πώληση των κρατικών επιχειρήσεων κ.α.

Ο Barnett (2000) αναφέρει ότι τα έσοδα από τις αποκρατικοποιήσεις βελτιώνουν το μακροοικονομικό περιβάλλον. Παρόλα αυτά υφίσταται έλλειψη εμπειρικών δεδομένων που θα μπορούσαν να τεκμηριώσουν αυτή τη σχέση (Privatizing state owned enterprises OECD, 2003, σελ. 40).

5.5 Επίπτωση της ιδιωτικοποίησης στην κεφαλαιαγορά

Η διεύρυνση και η εμβάθυνση της κεφαλαιαγοράς αποτελεί έναν από τους στόχους της ιδιωτικοποίησης. Ο Megginson (2000) αναφέρει ότι οι μεγάλες αποκρατικοποιήσεις συνοδεύτηκαν από αύξηση της συνολικής κεφαλαιοποίησης των εταιριών του χρηματιστηρίου αλλά και αύξηση του όγκου συναλλαγών (Privatizing state owned enterprises OECD, 2003 σελ.45).

Στις χώρες του OECD, το ποσοστό συνολικής κεφαλαιοποίησης και ΑΕΠ υπερδιπλασιάστηκε αναφερόμενοι στην περίοδο 1990-2000. Η δημόσια προσφορά μετοχών στα πλαίσια των ιδιωτικοποιήσεων ενίσχυσε σημαντικά τις χρηματαγορές στις χώρες αυτές.

6. Ο ΑΝΤΙΦΑΤΙΚΟΣ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑΣ ΤΩΝ ΙΔΙΩΤΙΚΟΠΟΗΣΕΩΝ

6.1 Προβλήματα παρερμηνείας ιδιωτικοποίησης

Ο όρος ιδιωτικοποίηση προκαλεί συχνά παρερμηνείες και οδηγεί σε διαμετρικά αντίθετες απόψεις.

Μερικοί θεωρούν την ιδιωτικοποίηση ως σχέδιο επιβολής ενός ακραίου συστήματος ελεύθερης αγοράς με έντονο ανταγωνισμό και την πλήρη κυριαρχία του δυνατού επί του ασθενέστερου. Κάποιοι την βλέπουν ως ιδέα αντίθετη προς τα ιδανικά τους όπως η συναδελφσύνη, η ισότητα και η δικαιοσύνη.

Παρερμηνείες στην έννοια της ιδιωτικοποίησης προκαλούν και οι υποστηρικτές της που τη χρησιμοποιούν ως μηχανισμό για την κάθε είδους μείωση παροχής κοινωνικών αγαθών και υπηρεσιών, πράγμα το οποίο για την πλειοψηφία του κοινωνικού συνόλου είναι αρνητικό, κακόβουλο και συνεπώς απορριπτέο. Συνέπεια αυτού είναι οποιαδήποτε ιδιωτική πρωτοβουλία για παροχή κοινωνικών αγαθών και υπηρεσιών να αποδοκιμάζεται από την πλειοψηφία της κοινωνίας.

Οι οικονομικά αδύνατοι μπορούν να ωφεληθούν σημαντικά αν για παράδειγμα, αντί της παροχής εργατικών κατοικιών, παρέχονταν επιδοτήσεις στέγασης για επιλογή οποιασδήποτε κατοικίας στην αγορά με δυνατότητα ελεύθερης επιλογής των ενδιαφερόμενων.

Συνεπώς ένας μικρότερος και παραγωγικότερος δημόσιος τομέας επιτυγχάνει τους κοινωνικούς στόχους πολύ καλύτερα και άρα η ιδιωτικοποίηση μπορεί να είναι αποτελεσματική αλλά ταυτόχρονα και με ανθρώπινο πρόσωπο (Ε.Σάββας- Ε.Κονδύλης, 1993,σελ.153)

6.2 Ποιες αντιφάσεις χαρακτηρίζουν τις ιδιωτικοποιήσεις

Η διαδικασία της ιδιωτικοποίησης ως μέσο βελτίωσης της αποτελεσματικότητας χαρακτηρίζεται από μια σειρά αντιφάσεων.

- Πρώτον η ιδιωτικοποίηση μιας κρατική επιχείρησης γίνεται στην λογική μεταβίβασης της περιουσίας σε έναν ιδιωτικό φορέα προκειμένου να επιτευχθεί μια ποιο αποτελεσματική κατανομή πόρων. Η ιδιωτικοποίηση όμως ενός δημοσίου οργανισμού δεν αποτελεί πάντα μονόδρομο για την βελτίωση της αποτελεσματικότητας. Υπάρχουν και άλλες εναλλακτικές επιλογές που καθιστούν ως μη καταναγκαστικό τον χαρακτήρα της ιδιωτικοποίησης (Vickers και Yarrow 1991, σελ.157).

- Δεύτερο, δε φαίνεται να συνδυάζεται η ιδιωτικοποίηση με την αύξηση της αποτελεσματικότητας του δημόσιου τομέα. Στην Ελλάδα, ένα σημαντικό τμήμα του δημοσίου τομέα εξακολουθεί να είναι μη αποτελεσματικό ενώ πολλές ιδιωτικοποιήσεις δεν στέφθηκαν με επιτυχία.

- Τρίτον, ενώ ένας από τους βασικούς λόγους της ιδιωτικοποίησης είναι η μείωση των ελλειμμάτων και των κρατικών δαπανών, η διαδικασία της ιδιωτικοποίησης συνίσταται στην μεταβίβαση κρατικής περιουσίας μέσα από ρυθμίσεις και διαγραφές χρεών γεγονός που δεν συμβαδίζει με τους παραπάνω λόγους. Επιπρόσθετα η μείωση των φορολογικών επιβαρύνσεων και η παρέμβαση του κράτους στην αγορά εργασίας δείχνουν ότι ο στόχος της ιδιωτικοποίησης δεν ήταν τελικά η λιγότερο ενεργή συμμετοχή του κράτους στην οικονομία (Γιαννίτσης 1994 σελ.41).

- Τέταρτο η ιδιωτικοποίηση δεν λύνει την κεντρική αδυναμία της κρατικής ρύθμισης που σχετίζεται με την δυνατότητα του κράτους να αντλήσει μέσω διοικητικών μηχανισμών πλεόνασμα μέσα από παράνομοι μηχανισμούς πλούτου. Στην Ελλάδα έχει παρατηρηθεί το φαινόμενο του να μην υπακούν πολλά έργα που ανατίθενται στους ιδιώτες στην λογική του ανταγωνισμού αλλά σε πολιτικά κριτήρια (Γιαννίτσης 1994 σελ.41).

7. ΕΜΠΟΔΙΑ ΣΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΙΔΙΩΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗΣ

Η ιδιωτικοποίηση μιας κρατικής δραστηριότητας είναι δύσκολη υπόθεση και απαιτούνται κάποιες προϋποθέσεις για την επιτυχή έκβασή της. Κάθε βήμα προς την ιδιωτικοποίηση προσκρούει σε κάποια εμπόδια κυρίως πολιτικά εξαιτίας του σημαντικού αντίκτυπου που προκαλεί στους δικαιούχους καθώς αυτοί θα πρέπει αποκλειστικά να πληρώνουν για να αποκτήσουν το αγαθό ή την υπηρεσία(Ε.Σάββας-Ε.Κονδύλης1993 σελ.157)

Εμπόδια υπάρχουν και μετά την τέλεση της ιδιωτικοποίησης αφού θα πρέπει να απελευθερωθεί η αντίστοιχη αγορά. Αν π.χ απελευθερωθεί η αγορά ηλεκτρικής ενέργειας στην Ελλάδα κάτι τέτοιο θα προκαλέσει θύελλα αντιδράσεων από τα συνδικάτα αλλά και πιθανώς από τους καταναλωτές ηλεκτρικής ενέργειας αφού οι τελευταίοι αναμένεται να πληρώσουν αρχικά υψηλότερες τιμές. Κάτι τέτοιο συμβαίνει λόγω του όταν η ΔΕΗ ανήκει στο κράτος τα τιμολόγια ηλεκτρικής ενέργειας είναι χαμηλά αφού η τελευταία συνιστά, κοινωνικό αγαθό. Με την απελευθέρωση της αντίστοιχης αγοράς θα συμβεί το εξής παράδοξο. Η αγορά θα είναι ανταγωνιστική αλλά οι τιμές ηλεκτρικής ενέργειας θα ανεβούν αφού πλέον δε θα είναι ρυθμιζόμενες από το κράτος.

Πολιτική αντίδραση συναντά και η ιδιωτικοποίηση με την μορφή μετάβασης από τον μηχανισμό επιδότησης παραγωγού στον μηχανισμό επιδότησης του καταναλωτή. Όταν η κυβέρνηση των ΗΠΑ ανακάλεσε τις επιδοτήσεις της προς τους κατασκευαστές οικοδομών και εισήγαγε τα κουπόνια στέγασης αντιμετώπισε τη δυσαρέσκεια όχι μόνο των κατασκευαστών αλλά και αρκετών πολιτικών(Ε.Σάββας-Ε.Κονδύλης 1993σελ.158)

Η αποκρατικοποίηση έχει όμως και άλλα προβλήματα ως προς την εφαρμογή της. Τα προβλήματα συνίστανται είτε στην αποτίμηση της αξίας των κρατικών επιχειρήσεων είτε στον τρόπο και στην διαδικασία μεταβίβασης.

Ένα επίσης από τα μεγαλύτερα εμπόδια στον σχεδιασμό της αποκρατικοποίησης είναι και η έλλειψη κεφαλαίων. Αν και η έλλειψη κεφαλαίων αποτελεί γνώρισμα των αναπτυσσόμενων χωρών η έλλειψη αυτή παρατηρήθηκε και σε ανεπτυγμένες οικονομίες όπως αυτή της Μ. Βρετανίας. Επιπρόσθετα μεγάλα εμπόδια προκαλούν και οι αντιδράσεις των εργαζομένων. Δεν είναι λίγες οι περιπτώσεις όπου κρατικές επιχειρήσεις χρησιμοποιούνται ως μέσα καταπολέμησης της ανεργίας η εξυπηρέτησης κομματικών συμφερόντων με αποτέλεσμα το προσωπικό στις εκάστοτε επιχειρήσεις να χαρακτηρίζεται ως πλεονάζον (Ε.Σάββας-Ε.Κονδύλης 1993, σελ. 158)

Για να παρακαμφθούν οι αντιδράσεις των εργαζομένων που αναφέραμε παραπάνω επινοήθηκε η συμμετοχή τους στα κέρδη της επιχείρησης. Μέτοχοι της νέας ιδιωτικοποιημένης επιχείρησης θα είναι όχι μόνο οι εργαζόμενοι που εξακολουθούν να εργάζονται σε αυτή την επιχείρηση αλλά και αυτοί που απολυθήκαν. Η συμμετοχική αυτή σχέση θα λειτουργεί ως κίνητρο για τους εργαζομένους αφού πλέον θα μπορούν και οι ίδιοι να κερδίζουν από τις επιτυχίες της επιχείρησης.

Η εργολαβική ανάθεση αποτελεί ίσως την πιο διαδεδομένη μορφή ιδιωτικοποίησης. Αν η ανατιθέμενη δραστηριότητα απαιτεί σημαντική δαπάνη κεφαλαίου από τη πλευρά του εργολάβου, τότε κρίνεται απαραίτητη η ύπαρξη μιας μακροπρόθεσμης ανάθεσης (Ε.Σάββας-Ε.Κονδύλης 1993, σελ.158).

Οι εργολαβικές αναθέσεις πολλές φορές αποτυγχάνουν και γεννιέται το ερώτημα μήπως οι εκάστοτε δραστηριότητες θα πρέπει να ανατίθενται από το κράτος και όχι από τον ιδιωτικό φορέα. Μια πρόταση για να ξεπεραστούν τα προβλήματα στις αναθέσεις κοινωνικών υπηρεσιών είναι η προώθηση του ανταγωνισμού με νέες μικρές μη κερδοσκοπικές εταιρείες . Μια άλλη πρόταση είναι η δημιουργία ενός ολιγοπωλιακού συστήματος στο οποίο το έργο διαμερίζεται σε λίγους αλλά μεγάλους εργολάβους, καθένας

από τους οποίους παρέχει όλες τις κοινωνικές υπηρεσίες στην περιφέρειά του.

8. ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΙΔΙΩΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗΣ

Πολλοί οικονομολόγοι υποστηρίζουν, ότι οι ιδιωτικοποιήσεις μπορούν να διαδραματίσουν ένα σημαντικό ρόλο στην αλλαγή της δομής που έχει η οικονομία μιας χώρας. Η ιδέα αυτή πηγάζει από την αντίληψη ότι οι ιδιωτικές επιχειρήσεις διοικούνται με πιο αποτελεσματικό τρόπο από τις δημόσιες. Όταν οι αγορές ικανοποιούν όλες τις προϋποθέσεις που χαρακτηρίζουν τον τέλειο ανταγωνισμό, τότε όλες οι μη αποτελεσματικές ιδιωτικές επιχειρήσεις θα εξαλειφθούν.

Η οικονομική θεωρία υποστηρίζει ότι η διαφορετική αποδοτικότητα ιδιωτικών και δημοσίων επιχειρήσεων οφείλεται στον διαχωρισμό ιδιοκτησίας και ελέγχου, το αποκαλούμενο πρόβλημα αντιπροσώπευσης (agent problem). Ο στόχος του ιδιοκτήτη μιας ιδιωτικής επιχείρησης είναι γενικά η μεγιστοποίηση του πλούτου του, ενώ οι σκοποί του διευθυντή μιας δημόσιας επιχείρησης περιλαμβάνουν και την επίτευξη προσωπικών στόχων (υψηλότερο εισόδημα, κοινωνική θέση κ.λ.π).

Συγκριτικά με τις ιδιωτικές, η διάχυση της ιδιοκτησίας των δημοσίων επιχειρήσεων μειώνει το κίνητρο των ιδιοκτητών να ασκήσουν τον απαραίτητο έλεγχο στις διοικήσεις των επιχειρήσεών τους.

Γενικά πάντως, το κοινό συμπέρασμα θεωρητικών και εμπειρικών μελετών της αποτελεσματικότερης παραγωγής είναι ότι ο ιδιωτικός τομέας είναι ανώτερος του Δημοσίου, όταν υπάρχει ανεπτυγμένος ανταγωνισμός και αγορά κεφαλαίων.

Ένα από τα πιο δημοφιλή κίνητρα για τις ιδιωτικοποιήσεις είναι ο περιορισμός του ελλείμματος του κρατικού προϋπολογισμού.

Επίσης αρκετοί κυβερνητικοί παράγοντες και διοικήσεις εταιρειών έχουν θεωρήσει ότι οι ιδιωτικοποιήσεις μπορούν να βοηθήσουν την ανάπτυξη των κεφαλαιαγορών αυξάνοντας την αξία των μετοχών, μειώνοντας τη μεταβλητότητα των τιμών των μετοχών, προωθώντας τη ρευστότητα και βελτιώνοντας την κατανομή του κινδύνου μέσα στην οικονομία.

Έχοντας αναλύσει το φαινόμενο της ιδιωτικοποίησης μπορούμε να συνοψίσουμε τα αντίστοιχα πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα :

Πλεονεκτήματα :

- Βελτιωμένη απόδοση - ποιοτική βελτίωση των παραγόμενων αγαθών / υπηρεσιών. Το κύριο επιχείρημα για την ιδιωτικοποίηση είναι ότι οι ιδιωτικές εταιρείες έχουν ένα κίνητρο κέρδους για να μειώσουν το κόστος, να είναι πιο αποτελεσματικές και να βελτιώσουν την ποιότητα των προϊόντων και υπηρεσιών τους.
- Μείωση ανάμειξης κυβερνήσεων και των πολιτικών παρεμβάσεων στις επιχειρηματικές αποφάσεις. Οι χώρες παρακινούνται από πολιτικές πιέσεις και όχι από υγιή και επιχειρηματική λογική. Σε μια κρατική επιχείρηση η εκάστοτε κυβέρνηση, μπορεί να είναι απρόθυμη να απομακρύνει τον πλεονάζοντα αριθμό των εργαζομένων λόγω της αρνητικής δημοσιότητας που επιφέρει η απώλεια θέσεων εργασίας. Συνεπώς η λήψη των οικονομικών αποφάσεων στις ιδιωτικές επιχειρήσεις, πραγματοποιείται με βάση πιο ορθολογικά – οικονομικά κριτήρια.
- Μακροπρόθεσμος προγραμματισμός. Μια κυβέρνηση σκέπτεται και προγραμματίζει με βάση τις επόμενες εκλογές. Ως εκ τούτου μπορεί να είναι απρόθυμη να επενδύσει σε βελτίωση των υποδομών που θα ωφελούσε μια κρατική επιχείρηση σε μακροπρόθεσμη βάση.
- Ενίσχυση της οικονομικής αποτελεσματικότητας των επενδύσεων και της κεφαλαιαγοράς. Προβάλλεται το επιχείρημα ότι μια ιδιωτική επιχείρηση έχει πίεση από τους μετόχους να λειτουργήσει πιο αποτελεσματικά, διότι αν αυτή κρινόταν ανεπαρκής, τότε θα μπορούσε να αποτελέσει αντικείμενο

εξαγοράς, ενώ μια κρατική επιχείρηση δεν υφίσταται αυτή την πίεση και είναι πιθανό να λειτουργεί αναποτελεσματικά.

- Ενίσχυση ανταγωνιστικότητας και παραγωγικότητας, αύξηση ιδιωτικών επενδύσεων, τόνωση της εξωστρέφειας. Συχνά η ιδιωτικοποίηση των κρατικών μονοπωλίων που πραγματοποιείται αυξάνει τον ανταγωνισμό και αποτελεί κίνητρο για περισσότερες επιχειρήσεις να εισέλθουν στη συγκεκριμένη αγορά και να βελτιωθεί η αποδοτικότητα (π.χ τηλεπικοινωνίες)
- Δημοσιονομική εξυγίανση και άντληση δημοσίων εσόδων. Η πώληση κρατικών επιχειρήσεων επιφέρει αύξηση των εσόδων, μείωση του δημοσιονομικού ελλείμματος και χρέους.
- Εξυγίανση προβληματικών επιχειρήσεων.
- Περιορισμός δημόσιου τομέα και ενίσχυση της ιδέας της επιχειρηματικότητας.
- Αύξηση εσωτερικής αποτελεσματικότητας επιχειρήσεων, με θέσπιση μετρήσιμων στόχων .
- Κινητροδότηση επιχειρήσεων και εργαζομένων για την επίτευξη των στόχων.
- Άνοιγμα αγορών με δημιουργία νέων επιχειρήσεων και θέσεων εργασίας, ενίσχυση υποδομών και υιοθέτηση τεχνολογικών καινοτομιών.
- Προσέλκυση άμεσων ξένων επενδύσεων, βελτίωση ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών και αυξανόμενη εμπιστοσύνη αγορών στην Ελληνική οικονομία.
- Διαφανής λειτουργία επιχειρήσεων, τόσο στο εσωτερικό όσο και στο εξωτερικό τους περιβάλλον (αξιοκρατικά κριτήρια προσλήψεων και επαγγελματικής εξέλιξης, στελέχωση με το κατάλληλο ανθρώπινο δυναμικό, λειτουργία εσωτερικού ελέγχου και αξιόπιστοι ισολογισμοί).

Μειονεκτήματα:

- Οι επικριτές της ιδιωτικοποίησης τη θεωρούν ως μια απλουστευμένη μορφή περιστολής του ρόλου του κράτους και οπισθοδρόμησης σε μια κατάσταση όπου ο οικονομικά ισχυρότερος επικρατεί του ασθενέστερου. Με την ιδιωτικοποίηση όμως, όταν αυτή εκφράζεται σωστά, το κράτος μπορεί να παραμείνει εξίσου ευαισθητοποιημένο στα προβλήματα των αδυνάτων όπως και στην περίπτωση του κράτους πρόνοιας.
- Πιθανή αναντιστοιχία μεταξύ των στόχων της ιδιωτικής επιχείρησης και της κοινωνικής ευημερίας. Υπάρχουν επιχειρήσεις, οι οποίες εκτελούν μια σημαντική δημόσια υπηρεσία, που σ' αυτές το κίνητρο του κέρδους δεν πρέπει να είναι ο πρωταρχικός στόχος. Για παράδειγμα στην περίπτωση της υγειονομικής περίθαλψης υπάρχει ο φόβος ότι η ιδιωτικοποίηση της θα σήμαινε μεγαλύτερη προτεραιότητα στο κέρδος και όχι στη φροντίδα των ασθενών.
- Πιθανή παύση εργασιών επιχειρήσεων, λόγω ανεπαρκών πόρων, ζημιών και οικονομικής κατάστασης, οι οποίες προσέφεραν κοινωνικό αγαθό.
- Πιθανή αύξηση ανεργίας (με ό,τι αυτό συνεπάγεται).
- Αρνητικές επιπτώσεις από πιθανή αύξηση τιμών του αγαθού (ειδική αναφορά στον πληθωρισμό, εάν το αγαθό αποτελεί σημαντικό και απαραίτητο μέρος του οικογενειακού προϋπολογισμού και συμμετέχει στον ΔTK).
- Μείωση της δυνατότητας παρέμβασης των κυβερνήσεων σε περιπτώσεις οικονομικών διαταραχών.
- Πιθανή αδυναμία εφαρμογής μέτρων διασφάλισης του ανταγωνισμού (π.χ., ύπαρξη καρτέλ, ολιγοπωλίων, δεσπόζουσας θέσης, κ.ο.κ.).
- Λαμβάνεται υπόψη το ιδιωτικό και όχι το κοινωνικό κόστος. Κάτι τέτοιο αναμένεται να δημιουργήσει στρεβλώσεις στην περίπτωση εξωτερικών οικονομικών κλίμακας. Π.χ στην περίπτωση ενός ιδιωτικού εργοστασίου που επιβαρύνει το περιβάλλον η ποσότητα που θα παραχθεί θα είναι μεγαλύτερη από την κοινωνικά άριστη.

- Πιθανή κατάρρευση ορισμένων επιχειρήσεων υπό το βάρος του ανταγωνισμού
- Ενδεχόμενος αποκλεισμός ορισμένων πολιτών από την κατανάλωση των αντίστοιχων προϊόντων και υπηρεσιών

9. ΜΕΘΟΔΟΙ ΚΑΙ ΜΟΝΤΕΛΑ ΑΠΟΚΡΑΤΙΚΟΠΟΙΗΣΕΩΝ

Με την αποκρατικοποίηση μιας δημόσιας εταιρείας ουσιαστικά πραγματοποιείται μια μετάβαση από ένα μοντέλο κρατικής ιδιοκτησίας που βασίζεται στην κρατική χρηματοδότηση σε ένα πολυδιάστατο μοντέλο ιδιοκτησίας με κυρίαρχο τον ιδιωτικό φορέα. Το μοντέλο ιδιοκτησίας από ιδιωτικό φορέα βασίζεται σε σαφώς πιο σύνθετες παραμέτρους και απαιτεί ειδικό στρατηγικό σχεδιασμό και οργάνωση (Bortolotti, 2004, σελ.70).

Η μεταβίβαση μιας δημόσιας επιχείρησης σε ιδιώτες μπορεί να γίνει κυρίως με τους εξής τρόπους:

1. Δημόσια προσφορά (μερική ή ολική) των μετοχών της ή πώληση των μετοχών της απ' ευθείας σε ιδιώτες (μετοχοποίηση)
2. Ρευστοποίηση των περιουσιακών της στοιχείων
3. Αναδιάρθρωση της ή διάσπαση σε πολλά τμήματα,
4. Σύμβαση χρηματοδοτικής μίσθωσης των περιουσιακών στοιχείων και της διοίκησής της (leasing),
5. Ανάθεση έργων υποδομής με αυτοχρηματοδότηση.

1)Μετοχοποίηση

Η μετοχοποίηση θεωρείται ένα αρχικό βήμα για την ολική ιδιωτικοποίηση της δημόσιας επιχείρησης. Αν δεν μεταβιβαστεί άνω του 51% των μετοχών της σε ιδιώτες, τότε το δημόσιο συνεχίζει να έχει την ιδιοκτησία και τη διοίκηση της επιχείρησης που ουσιαστικά παραμένει στο δημόσιο τομέα ως μικτή πλέον επιχείρηση (joint venture).

Κατά τη μετοχοποίηση μιας δημόσιας επιχείρησης (π.χ. ΟΤΕ), το κράτος διαθέτει στο κοινό, με δημόσια εγγραφή, μετοχές τις οποίες κατέχει το δημόσιο. Ανάλογα με το ποσοστό του συνολικού αριθμού των μετοχών που διατίθενται στο κοινό κρίνεται και ο βαθμός της ουσιαστικής μεταβίβασης της επιχείρησης στον ιδιωτικό τομέα.

Εάν το ποσοστό αυτό είναι κάτω του 50%, τότε ο μόνος στόχος που επιτυγχάνεται είναι η ταμειυτική ενίσχυση του κρατικού προϋπολογισμού, η μερική διασπορά των μετοχών και η άντληση κεφαλαιακών πόρων από το ταμειυτικό κοινό και τον ιδιωτικό τομέα.

Στα ίδια αποτελέσματα οδηγεί και η απευθείας πώληση των μετοχών μιας δημόσιας επιχείρησης σε ιδιώτες, των οποίων η φερεγγυότητα και η ικανότητα είναι γνωστή εκ των προτέρων. Η διαδικασία αυτή, η οποία χαρακτηρίζεται από ευελιξία και ταχύτητα, επιλέγεται όταν η επιχείρηση είναι χαμηλής απόδοσης, η κεφαλαιαγορά της χώρας δεν είναι αναπτυγμένη και η εξασφάλιση των εργαζομένων είναι απαραίτητη.

Παρόμοια διαδικασία ιδιωτικοποίησης είναι η πώληση μετοχών μιας δημόσιας επιχείρησης αλλά με αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου. Ουσιαστικά είναι μια μορφή μερικής μετοχοποίησης και δημιουργία μιας μικτής επιχείρησης δημόσιας και ιδιωτικής ιδιοκτησίας.

Ο καθορισμός της τιμής της μετοχής συνιστά ένα δύσκολο εγχείρημα και πραγματοποιείται από τον αρμόδιο φορέα. Αν η τιμή της μετοχής που θα διατεθεί στο επενδυτικό κοινό είναι πολύ χαμηλή τότε η ζήτηση ενδεχομένως να μην ικανοποιηθεί ενώ παράλληλα το ύψος των εσόδων θα είναι χαμηλό. Αν η τιμή της μετοχής είναι ιδιαίτερα υψηλή τότε ενδεχομένως μεγάλο μέρος των μετοχών θα μείνει αδιάθετο υπονομεύοντας έτσι την επιτυχία της διαδικασίας διάθεσης μετοχών (Titman,1992, σελ.230). Ο στόχος θα πρέπει να είναι η μεγιστοποίηση των εσόδων αλλά και η σταθεροποίηση της τιμής της μετοχής μετά την δημόσια εγγραφή. Για να εξασφαλιστεί η σταθεροποίηση της τιμής θα πρέπει οι μετοχές να διανέμονται σε επενδυτές οι οποίοι έχουν μακροχρόνιο επενδυτικό ορίζοντα

Κατά την χρήση αυτής της μεθόδου, μία τεχνική που αποφέρει υψηλά έσοδα είναι αυτή του «book building» όπου οι υποψήφιοι επενδυτές δηλώνουν πόσες μετοχές είναι διατεθειμένοι να αγοράσουν σε διάφορες τιμές. Η τεχνική αυτή μοιάζει με την πολιτική διάκρισης τιμών τρίτου βαθμού που πραγματοποιεί ο μονοπωλητής σε μια προσπάθεια να καρπωθεί όλο το πλεόνασμα του καταναλωτή (Varian 1992).

Το μεγάλο πλεονέκτημα αυτής της μεθόδου αποκρατικοποιήσεων είναι ότι αποφέρει τεράστια έσοδα στην κυβέρνηση και για αυτό το λόγο χρησιμοποιείται σε περιπτώσεις εταιρειών κολοσσών. Άλλο πλεονέκτημα αυτής μεθόδου είναι ότι θεωρείται πιο αξιόπιστη σε αντίθεση με τη μέθοδο πώλησης κρατικής περιουσίας η οποία στερείται διαφάνειας. Επιπρόσθετα με τη διάθεση μετοχών ενεργοποιείται και η αντίστοιχη χρηματιστηριακή αγορά (Megginson 2005).

Το σημαντικό μειονέκτημα της παραχώρησης κρατικής περιουσίας μέσω διάθεσης μετοχών είναι ότι η οργάνωση της όλης διαδικασίας είναι αρκετά χρονοβόρα ενώ συνεπάγεται παράλληλα και μεγάλο κόστος.

2)Ρευστοποίηση

Εάν δεν είναι εφικτή η πώληση των μετοχών, μπορεί να επιλεγεί η πώληση μερική ή ολική των περιουσιακών στοιχείων (ρευστοποίηση) μιας δημόσιας επιχείρησης με δημοπρασία ή πλειοδοτικό διαγωνισμό ή άμεση διαπραγμάτευση με συγκεκριμένους επενδυτές.

Το μεγάλο πλεονέκτημα αυτής της μεθόδου, σε σχέση με την πώληση με έκδοση μετοχών, είναι ότι η όλη διαδικασία πραγματοποιείται σε ιδιαίτερα σύντομο χρονικό διάστημα. Επιπρόσθετα, η μέθοδος αυτή επιτρέπει στις κυβερνήσεις να ασκούν μεγαλύτερη επιρροή στη διαμόρφωση του τιμήματος πώλησης, με αποτέλεσμα να είναι πιο εύκολο να επιτευχθούν οι εκάστοτε πολιτικοί και κοινωνικοί στόχοι.

Το βασικό μειονέκτημα αυτής της μεθόδου είναι τα έσοδα που συλλέγονται από την διενέργεια της πώλησης, είναι αισθητά μικρότερα σε σχέση με τα

έσοδα που απορρέουν από την έκδοση μετοχών, ως εναλλακτική μέθοδος αποκρατικοποίησης. Άλλο μειονέκτημα είναι ότι ο τρόπος με τον οποίο πραγματοποιείται η πώληση, δεν προωθεί την ανάπτυξη της χρηματιστηριακής αγοράς (Megginson, 2005). Τέλος σοβαρό μειονέκτημα της αποκρατικοποίησης με την μέθοδο της πώλησης είναι ότι υφίστανται σημαντικές πιθανότητες εκδήλωσης διαφθοράς, ιδιαίτερα στις περιπτώσεις όπου οι όροι της πώλησης παρουσιάζουν σημαντική πολυπλοκότητα.

3)Αναδιάρθρωση

Αν μια δημόσια επιχείρηση εμπεριέχει ποικίλες δραστηριότητες και ως σύνολο δεν είναι εύκολο να βρεθεί ο κατάλληλος αγοραστής ή το δημόσιο κρίνει ότι πρέπει να κατέχει εκείνο ορισμένες δραστηριότητες, ενδείκνυται η μεταβίβαση τμημάτων αυτής της επιχείρησης σε ιδιώτες επενδυτές.

Η διαδικασία αυτή διευκολύνει την πώληση (ολική ή μερική) της επιχείρησης και ενισχύει τον ανταγωνισμό για ορισμένες δραστηριότητες, ακόμη και με το σχήμα των εταιρειών συμμετοχών (holding companies) με τη δημιουργία πολλών θυγατρικών εταιρειών.

Για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της δημόσιας επιχείρησης υπάρχει επίσης, η δυνατότητα της παροχής δικαιωμάτων στην προσφορά ή διανομή αγαθών / υπηρεσιών σε ένα παραγωγό ή διανομέα για προκαθορισμένη χρονική περίοδο (franchising).

4)Leasing

Εάν δεν είναι εφικτή ή επιθυμητή η ολική ιδιωτικοποίηση μιας δημόσιας επιχείρησης μπορεί να επιλεγεί η μέθοδος της χρηματοδοτικής μίσθωσης περιουσιακών στοιχείων ή και της διοίκησης, η οποία εξασφαλίζει για προκαθορισμένη χρονική περίοδο τεχνολογία (μηχανημάτων και εργαλείων) και μεθόδους διοίκησης του ιδιωτικού τομέα.

Η μέθοδος αυτή αποβλέπει στην υψηλότερη απόδοση των περιουσιακών στοιχείων και του εργατικού δυναμικού της δημόσιας επιχείρησης και στην

ενίσχυση της ανταγωνιστικότητάς της. Το κράτος συνεχίζει να διατηρεί την ιδιοκτησία, τον έλεγχο και την ευθύνη για τις υποχρεώσεις της επιχείρησης.

Η μέθοδος της μίσθωσης χρησιμοποιείται στις περιπτώσεις που το κράτος δεν επιθυμεί να χάσει την κυριότητα των περιουσιακών στοιχείων όπως συμβαίνει με την μέθοδο πώλησης της κρατικής επιχείρησης. Με την μέθοδο της μίσθωσης το κράτος έχει την κυριότητα της επιχείρησης αλλά είναι οι ιδιώτες αυτοί που εκμεταλλεύονται τα περιουσιακά στοιχεία της επιχείρησης έναντι κάποιου τιμήματος (Vickers και Yarrow, 1991).

5) Ανάθεση έργων με αυτοχρηματοδότηση.

Η απελευθέρωση των αγορών των χρηματοοικονομικών προϊόντων (κεφαλαιαγοράς και χρηματιστηριακής αγοράς) δίνει τη δυνατότητα σε μεγάλες πολυεθνικές εταιρίες να αναλάβουν την κατασκευή και εκμετάλλευση μεγάλων έργων υποδομής με δικά τους κεφάλαια (αυτοχρηματοδότηση).

Η χρονική διάρκεια εκμετάλλευσης και ο χρόνος παράδοσης και οι όροι εκμετάλλευσης αυτών των έργων, καθορίζονται με σαφήνεια στις συμφωνίες που υπογράφουν τα δυο μέρη: ιδιώτης και δημόσιο (π.χ. αεροδρόμιο Σπάτων).

Είναι φανερό ότι η μέθοδος αυτή είναι αποτελεσματική, διευκολύνει την ανάπτυξη αλλά απαιτεί πολύ προσοχή στην καταγραφή των όρων κατασκευής-εκμετάλλευσης-παράδοσης του έργου και την ευθύνη του κράτους ότι θα ανταποκριθεί στη λειτουργία του έργου όταν απομακρυνθεί ο ανάδοχος.

Ουσιαστικά, η μέθοδος αυτή εξασφαλίζει την κατασκευή μεγάλων έργων υποδομής, αλλά η ιδιωτικοποίηση είναι για συγκεκριμένα χρόνια γιατί μετά προβλέπεται κρατικοποίηση του έργου ή της εταιρίας που δημιουργήθηκε με αυτοχρηματοδότηση ιδιωτικών εταιριών. (www.euretirio.com)

10. Η ΣΧΕΣΗ ΑΠΟΔΟΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΙΔΙΩΤΙΚΟΠΟΙΗΣΕΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

10.1 Εμπειρικά δεδομένα αναφορικά με την σχέση ιδιωτικοποίησης αποδοτικότητας.

Όπως αναφέραμε και σε προηγούμενη ενότητα, ένας από τους βασικούς στόχους της ιδιωτικοποίησης είναι να βελτιωθεί η αποδοτικότητα των επιχειρήσεων. Οι έρευνες που έχουν γίνει αναφορικά με το ζήτημα αυτό μας δείχνουν ότι επέρχεται σημαντική αύξηση της παραγωγικότητας και της κερδοφορίας στις εταιρείες που ιδιωτικοποιούνται (Privatizing state owned enterprises OECD 2003).

Τα εμπειρικά δεδομένα αναδεικνύουν τα εξής:

- Η κερδοφορία των ιδιωτικοποιημένων εταιρειών αυξάνεται περισσότερο από την παραγωγικότητα τους στους λιγότερο ανταγωνιστικούς κλάδους.
- Οι εταιρείες που ιδιωτικοποιούνται πλήρως εμφανίζουν υψηλότερη αποδοτικότητα από τις εταιρείες που υφίστανται μερική ιδιωτικοποίηση.

Ας δούμε τώρα τα ευρήματα κάποιων ερευνητών σχετικά με την επίπτωση της ιδιωτικοποίησης σε κέρδη και αποδοτικότητα.

Ο Galal (1994) εξέτασε 12 μεγάλες εταιρείες που ανήκαν στην συντριπτική τους πλειοψηφία στον κλάδο των αερογραμμών και βρήκε ότι όλες οι ιδιωτικοποιήσεις πλην μίας επέφερε βελτίωση των δεικτών αποδοτικότητας

Οι Newbery και Pollitt (1997) εξέτασαν την αποκρατικοποίηση της εταιρείας ηλεκτρικής ενέργειας (CEGB) και βρήκαν ότι η συγκεκριμένη ιδιωτικοποίηση οδήγησε σε αύξηση της αποδοτικότητας. Παρόλα αυτά, τα οφέλη που προέκυψαν δεν κατανεμήθηκαν συμμετρικά μεταξύ των μετόχων της εταιρείας και των καταναλωτών, με τους τελευταίους να καρπώνονται τα μικρότερα οφέλη.

Ο La Porta (1998) εξέτασε την περίπτωση ιδιωτικοποιήσεων 218 εταιρειών από 26 κλάδους στο Μεξικό για την περίοδο 1983 – 1991 και αναφέρει πως η αποδοτικότητα των ιδιωτικοποιημένων εταιρειών συνέκλινε με την μέση

αποδοτικότητα του ιδιωτικού τομέα. Η σύγκλιση ήταν ταχύτερη στους κλάδους που ήταν δομημένοι κατά τα ανταγωνιστικά πρότυπα. Η αύξηση της κερδοφορίας των εταιρειών δεν συντελέστηκε υπό την μορφή υψηλότερων τιμών αφού στις εταιρείες αυτές σημειώθηκε ουσιαστική αύξηση της αποδοτικότητας.

Ο Holder (1998) αναφέρει πως η αποδοτικότητα των εταιρειών που ιδιωτικοποιήθηκαν στο Ηνωμένο Βασίλειο βελτιώθηκε αισθητά. Πιο συγκεκριμένα, βελτιώθηκε η παραγωγικότητα των εργαζομένων με αποτέλεσμα οι πραγματικές τιμές των παραγόμενων προϊόντων να σημειώσουν πτώση, αλλά και να βελτιωθεί η ποιότητα των υπηρεσιών ειδικά στον κλάδο των τηλεπικοινωνιών.

Οι Laurin και Bozec (2000) εξετάζουν την αποδοτικότητα μιας Καναδικής κρατικής εταιρείας και μιας Καναδικής ιδιωτικής εταιρείας από το σιδηροδρομικό κλάδο. Τα ευρήματά τους δείχνουν ότι η αποδοτικότητα της κρατικής εταιρείας συγκλίνει με αυτή της ιδιωτικής εταιρείας, με την ανακοίνωση της ιδιωτικοποίησης της πρώτης και μάλιστα την ξεπερνάει, όταν ολοκληρώθηκε και ουσιαστικά η αποκρατικοποίηση.

Οι Boylaud και Nicoletti (2000) διεξήγαγαν έρευνα σχετικά με τον αντίκτυπο της ιδιωτικοποίησης και της απελευθέρωσης της αγοράς στην αποδοτικότητα των εταιρειών για την περίοδο 1991 – 1997 για 23 χώρες και ενώ βρήκαν ότι η όξυνση του ανταγωνισμού βελτίωσε την ποιότητα των παρεχόμενων εταιρειών για τις εταιρείες του τηλεπικοινωνιακού τομέα, δεν βρήκαν κάποιο ουσιαστικό αντίκτυπο στην αποδοτικότητα των εταιρειών από τις ιδιωτικοποιήσεις.

Οι Megginson , Nash (1994) εξέτασαν 61 εταιρείες από 18 χώρες και 32 κλάδους που ιδιωτικοποιήθηκαν κατά την περίοδο 1961–1990 μέσω δημόσιας προσφοράς και αναφέρουν σημαντική βελτίωση στην παραγωγικότητα και αποδοτικότητα.

Ενώ όλες οι προαναφερθείσες έρευνες αναδεικνύουν τη σημασία των ιδιωτικοποιήσεων στην αποδοτικότητα των εταιρειών μάλλον υποτιμούν

την επίσης σημαντική επίπτωση της απελευθέρωσης της αγοράς στην παραγωγικότητα και αποδοτικότητα των κρατικών εταιρειών.

10.2 Δείκτες αποδοτικότητας

Οι δείκτες αποδοτικότητας όπως και γενικότερα όλοι οι αριθμοδείκτες προκύπτουν από τους δημοσιευμένους ισολογισμούς μιας εταιρείας και έχουν το πλεονέκτημα του ότι είναι εύκολος ο υπολογισμός τους αλλά και ότι παρέχουν τη δυνατότητα για διενέργεια συγκρίσεων τόσο στα πλαίσια μιας εταιρείας διαχρονικά όσο και ανάμεσα σε εταιρείες του ίδιου κλάδου. Πέρα από τη χρησιμότητα των δεικτών, το μειονέκτημά τους είναι ότι παρουσιάζουν μια στατική εικόνα της εταιρείας χωρίς να εμπεριέχουν καμία σημαντική προβλεπτική ικανότητα. Επιπρόσθετα οι δείκτες αυτοί είναι επιρρεπείς σε λογιστικούς χειρισμούς. Οι τελευταίοι μπορεί πολλές φορές να παραπλανήσουν τους επενδυτές οδηγώντας τους σε λάθος συμπεράσματα. Λογιστικούς χειρισμούς μπορεί π.χ να έχουμε όταν η εταιρεία χρησιμοποιεί ένα τέτοιο σύστημα αποσβέσεων που αυξάνει η μειώνει τα κέρδη με τεχνητό τρόπο έτσι ώστε να επωφεληθεί από τη διακύμανση των φορολογικών συντελεστών. Ας εξετάσουμε τώρα τους δείκτες αποδοτικότητας που θα μας απασχολήσουν στην ανάλυσή μας (Fred Weston 1992 σελ. 230).

- Ο δείκτης ταχύτητας κυκλοφορίας ενεργητικού (T.K.E.), μας δείχνει τις πωλήσεις που επιτυγχάνει κάθε μονάδα ενεργητικού και προκύπτει από τον τύπο: *Δείκτη Ταχύτητας Κυκλοφορίας Ενεργητικού* = *πωλήσεις / ενεργητικό*
Όσο υψηλότερος είναι ο δείκτης αυτός τόσο πιο αποδοτικά χρησιμοποιεί η επιχείρηση τα περιουσιακά της στοιχεία. Εταιρείες με χαμηλό περιθώριο κέρδους έχουν συνήθως υψηλό δείκτη ταχύτητας κυκλοφορίας ενεργητικού και το αντίθετο ισχύει για εταιρείες με υψηλό περιθώριο κέρδους.

- Ο δείκτης καθαρό περιθώριο κέρδους (Κ.Π.Κ.), μας δείχνει το ποσοστό κέρδος που επιτυγχάνει μια επιχείρηση με βάση τις πωλήσεις της και προκύπτει από τον τύπο: $K.P.K. = (\text{καθαρά κέρδη} / \text{πωλήσεις}) * 100$. Μία εταιρεία με υψηλό δείκτη Κ.Π.Κ σημαίνει ότι κάνει καλή διαχείριση του κόστους της αλλά και ότι λειτουργεί πιθανότατα σε μη ανταγωνιστικό περιβάλλον.

- Ο δείκτης αποδοτικότητας ιδίων κεφαλαίων (Α.Ι.Κ.), μας δείχνει την απόδοση που επιτυγχάνει κάθε επενδυμένη μονάδα ιδίων κεφαλαίων. Ο δείκτης αυτός υπολογίζεται από τον εξής τύπο: $A.I.K = (\text{Καθαρά κέρδη} / \text{Ιδία κεφάλαια}) * 100$. Ο δείκτης αυτός υπολογίζεται σύμφωνα με την ανάλυση Du-Pont με τον εξής τρόπο $A.I.K = (\text{Καθαρά κέρδη} / \text{πωλήσεις}) * (\text{πωλήσεις} / \text{σύνολο περιουσιακών στοιχείων}) * (\text{σύνολο περιουσιακών} / \text{ιδία κεφάλαια})$.

Συνεπώς η αποδοτικότητα ιδίων κεφαλαίων σχετίζεται θετικά με το δείκτη καθαρού περιθωρίου κέρδους, με το δείκτη ταχύτητας κυκλοφορίας ενεργητικού και με το δείκτη χρηματοοικονομικής μόχλευσης.

10.3 Εμπειρικά δεδομένα των ιδιωτικοποιήσεων στην Ελλάδα

Όπως προαναγγείλαμε, στην παρούσα ενότητα θα εξετάσουμε μέσω του δείγματος που θα συλλέξουμε, το πώς συγκεκριμένες ιδιωτικοποιήσεις επηρέασαν την αποδοτικότητα των εταιρειών. Η χρονική περίοδος που θα μας απασχολήσει θα είναι αυτή του 2000–2010. Η αποδοτικότητα θα εξεταστεί μέσω των συγκεκριμένων δεικτών που αναφέραμε προηγουμένως. Οι εταιρείες που θα χρησιμοποιηθούν στο δείγμα μας και οι οποίες ιδιωτικοποιήθηκαν κατά την εξεταζόμενη περίοδο είναι αυτές της Εθνικής, Ταχυδρομικού Ταμειυτηρίου, ΟΤΕ, Αγροτική τράπεζα, ΕΥΔΑΠ, ΟΛΠ. Τέλος να τονίσουμε ότι όλα τα ποσά θα είναι εκφρασμένα σε εκατ. €

Ας δούμε τώρα αναλυτικά το προφίλ κάθε εταιρείας τις αντίστοιχες ιδιωτικοποιήσεις καθώς και την επίπτωση στην αποδοτικότητα για μια συγκεκριμένη περίοδο.

1. ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ:

Η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος, με τη μεγαλύτερη και ισχυρότερη παρουσία στον Ελλαδικό χώρο, αλλά και με το δυναμική της παρουσία στη Νοτιοανατολική Ευρώπη και την Ανατολική Μεσόγειο συνιστά τον μεγαλύτερο όμιλο χρηματοοικονομικών υπηρεσιών στην Ελλάδα.

Ιδρύθηκε το 1841 ως εμπορική τράπεζα και μέχρι την ίδρυση της Τράπεζας της Ελλάδος το 1928 είχε το εκδοτικό προνόμιο. Εισήχθη στο Χ.Α την ίδρυσή του το 1880, ενώ από τον Οκτώβριο του 1999, η μετοχή της διαπραγματεύεται στο χρηματιστήριο της Νέας Υόρκης.

Ο Όμιλος της ΕΤΕ προσφέρει ευρύ φάσμα χρηματοοικονομικών προϊόντων και υπηρεσιών, που ανταποκρίνονται στις συνεχώς μεταβαλλόμενες ανάγκες επιχειρήσεων και ιδιωτών, όπως επενδυτικές εργασίες, χρηματιστηριακές συναλλαγές, ασφάλειες, διαχείριση στοιχείων ενεργητικού - παθητικού, εργασίες χρηματοδοτικής μίσθωσης, διαχείρισης επιχειρηματικών απαιτήσεων. Το δίκτυό της αριθμεί 558 καταστήματα και 1.426 ATMs, καλύπτει ολόκληρη τη γεωγραφική έκταση της Ελλάδας. Παράλληλα, αναπτύσσει εναλλακτικά δίκτυα πώλησης των προϊόντων της, όπως οι υπηρεσίες Mobile και Internet Banking. Σήμερα, με την ολοκλήρωση των πρόσφατων εξαγορών στην ΝΑ Ευρώπη και Ανατ. Μεσογείου, το Δίκτυο της Τράπεζας στο εξωτερικό περιλαμβάνει 1.144 μονάδες σύμφωνα με τα στοιχεία του τρίτου τριμήνου το 2011.(www.nbg.gr)

Οι ιδιωτικοποιήσεις της τράπεζας την τελευταία δεκαετία ήταν οι εξής:
(Privatization Barometer)

Πίνακας 1. Ιδιωτικοποιήσεις

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	% ΠΩΛΗΣΗΣ	ΑΞΙΑ ΣΥΝΑΛΛΑΓΗΣ ΕΚ. \$	ΜΕΘΟΔΟΣ ΠΩΛΗΣΗΣ
19/5/1998	10	87,2	ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΓΓΡΑΦΗ
26/4/1999	4	553,3	ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΓΓΡΑΦΗ
16/10/1999	2	302,9	ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΓΓΡΑΦΗ
8/10/2003	11	577,1	ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΓΓΡΑΦΗ
11/11/2004	7,46	725,5	ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΓΓΡΑΦΗ

Πηγή Privatization Barometer

Επιχειρώντας να βρούμε την επίπτωση της ιδιωτικοποίησης στην αποδοτικότητα της τράπεζας και λαμβάνοντας υπόψη τις διαδοχικές ιδιωτικοποιήσεις τα έτη 2004–2005 θα συγκρίνουμε τους ισολογισμούς των ετών 2002 και 2005. Τα αποτελέσματα θα εξαχθούν σε επίπεδο τράπεζας

Πίνακας 2. Ισολογισμός Εθνικής Τράπεζας

	ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ		
	2002	Δ%	2005
ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ	41261.28	29.13%	53278.93
ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ	2353.157	26.32%	2972.489
ΕΣΟΔΑ	1324.617	33.55%	1768.98
ΚΑΘΑΡΑ ΚΕΡΔΗ	288.732	64.27%	474.314
ΑΠΟΔΟΤΙΚΟΤΗΤΑ ΙΔΙΩΝ ΚΕΦ.	0.123	30.05%	0.160
ΚΑΘΑΡΟ ΠΕΡΙΘΩΡΙΟ ΚΕΡΔΟΥΣ	0.218	23.01%	0.268
ΤΑΧ. ΚΥΚΛ. ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ	0.032	3.42%	0.033

Πηγή ιστοσελίδα εταιρείας

Παρατηρούμε ότι το 2005 σημειώνεται σημαντική βελτίωση των μεγεθών και των αντιστοίχων δεικτών σε σχέση με το 2002. Αξιοσημείωτη είναι η βελτίωση των καθαρών κερδών και του δείκτη αποδοτικότητας ιδίων κεφαλαίων. Θα πρέπει πάντως να σημειώσουμε ότι το 2002 υπήρξε ένα πολύ κακό έτος για τις τράπεζες με συνέπεια η βελτίωση των μεγεθών για το έτος 2005 οφείλεται τόσο στην επίπτωση της ιδιωτικοποίησης όσο και στα ιδιαίτερα μέτρια μεγέθη για το 2002.

2. ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

Η Αγροτική Τράπεζα της Ελλάδος ιδρύθηκε το 1929. Λειτουργήσε αρχικά ως ένα εξειδικευμένο πιστωτικό ίδρυμα, με απώτερο σκοπό την υποστήριξη και ανάπτυξη του αγροτικού τομέα στην Ελλάδα, ο οποίος παραμένει και σήμερα ένας από τους βασικούς πυλώνες δραστηριοποίησής της με προσφορά πιστώσεων και εγγυήσεων σε αγρότες και συνεταιρισμούς.

Από τις αρχές τις δεκαετίας του '80, η ΑΤΕ-bank εμπλούτισε τις δραστηριότητές της, με το να παρέχει ένα ευρύ φάσμα χρηματοοικονομικών προϊόντων και υπηρεσιών. Το 1991 μετατρέπεται σε Α.Ε. και το 2000 πραγματοποίησε αύξηση μετοχικού κεφαλαίου και παράλληλα εισάγεται στο Χ.Α.Α.

Το 2004 και 2005, πραγματοποιώντας μια σημαντική αύξηση του μετοχικού της κεφαλαίου(Ιούνιος 2005), και με την πολιτική εξυγίανσης του μέχρι τότε προβληματικού χαρτοφυλακίου της, μετατράπηκε σε μια από τις ισχυρότερες τράπεζες στην Ελλάδα.

Η Αγροτική τράπεζα διαθέτει το μεγαλύτερο τραπεζικό δίκτυο εξυπηρέτησης στην Ελλάδα και το μεγαλύτερο στην Ελληνική Περιφέρεια, προσφέροντας ένα ανταγωνιστικό πακέτο χρηματοοικονομικών προϊόντων και υπηρεσιών τόσο σε επιχειρήσεις όσο και σε ιδιώτες

Διαθέτοντας ένα έμπειρο, εξειδικευμένο, και συνεχώς εκπαιδευόμενο προσωπικό, το οποίο ενημερώνεται συνεχώς για τις τελευταίες εξελίξεις επιτυγχάνει βελτίωση του επιπέδου εξυπηρέτησης και καλύπτει κάθε ανάγκη του πελάτη.

Οι στόχοι του ομίλου της Αγροτικής τράπεζας είναι οι εξής

- Να συνεχίσει να είναι ένας ισχυρός Χρηματοοικονομικός Όμιλος στην Ελλάδα.
- Να συμβάλλει καθοριστικά στον εκσυγχρονισμό και την ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας.

- Να ικανοποιεί τις ανάγκες και τις προσδοκίες των πελατών, προσφέροντας τους υψηλά επίπεδα εξυπηρέτησης και ένα ολοκληρωμένο πλέγμα σύγχρονων χρηματοοικονομικών προϊόντων.
- Να έχει στο επίκεντρο τον άνθρωπο είτε ως πελάτη, είτε ως εργαζόμενο (www.ate.gr)

Οι ιδιωτικοποιήσεις της τράπεζας την τελευταία δεκαετία ήταν οι εξής: (Privatization Barometer)

Πίνακας 3: Ιδιωτικοποιήσεις

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	% ΠΩΛΗΣΗΣ	ΑΞΙΑ ΣΥΝΑΛΛΑΓΗΣ ΕΚ \$	ΜΕΘΟΔΟΣ ΠΩΛΗΣΗΣ
12/21/2000	7	300	ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΓΓΡΑΦΗ
5/12/2006	7.23	421.3	ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΓΓΡΑΦΗ

Πηγή Privatization Barometer

Στον πίνακα 3 βλέπουμε τα ποσοστά ιδιωτικοποίηση για το έτος 2000 και 2006. Στην ανάλυσή μας θα εξετάσουμε τα μεγέθη για τα έτη 2005, 2006 και 2007 σε επίπεδο . Το έτος 2007 άρχισαν να φαίνονται οι επιπτώσεις της ιδιωτικοποίησης.

Πίνακας 4 : Ισολογισμός Αγροτικής Τράπεζας

	2005	Δ%	2006	Δ%	2007
ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ	20,825	2.83%	21,414	13.35%	24,273
ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ	1,223	8.91%	1,332	14.19%	1,521
ΚΑΘΑΡΑ ΚΕΡΔΗ	145	29.66%	188	30.32%	245
ΠΩΛΗΣΕΙΣ	820	7.20%	879	8.08%	950
Κ.Π.Κ	0.1768	20.95%	0.2139	20.58%	0.2579
ΤΑΧ. ΚΥΚΛ. ΕΝΕΡΓ.	0.0394	4.25%	0.0410	-4.65%	0.0391
ΑΠΟΔ.ΙΔΙΩΝ.ΚΕΦ.	0.1186	19.05%	0.1411	14.13%	0.1611

Πηγή ιστοσελίδα επιχείρησης

Όπως βλέπουμε στον παραπάνω πίνακα η Αγροτική τράπεζα βελτιώνει τις επιδόσεις της το 2007 που πλέον λειτουργούσε με μικρότερη κρατική

συμμετοχή. Το 2007 πάντως η κερδοφορία των τραπεζών κορυφώθηκε σε ιστορικά υψηλά πριν ξεσπάσει η κρίση του 2008 που σηματοδότησε την αναστροφή της ανοδικής πορείας της κερδοφορίας των τραπεζών που είχε ξεκινήσει από το 2003. Οι θετικές επιπτώσεις της μερικής αποκρατικοποίησης είναι ορατές αλλά η βελτίωση των μεγεθών αποδίδεται κυρίως στην ευνοϊκή συγκυρία.

3. ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΟ ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟ

Το Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο ιδρύθηκε το 1900 με στόχο την παροχή αξιόπιστων επενδυτικών προϊόντων και υπηρεσιών, που μέχρι σήμερα συνιστά βασικό χαρακτηριστικό της λειτουργίας του.

Από τις πρώτες δεκαετίες της λειτουργίας του, κατάφερε να απευθυνθεί σε πλατιά στρώματα του εργαζόμενου πληθυσμού, να κερδίσει την εμπιστοσύνη τους και να συγκεντρώσει ένα σημαντικό μέρος της λαϊκής αποταμίευσης. Σήμερα, το Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο είναι μια σύγχρονη και αποτελεσματική τράπεζα, που διαθέτει το υπόβαθρο και τη δυναμική να στηρίζει την ελληνική οικονομία και κοινωνία με έργα, αξιοποιώντας την σημαντική καταθετική της βάση, την κεφαλαιακή της η οποία είναι από τις υψηλότερες στην Ευρώπη - και ένα υγιές χαρτοφυλάκιο χορηγήσεων.

Το ταχυδρομικό ταμιευτήριο υπέστη 2 σημαντικές μερικές ιδιωτικοποιήσεις το 2006 και το 2007 με πώληση της κρατικής συμμετοχής κατά 55 %.

Πίνακας 5. Ιδιωτικοποιήσεις

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	% ΠΩΛΗΣΗΣ	ΑΞΙΑ ΣΥΝΑΛΛΑΓΗΣ ΕΚ. \$	ΜΕΘΟΔΟΣ ΠΩΛΗΣΗΣ
31/05/2006	35	793.03	ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΓΓΡΑΦΗ
10/7/2007	20	701.01	ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΓΓΡΑΦΗ

Πηγή Privatization Barometer

Με βάση τον πίνακα 5 στην προσπάθεια μας να διερευνήσουμε την επίπτωση των ιδιωτικοποιήσεων θα εξετάσουμε την αποδοτικότητα για τα έτη 2006, 2007, 2008

Πίνακας 6 : Ισολογισμός Ταχυδρομικού Ταμιευτηρίου

	2005		2006		2007		2008
		Δ%		Δ%		Δ%	
ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ	11564	6.68%	12336	0.80%	12435	19.86%	14904
ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ	864	0.58%	869	-14.04%	747	-28.78%	532
ΕΣΟΔΑ	296	40.88%	417	-29.74%	293	2.73%	301
ΚΑΘΑΡΑ ΚΕΡΔΗ	122	12.30%	137	-68.61%	43	-95.35%	2
ΑΠΟΔΟΤΙΚΟΤΗΤΑ ΙΔΙΩΝ ΚΕΦΑΛ.	0.1412	11.65%	0.1577	-63.49%	0.0576	-93.47%	0.0038
ΚΑΘΑΡΟ ΠΕΡΙΘΩΡΙΟ	0.4122	-20.29%	0.3285	-55.33%	0.1468	-95.47%	0.0066
ΤΑΧ. ΚΥΚΛ.	0.0256	32.06%	0.0338	-30.30%	0.0236	-14.29%	0.0202

Πηγή ιστοσελίδα εταιρείας

Με βάση πάντα τον παραπάνω πίνακα βλέπουμε πως η μερική ιδιωτικοποίηση του Ταχυδρομικού Ταμιευτηρίου δεν επέφερε βελτίωση στους δείκτες αποδοτικότητας. Απεναντίας από το 2007 και μετά παρατηρούμε δραματική επιδείνωση των μεγεθών. Το μόνο μέγεθος που βελτιώνεται διαχρονικά είναι αυτό των συνολικών περιουσιακών στοιχείων. Το έτος 2008 η τράπεζα επηρεάζεται δυσμενώς από την παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση με αποτέλεσμα οποιεσδήποτε θετικές επιπτώσεις της ιδιωτικοποίησης να επισκιάζονται από την κρίση αυτή.

4. ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

Η Εμπορική Τράπεζα ιδρύθηκε το 1907, είναι εισηγμένη στο ΧΑ από το 1909 και είναι μία από τις μεγαλύτερες εμπορικές Τράπεζες της Ελλάδας. Τον Ιούνιο του 2000 η Εμπορική Τράπεζα υπέγραψε συμφωνία στρατηγικής συνεργασίας με το διεθνή χρηματοοικονομικό όμιλο της Crédit Agricole, που απέκτησε αρχικά το 6,7% του μετοχικού κεφαλαίου της Εμπορικής ενώ σήμερα κατέχει το 100 % του κεφαλαίου της

Η Εμπορική Τράπεζα δραστηριοποιείται στις εγχώριες και στις διεθνείς χρηματαγορές κεφαλαιαγορές προσφέροντας ένα πλήρες φάσμα

παραδοσιακών και σύγχρονων τραπεζικών προϊόντων και υπηρεσιών, που καλύπτουν τις αποταμιευτικές, χρηματοδοτικές και επενδυτικές ανάγκες της πελατείας της. Η Εμπορική Τράπεζα διαθέτει 340 καταστήματα στην Ελλάδα και διεθνή παρουσία μέσω θυγατρικών της Τραπεζών στην Κύπρο, την Ρουμανία, τη Βουλγαρία και την Αλβανία.

Ο Όμιλος της Εμπορικής Τράπεζας είναι ένας από τους πιο δυναμικούς ομίλους στον χρηματοοικονομικό τομέα στην Ελλάδα και προσφέρει μία μεγάλη γκάμα προϊόντων και υπηρεσιών, μέσω της Τράπεζας αλλά και μιας σειράς θυγατρικών εταιριών, όπως επενδυτικής τραπεζικής και χρηματοδοτικής μίσθωσης πρακτορεία επιχειρηματικών απαιτήσεων, ασφάλειες, τραπεζοασφάλειες), διαχείριση διαθεσίμων θεσμικών επενδυτών (asset management), διαχείριση αμοιβαίων κεφαλαίων, διαχείριση χαρτοφυλακίου κινητών αξιών, ανάπτυξη και διαχείριση ακινήτων και καταναλωτική πίστη. Ο Όμιλος της Εμπορικής απασχολεί στην παρούσα φάση 7.600 άτομα περίπου. Μέσω του νέου της μετόχου όπως η Credit Agricole η οποία συγκαταλέγεται στους μεγαλύτερους χρηματοοικονομικούς ομίλους διεθνώς, η Εμπορική Τράπεζα έχει πλέον πρόσβαση σε σημαντική τεχνογνωσία και ένα διεθνές δίκτυο που περιλαμβάνει περίπου 70 χώρες. (www.emporiki.gr)

Οι ιδιωτικοποιήσεις της τράπεζας την τελευταία δεκαετία ήταν οι εξής:
(Privatization Barometer)

Πίνακας 7 : Ιδιωτικοποιήσεις

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	% ΠΩΛΗΣΗΣ	ΑΞΙΑ ΣΥΝΑΛΛΑΓΗΣ ΕΚ \$	ΜΕΘΟΔΟΣ ΠΩΛΗΣΗΣ
8/8/2006	36,56	2234	ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΓΓΡΑΦΗ

Πηγή Privatization Barometer

Πίνακας 8 : Ισολογισμός Εμπορικής Τράπεζας

	2005	Δ%	2006	Δ%	2007
ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ	26017	-12.38%	22795	19.36%	27208
ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ	1072	-22.39%	832	5.77%	880
ΕΣΟΔΑ	826	19.61%	988	-4.05%	948
ΚΑΘΑΡΑ ΚΕΡΔΗ	73	-421.92%	-235	131.06%	73
ΑΠΟΔΟΤΙΚΟΤΗΤΑ ΙΔΙΩΝ ΚΕΦ.	0.0681	-514.78%	-0.2825	129.37%	0.083
ΚΑΘΑΡΟ ΠΕΡΙΘΩΡΙΟ ΚΕΡΔΟΥΣ	0.0884	-369.13%	-0.2379	-32.37%	0.077
ΤΑΧ. ΚΥΚΛ. ΕΝΕΡΓ	0.0317	36.52%	0.0433	-19.61%	0.0348

Πηγή ιστοσελίδα εταιρείας

Ο παραπάνω πίνακας μας δείχνει μια σημαντική βελτίωση των μεγεθών για το 2007 σε σχέση με το 2006 όπου η Εμπορική κατέγραψε σημαντικές ζημιές. Η βελτίωση πάντως σε σχέση με το 2005 που είναι ένα έτος όπου δεν είχε μερικώς ιδιωτικοποιηθεί η τράπεζα δεν είναι ιδιαίτερα σημαντική. Η βελτίωση της αποδοτικότητας ιδίων κεφαλαίων οφείλεται στην υψηλότερη μόχλευση και όχι σε βελτίωση της κερδοφορίας. Τα μεγέθη πάντως της τράπεζας επηρεάζονται θετικά το 2007 λόγω της ευνοϊκής τραπεζικής συγκυρίας κάτι που ισχύει βέβαια όπως είδαμε και για τις άλλες τράπεζες.

5. ΟΤΕ

Ο Οργανισμός Τηλεπικοινωνιών Ελλάδος (ΟΤΕ Α.Ε.) είναι ο μεγαλύτερος τηλεπικοινωνιακός πάροχος της χώρας, ενώ μαζί με τις θυγατρικές του αποτελεί σήμερα έναν από τους κορυφαίους τηλεπικοινωνιακούς Ομίλους στην Νοτιοανατολική Ευρώπη. Αποτελεί μία από τις πέντε μεγαλύτερες εταιρείες στο Χρηματιστήριο Αθηνών σύμφωνα με την κεφαλαιοποίηση, ενώ οι μετοχές του διαπραγματεύονται στο διεθνές χρηματιστήριο του Λονδίνου.

Κατόπιν συμφωνίας μεταξύ της Ελληνικής Κυβέρνησης και της Deutsche Telekom, από τις 5 Νοεμβρίου 2008, κατείχαν ο καθένας 25% συν μία μετοχή του μετοχικού κεφαλαίου του ΟΤΕ.

Μετά από περαιτέρω πώληση μετοχών και δικαιωμάτων ψήφου του Ελληνικού Δημοσίου, από τις 11 Ιουλίου 2011, το ποσοστό της Deutsche Telekom στον ΟΤΕ ανέρχεται σε 40% και του Ελληνικού Δημοσίου σε 10%. Ο Όμιλος ΟΤΕ προσφέρει, ευρυζωνικές υπηρεσίες, σταθερή και κινητή τηλεφωνία, επικοινωνία δεδομένων υψηλών ταχυτήτων και υπηρεσίες μισθωμένων γραμμών. Παράλληλα με τις κύριες τηλεπικοινωνιακές του δραστηριότητες, στην Ελλάδα δραστηριοποιείται και στους τομείς των δορυφορικών επικοινωνιών, των ακινήτων και της εκπαίδευσης. Ο Όμιλος ΟΤΕ απασχολεί περίπου 30.000 άτομα σε 4 χώρες.

Οι ιδιωτικοποιήσεις του οργανισμού την τελευταία δεκαετία ήταν οι εξής: (Privatization Barometer)

Πίνακας 9 Ιδιωτικοποιήσεις

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	% ΠΩΛΗΣΗΣ	ΛΕΙΑ ΣΥΝΑΛΛΑΓΗΣ ΕΚ \$	ΜΕΘΟΔΟΣ ΠΩΛΗΣΗΣ
28/04/1998	3.5	399	ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΓΓΡΑΦΗ
2/11/1998	15	1019	ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΓΓΡΑΦΗ
10/7/1999	14	979	ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΓΓΡΑΦΗ
16/06/2002	8	627	ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΓΓΡΑΦΗ
9/8/2005	10	1036	ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΓΓΡΑΦΗ
28/06/2007	10.7	1486	ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΓΓΡΑΦΗ

Πηγή: Privatization Barometer

Αναφορικά με την αποδοτικότητα του ΟΤΕ θα εξετάσουμε τα έτη 2003, 2009, 2010. Μεταξύ των ετών 2003 και 2010 ο ΟΤΕ υπέστη 3 ιδιωτικοποιήσεις

Πίνακας 10: Ισολογισμός ΟΤΕ

	2003	Δ%	2009	Δ%	2010
ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ	10789	-4.34%	10321	-7.60%	9537
ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ	3576	-47.32%	1884	-12.31%	1652
ΕΣΟΔΑ	3118	91.08%	5958	-7.99%	5482
ΚΑΘΑΡΑ ΚΕΡΔΗ	381	6.82%	407	-134.15%	-139
ΑΠΟΔΟΤΙΚΟΤΗΤΑ ΙΔΙΩΝ ΚΕΦ.	0.1065	102.76%	0.216	-138.95%	-0.084
ΚΑΘΑΡΟ ΠΕΡΙΘΩΡΙΟ ΚΕΡΔΟΥΣ	0.1222	-44.10%	0.0683	-137.12%	-0.025
ΤΑΧ. ΚΥΚΛ. ΕΝΕΡΓ	0.289	99.75%	0.5773	-0.43%	0.5748

Πηγή: ιστοσελίδα εταιρείας

Όπως βλέπουμε και από τον πίνακα μπορεί ο ΟΤΕ να πούλησε μέρος της κρατικής συμμετοχής κατά την περίοδο 2004 – 2009 του αλλά δεν υπήρξε βελτίωση πέρα από το μέγεθος των εσόδων ενώ οι δείκτες αποδοτικότητας πλην του δείκτη ταχύτητας κυκλοφορίας ενεργητικού επιδεινώθηκαν σημαντικά. Χαρακτηριστική είναι μάλιστα η μείωση των ιδίων κεφαλαίων που επιβάρυνε την πιστοληπτική ικανότητα του οργανισμού

6. ΟΠΑΠ

Ο Οργανισμός Προγνωστικών Αγώνων Ποδοσφαίρου (ΟΠΑΠ) ιδρύθηκε το 1958, ως Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου (Ν.Π.Ι.Δ.), δυνάμει του Β.Δ. της από 20 Δεκεμβρίου 1958, ύστερα από εξουσιοδότηση που εδόθη με την διάταξη της παρ. 2 του άρθρου 6 του Ν.Δ. 3865/1958, για την οργάνωση και τη λειτουργία του παιχνιδιού ΠΡΟΠΟ.

Σκοπός της εταιρείας είναι η οργάνωση, η λειτουργία και η διεξαγωγή των παιχνιδιών ΠΡΟ-ΠΟ, ΛΟΤΤΟ, ΠΡΟΤΟ, ΠΡΟΠΟΓΚΟΛ, ΤΖΟΚΕΡ, ΜΠΙΝΓΚΟ-ΛΟΤΤΟ, ΚΙΝΟ, ΣΟΥΠΕΡ-3, ΣΟΥΠΕΡ-4, ΑΡΙΘΜΟΛΑΧΕΙΟ 5 ΑΠΟ 35 και των ΣΤΟΙΧΗΜΑΤΩΝ ΠΡΟΚΑΘΟΡΙΣΜΕΝΗΣ Η ΜΗ ΑΠΟΔΟΣΗΣ, η εκπόνηση οικονομικών, οικονομοτεχνικών, τεχνικών και εμπορικών μελετών για τυχερά ή τεχνικά παιχνίδια ή παιχνίδια γνώσεων η τεχνολογική υποστήριξη των παιχνιδιών που οργανώνει και λειτουργεί με

την ανάπτυξη, εγκατάσταση, λειτουργία, διαχείριση και εκμετάλλευση νέων υπηρεσιών υψηλής τεχνολογίας η διαφήμιση με κάθε πρόσφορο τρόπο και μέσω των παιχνιδιών που διεξάγει και η ανάληψη χορηγιών που εξυπηρετούν κοινωνικούς ή άλλους σκοπούς.

Οι ιδιωτικοποιήσεις του οργανισμού την τελευταία δεκαετία ήταν οι εξής: (Privatization Barometer).

Πίνακας 11 : Ιδιωτικοποιήσεις

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	% ΠΩΛΗΣΗΣ	ΑΞΙΑ ΣΥΝΑΛΛΑΓΗΣ ΕΚ \$	ΜΕΘΟΔΟΣ ΠΩΛΗΣΗΣ
6/4/2001	5.5	79.7	ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΓΓΡΑΦΗ
13/07/2002	19	437.9	ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΓΓΡΑΦΗ
12/7/2003	24.6	710.4	ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΓΓΡΑΦΗ
18/07/2005	16.4	1518.58	ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΓΓΡΑΦΗ

Πηγή Privatization Barometer

Όπως βλέπουμε οι ιδιωτικοποιήσεις του οργανισμού έγιναν κατά την περίοδο 2001 – 2005. Συνεπώς θα εξετάσουμε τα μεγέθη του οργανισμού για τα έτη 2001 και 2006.

Πίνακας 12: Ισολογισμός ΟΠΑΠ

	2001	Δ%	2006
ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ	819.43	17.03%	959
ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ	151	242.38%	517
ΕΣΟΔΑ	1805	156.68%	4633
ΚΑΘΑΡΑ ΚΕΡΔΗ	241	111.20%	509

Πηγή ιστοσελίδα εταιρείας

Ο παραπάνω πίνακας αποκαλύπτει την θετική επίπτωση της ιδιωτικοποίησης στην αποδοτικότητα του οργανισμού. Η βελτίωση των μεγεθών ήταν θεαματική με αποκορύφωμα τον υπερδιπλασιασμό των καθαρών κερδών.

10.4 Συμπεράσματα

Τα ευρήματα σχετικά με την επίπτωση της ιδιωτικοποίησης στην αποδοτικότητα για τις 6 κρατικές εταιρείες είναι συγκεχυμένα. Αναφορικά με τον τραπεζικό κλάδο η Εθνική και η Αγροτική βελτιώνουν τις επιδόσεις τους μετά την ιδιωτικοποίηση ενώ τα μεγέθη της Εμπορικής παραμένουν σχετικά στάσιμα. Για το Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο παρατηρείται επιδείνωση των μεγεθών. Θα πρέπει πάντως να τονίσουμε ότι για τις τράπεζες που βελτιώνονται τα μεγέθη, η βελτίωση αυτή αποδίδεται εν πολλοίς στην ευνοϊκή συγκυρία για την κερδοφορία της πλειοψηφίας των τραπεζών τα έτη 2006 – 2007. Άρα είναι δύσκολο να αποφανθούμε για το αν η βελτίωση των οικονομικών μεγεθών των τραπεζικών ιδρυμάτων οφείλεται κυρίως στο ιδιαίτερα θετικό μακροοικονομικό περιβάλλον ή στις επιπτώσεις της ιδιωτικοποίησης. Αν εξετάσουμε πάντως τα μεγέθη των τραπεζών τα επόμενα έτη θα δούμε πως σημειώνουν ραγδαία επιδείνωση λόγω της χρηματοπιστωτικής κρίσης του 2008 αλλά και της εγχώριας δημοσιονομικής κρίσης.

Αναφορικά με τον ΟΤΕ παρατηρούμε μια πτώση στα μεγέθη του διαχρονικά που σημαίνει ότι η μερική ιδιωτικοποίηση δεν επέδρασε θετικά στον οργανισμό.

11. ΟΙ ΑΠΟΚΡΑΤΙΚΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

11.1 Ο ρόλος του κράτους στην Ελληνική οικονομία διαχρονικά.

Από την δεκαετία του 1980 ο ρόλος του κράτους στην Ελληνική οικονομία διευρύνθηκε σημαντικά. Πενταετή προγράμματα οικονομικής ανάπτυξης, εκτεταμένες ρυθμιστικές παρεμβάσεις στις αγορές κεφαλαίου εργασίας και προϊόντων συμπεριλαμβανομένου και της δημιουργίας μονοπωλίων και ευρείας κλίμακας επιχειρηματική δραστηριότητα θεωρούντο

αποτελεσματικά μέσα για την αντιμετώπιση προβλημάτων που δεν μπορούσε να λύσει ο μηχανισμός της αγοράς (Λ.Τσούκαλης 1992 σελ.130).

Αυτά που αναφέρουμε παραπάνω ισχύουν για το πρώτο μισό της δεκαετίας του 1980. Από το δεύτερο μισό ισχύουν τα εξής : Ο κρατικός τομέας συρρικνώνεται, πολλοί από τους κρατικούς ελέγχους και ρυθμίσεις της αγοράς εξαλείφονται, ενισχύεται ο ανταγωνισμός ενώ διευρύνεται το πεδίο εφαρμογής των μηχανισμών τιμών και αγοράς. Αυτό που γενικότερα άρχισε να επικρατεί ήταν απορύθμιση της αγοράς, ιδιωτικοποίηση, ανταγωνισμός και ενσωμάτωση στη διεθνή και ευρωπαϊκή αγορά(Λ.Τσούκαλης1992σελ132) Η τάση αυτή άρχισε να ισχύει σε πολλές χώρες αλλά δε σημειώθηκε με την ίδια ένταση παντού. Υπήρχαν διαφορές ως προς την ταχύτητα, την εσωτερική ισορροπία των διαφόρων στοιχείων αλλά κυρίως ως προς την επιδιωκόμενη κλίμακα αποκρατικοποίησης. Οι διαφορές οφείλονται σε διάφορους παράγοντες όπως το επίπεδο οικονομικής ανάπτυξης, και οι διαρθρωτικές υστερήσεις που συνδέονται με αυτό. Η αλλαγή της δημόσιας πολιτικής ήρθε σταδιακά και στο δεύτερο μισό της δεκαετίας του 1980 οι σοσιαλιστικές κυβερνήσεις αποφάσισαν μέτρα που θα ταίριαζαν στην νέα τάξη πραγμάτων.

11.2 Οι ιδιωτικοποιήσεις τη δεκαετία του 1990.

Ο όρος ιδιωτικοποίηση δημοσίων επιχειρήσεων εμφανίστηκε στην πολιτική ατζέντα της Ελλάδας το 1990, από την Κυβέρνηση Μητσοτάκη, και επιβεβαίωσε τις προγραμματικές δηλώσεις του Πρωθυπουργού για ευρείας κλίμακας αποκρατικοποίηση. Αφετηρία ήταν η πεποίθηση ότι «η αλόγιστη και αντιπαραγωγική επέκταση του Δημόσιου Τομέα» σε βάρος της ιδιωτικής πρωτοβουλίας, ήταν η σοβαρότερη αιτία στασιμότητας και ακαμψίας στις δομές της ελληνικής κοινωνίας. Η αποκρατικοποίηση ήταν στο σκεπτικό αυτό, το κυριότερο εργαλείο της αναπτυξιακής πολιτικής. (Λουκάς Τσούκαλης, σελ.139)

Εκείνη την εποχή τέθηκε για πρώτη φορά επιτακτική η ανάγκη για βελτίωση της δημοσιονομικής κατάστασης της χώρας και η λύση της ιδιωτικοποίησης συγκεκριμένων δημόσιων επιχειρήσεων προωθήθηκε βάσει δύο κυρίως λόγων : αφενός η πώληση δημόσιων στοιχείων θα συνείφερε οικονομικά στα Ταμεία του Δημοσίου, και αφετέρου θα ισοδυναμούσε με μείωση των υπέρογκων δαπανών που απαιτούνταν λόγω αδυναμίας του κράτους να ελέγξει τα κόστη και να εφαρμόσει ορθολογικά κριτήρια λειτουργίας.

Το πρόγραμμα αποκρατικοποίησης διαμορφώνεται κάτω από την επίδραση διαφόρων δυνάμεων. Ξεχωρίζουμε :

- 1 Τη χειροτέρευση των μακροοικονομικών επιδόσεων κατά την περασμένη δεκαετία, σε συνδυασμό με την πεποίθηση ότι οφείλεται στην προϊούσα κρατικοποίηση της οικονομίας.
- 2 Τη διόγκωση των δημοσιονομικών ελλειμμάτων του ευρύτερου δημόσιου τομέα και τη συσσώρευση χρεών,
- 3 τις απογοητευτικές επιδόσεις των περισσότερων κρατικών επιχειρήσεων όχι μόνο σε όρους κερδών-ζημιών αλλά και ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών και προϊόντων.
- 4 τις διαδικασίες διάχυσης θεσμικών προτύπων οικονομικής οργάνωσης, που ξεκινούν συνήθως από τα μητροπολιτικά κέντρα και διαχέονται μέσω των διεθνών οργανισμών. (Λουκάς Τσούκαλης, σελ.141)

Μια σύντομη αναδρομή της δεκαετίας του 1990 θα μπορούσε να ξεχωρίσει τρεις βασικές περιόδους: την κυβέρνηση Ν.Δ. 1990-1993 όπου έγιναν οι πρώτες προσπάθειες που γνώρισαν πρωτοφανείς αντιδράσεις, η πρώτη κυβέρνηση ΠΑ.ΣΟ.Κ. υπό τον Α. Παπανδρέου όπου υπήρξε σχετική αδράνεια και ηρεμία, και οι κυβερνήσεις Σημίτη όπου υπήρξε σαφής επιτάχυνση των ιδιωτικοποιήσεων και ελάττωση των πολιτικών και κοινωνικών αντιδράσεων. Η τελευταία εξέλιξη ήταν αποτέλεσμα δύο κυρίως παραγόντων: α) οι συνθήκες στην Ελληνική κοινωνία ωρίμασαν και δέχθηκαν τη σκοπιμότητα των ιδιωτικοποιήσεων, και β) αναπτύχθηκε η

εγχώρια κεφαλαιαγορά διευκολύνοντας την πώληση συμμετοχών του δημοσίου μέσω του Χ.Α.

Στην περίοδο 1990-1993 η κυβέρνηση Μητσοτάκη εμφάνισε ένα πρωτοφανές για τα εγχώρια δεδομένα της εποχής πρόγραμμα ιδιωτικοποιήσεων. Η επιτυχία ήρθε αρχικώς με την Τράπεζα Πειραιώς (1991). Έκτοτε η Τράπεζα Πειραιώς αναπτύχθηκε σε έναν από τους κυριότερους επιχειρηματικούς ομίλους στην ευρύτερη περιοχή υπό την καθοδήγηση του προέδρου της Μιχάλη Σάλλα.

Αντιθέτως ιδιωτικοποίηση της τσιμεντοβιομηχανίας ΑΓΕΤ Ηρακλής στους Ιταλούς της Calzestruzzi, δημιούργησε τα πρώτα σύννεφα στην κυβέρνηση και στα μέλη της διυπουργικής επιτροπής ιδιωτικοποιήσεων που είχαν το συντονιστικό ρόλο. Εκείνη την εποχή διαπραγματεύτηκαν εκ μέρους του δημοσίου οι δύο πρώτες άδειες κινητής τηλεφωνίας και αποδόθηκαν στην Panafon και στην Teletet. Τα προβλήματα μεγάλωσαν σε υπερθετικό βαθμό, όταν επιχειρήθηκε η ιδιωτικοποίηση του ΟΑΣΑ το 1992. Η χώρα και ιδίως η Αττική γνώρισε τότε πρωτόγνωρες αντιδράσεις από τους οργανωμένους συνδικαλιστές του ΟΑΣΑ, με απεργίες, συμπλοκές και επεισόδια με τις αστυνομικές δυνάμεις. Το κόστος ήταν μεγάλο για την κυβέρνηση και η πολιτική φθορά είχε δημιουργήσει διαφωνούντες μέσα στον κυβερνητικό μηχανισμό.

Η οριστική ρήξη ήρθε το φθινόπωρο του 1993, όταν η κυβέρνηση Μητσοτάκη έχασε την ψήφο εμπιστοσύνης στη Βουλή, την εποχή που προωθούνταν οι διαδικασίες ιδιωτικοποίησης του ΟΤΕ. Αυτό είχε σαν αποτέλεσμα, να παγώσει πλήρως η πρώτη προσπάθεια διάθεσης από το Ελληνικό Δημόσιο ενός μεριδίου του ΟΤΕ σε στρατηγικό εταίρο.

Το πρόγραμμα αυτό των ιδιωτικοποιήσεων ήταν ήδη από την αρχή φιλόδοξο, με δεδομένη την αμφίρροπη στάση της κοινής γνώμης απέναντι του, τη δομή των προσδοκιών που έτρεφαν οι εκλογείς και τη θέση του κράτους στην ελληνική πολιτική κουλτούρα. Και έγινε ακόμα περισσότερο φιλόδοξο στη συνέχεια. Εν συνεχεία ακολούθησε η επάνοδος του ΠΑΣΟΚ

στην εξουσία και η τελευταία διακυβέρνηση του Α. Παπανδρέου. Η έντονη κοινωνική και πολιτική αναταραχή που οδήγησε στην πτώση της προηγούμενης κυβέρνησης είχε σαν αποτέλεσμα να παύσουν τα οποιαδήποτε σχέδια ιδιωτικοποιήσεων. Η αντίθεση της νέας κυβέρνησης στα παραπάνω σχέδια είχε άλλωστε δημοσίως εκφραστεί και η αλλαγή πλεύσης ήταν αναμενόμενη. Μάλιστα, η κυβέρνηση ΠΑΣΟΚ προχώρησε σε μια ενέργεια που είχε προαναγγείλει (ούσα στην αντιπολίτευση) και κρατικοποίησε ξανά τον ΟΑΣΑ. Έκτοτε ο ΟΑΣΑ παραμένει υπό δημόσιο έλεγχο και είκοσι έτη μετά αποτελεί μια συνεχή πληγή στο δημόσιο προϋπολογισμό και βρίσκεται στο επίκεντρο της συζήτησης ιδιωτικοποιήσεων σήμερα.

Με την ανάληψη της πρωθυπουργίας το 1996, από τον Κ. Σημίτη, η πολιτική απέναντι στις αποκρατικοποιήσεις άλλαξε. Στη στάση αυτή βοήθησαν οι συνθήκες της εποχής. α) Η Ελλάδα έπρεπε να εξυγιάνει τα δημοσιονομικά της για να εισέλθει στο ευρώ -η να παραμείνει στη δραχμή- β) Το χρηματιστήριο Αθηνών γνώρισε πρωτοφανή ανάπτυξη ειδικά τη διετία 1998-1999, γεγονός που έφερε πλήθος επενδυτών και κεφαλαίων που θα μπορούσαν να απορροφήσουν οποιαδήποτε διάθεση μετοχών από την ιδιωτικοποίηση δημοσίων επιχειρήσεων και οργανισμών.

Ο συνδυασμός των ανωτέρω παραγόντων οδήγησε σε αποδοχή του προγράμματος ιδιωτικοποιήσεων από ευρύτερες κοινωνικές ομάδες. Επίσης οι πολιτικές αντιπαραθέσεις του παρελθόντος, για το θέμα των αποκρατικοποιήσεων ειδικά μεταξύ των δύο «κυβερνητικών κομμάτων» ατόνησαν και σαν αποτέλεσμα πραγματοποιήθηκαν συνεχείς διαθέσεις μετοχών δημοσίων οργανισμών στο Ελληνικό χρηματιστήριο. Ξεχώρισαν οι δημόσιες προσφορές των δύο μεγάλων λιμανιών της χώρας του Ο.Λ.Π (1999) και του Ο.Λ.Θ (1999) με ένα ποσοστό που παραμένει σταθερό από την αρχική δημόσια προσφορά. Επιπροσθέτως, την ίδια χρονιά, το Δημόσιο διέθεσε ποσοστό των εταιρειών ύδρευσης ΕΥΔΑΠ και ΕΥΑΘ και των Καταστημάτων Αφορολόγητων Ειδών. Στον επενδυτικό πυρετό της εποχής

εντάχθηκαν και πολλές εταιρικές εξαγορές ειδικά στον τραπεζικό κλάδο, όπου άλλαξαν ιδιοκτήτη μια σειρά από Τράπεζες η Ιονική, η Μακεδονίας – Θράκης, η Κεντρικής Ελλάδος, η Κρήτης η Αττικής και η Γενική.

Τη δεκαετία αυτή πραγματοποιήθηκαν ιδιωτικοποιήσεις μεγάλων Δημοσίων Επιχειρήσεων ενδεικτικά αναφέρουμε κάποιες περιπτώσεις (www.bankingnews.gr 06 /2011).

Το 1991 πραγματοποιήθηκε η πώληση της Τραπέζης Πειραιώς σε όμιλο επενδυτών υπό τον καθηγητή και τραπεζίτη Μιχάλη Σάλλα. Την ίδια χρονιά είχαμε την ιδιωτικοποίηση των αστικών συγκοινωνιών με την ίδρυση των Συγκοινωνιακών Επιχειρήσεων (ΣΕΠ).

Το 1996 πραγματοποιείται η πρώτη μετοχοποίηση του ΟΤΕ .

Το 1998 πραγματοποιείται η δεύτερη και 3η μετοχοποίηση του ΟΤΕ(δημόσια έσοδα 126 και 302 δισ. δραχμές αντίστοιχα), η πώληση μετοχών της Εθνικής τράπεζας με έσοδα 63 δισ. δραχμές, η πώληση της Τράπεζας Κρήτης στην Eurobank με δημόσια έσοδα 22 δισ. δραχμές, η μετοχοποίηση της ΔΕΠ με δημόσια έσοδα 35 δισ. δραχμές. Ακόμη το 1998 πωλείται η Κεντρική Τράπεζα της Ελλάδος στην Εγνατία τράπεζα με έσοδα 17,3 δισ. δραχμές, η τράπεζα Μακεδονίας Θράκης περνά στην τράπεζα Πειραιώς με έσοδα 27,3 δισ. δραχμές, ενώ γίνεται και η μετοχοποίηση της Olympic Catering με δημόσια έσοδα 2,5 δισ. δραχμές. Τέλος το 1998 γίνεται η μετοχοποίηση της Γενικής Τράπεζας με δημόσια έσοδα 14 δισ. δραχμές.

Το 1999 πραγματοποιείται η μετοχοποίηση της Εθνικής τράπεζας με δημόσια έσοδα 281 δισ. δραχμές, η τρίτη μετοχοποίηση των ΚΑΕ (έσοδα 127 δισ. δραχμές), η 4η μετοχοποίηση του ΟΤΕ (έσοδα 341 δισ. δραχμές), η μετοχοποίηση της ΔΕΠΑ(έσοδα 35 δισ. δραχμές), η μετοχοποίηση της ΕΥΔΑΠ (έσοδα 60 δισ. δραχμές) η πώληση της Ιονικής τράπεζας στην Alpha Bank (έσοδα 272 δισ. δραχμές), η νέα μετοχοποίηση της Olympic Catering(έσοδα 3 δισ. δραχμές), η μετοχοποίηση της ΕΤΒΑ (έσοδα 75 δισ. δραχμές).

11.3 Οι ιδιωτικοποιήσεις την δεκαετία του 2000 -Περίοδος ωριμότητας συνθηκών.

Η αρχή της νέας δεκαετίας βρήκε την Ελλάδα μπροστά σε σημαντικές προοπτικές: αφενός η χώρας μας γίνεται δεκτή στην πρώτη φάση του Ευρώ και αφετέρου προετοιμάζεται για τη διεξαγωγή των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004. Στις αρχές της δεκαετίας του 2000 η Ελλάδα βιώνει υψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης του Α.Ε.Π. και αισθάνεται ισχυρή λόγω της συμμετοχής της στο Ευρώ, του νέου ισχυρού και πολλά υποσχόμενου νομίσματος. Η αισιοδοξία και οι προσδοκίες για ευημερία μετέφεραν το επίκεντρο του ενδιαφέροντος από τις συζητήσεις για τις αποκρατικοποιήσεις. Το έργο των κυβερνήσεων έγινε ευκολότερο και πέραν των συντεχνιακών αντιδράσεων που άμεσα θίγονταν, η κοινωνία αποδέχθηκε τις αποκρατικοποιήσεις σαν μια ενδεδειγμένη λύση απαλλαγής από τον προβληματικό δημόσιο τομέα. Τόσο η κυβέρνηση Σημίτη όσο και οι κυβερνήσεις Καραμανλή, προχώρησαν σε μια σειρά διαθέσεων μεγαλύτερων κρατικών ποσοστών των ήδη εισηγμένων επιχειρήσεων αλλά και την ιδιωτικοποίηση λοιπών επιχειρήσεων. Ενώ όμως οι άμεσες διαδικασίες προχωρούσαν, οι έμμεσες υποστηρικτικές διαδικασίες (διαρθρωτικές αλλαγές) πραγματοποιούνταν με πολύ αργό ρυθμό. Η διεθνής εμπειρία είχε ήδη αποδείξει ότι οι αποκρατικοποιήσεις από μόνες τους δεν επαρκούν αν δεν συνοδεύονται από ευρύτερα υποστηρικτικά και διαρθρωτικά μέτρα.

Τη δεκαετία αυτή πραγματοποιήθηκαν ιδιωτικοποιήσεις μεγάλων Δημοσίων Επιχειρήσεων ενδεικτικά αναφέρουμε κάποιες περιπτώσεις.

Την πρώτη χρονιά του ευρώ το 2001 γίνεται η μετοχοποίηση της ΕΥΑΘ(έσοδα 10 εκατ. ευρώ), η μετοχοποίηση του ΟΛΠ (έσοδα 20 εκατ. ευρώ) και η νέα μετοχοποίηση του ΟΠΑΠ (έσοδα 90 εκατ. ευρώ).

Το 2002 έχουμε την πώληση της ΕΤΒΑ στην τράπεζα Πειραιώς (έσοδα 511 εκατ. ευρώ), τη νέα μετοχοποίηση του ΟΤΕ (έσοδα 652 εκατ. ευρώ), τη νέα

μετοχοποίηση του ΟΠΑΠ (έσοδα 508 εκατ. ευρώ), καθώς επίσης και την 1η και 2η μετοχοποίηση της ΔΕΗ (έσοδα 814 εκατ. ευρώ).

Το 2003 γίνεται η 3η μετοχοποίηση της ΔΕΗ που απέφερε έσοδα 636 εκατ. ευρώ, η πώληση πακέτου 11% της Εθνικής τράπεζας (έσοδα 490 εκατ. ευρώ), η δημόσια εγγραφή του ΟΛΠ με έσοδα 55 εκατ. ευρώ, η τρίτη μετοχοποίηση του ΟΠΑΠ έναντι 736 εκατ. ευρώ για το 24,61% του οργανισμού, η πώληση του 16,65% των ΕΛΠΕ έναντι 326 εκατ. ευρώ.

Το 2004 μεταβιβάζεται το 8,21% των ΕΛΠΕ έναντι 192 εκατ. ευρώ, μεταβιβάζεται το 7,46% της Εθνικής τράπεζας έναντι 562 εκατ. Ευρώ ενώ το 2005 διατίθενται το 16,44% του ΟΠΑΠ έναντι 1,26 δισ. ευρώ καθώς και διατίθενται το 10% του ΟΤΕ έναντι 835 εκατ. ευρώ.

Το 2006 πραγματοποιείται η διάθεση του 7,18% της Αγροτικής τράπεζας έναντι 328 εκατ. ευρώ, γίνεται η κεφαλαιακή αναδιάρθρωση του ΤΤ και μετοχική συνεργασία με ΕΛΤΑ που αποφέρει δημόσια έσοδα 436 εκατ. ευρώ. Την ίδια χρονιά εισάγεται στο ΧΑ το ΤΤ και εισπράττονται 612 εκατ. ευρώ, ενώ διατίθενται και το 11,01% της Εμπορική Bank με δημόσια έσοδα ύψους 364 εκατ. ευρώ.

Το 2007 προσφέρεται το 10,7% των μετοχών του ΟΤΕ έναντι 1,1 δισ.ευρώ και διατίθενται το 20% των μετοχών του ΤΤ έναντι 510εκατ.ευρώ και τέλος το 2009 δίνεται ακόμη ένα 5% του ΟΤΕ (www.bankingnews.gr 06 /2011)

11.4 Οι αποκρατικοποιήσεις στην Ελλάδα την παρούσα φάση και ο ρόλος του Ταμείου Αξιοποίησης Ιδιωτικής περιουσίας του Δημοσίου.

Η παρούσα χρηματοοικονομική κρίση ξεκίνησε από το τραπεζικό σύστημα των Η.Π.Α. και εξαπλώθηκε στο παγκόσμιο τραπεζικό και οικονομικό σύστημα. Παρόλο που δεν είναι σκοπός της παρούσας εργασίας η διεθνής κρίση και οι παράμετροι της, προσβλέπουμε σε αυτήν μόνο από τη σκοπιά της εγχώριας οικονομίας: η Ελλάδα από το Μάιο του 2010 εισήλθε στο

μηχανισμό στήριξης και υπέγραψε τη συμφωνία με την τρόικα (Ε.Ε., Ε.Κ.Τ. και Δ.Ν.Τ.).

Το έντονο δημοσιονομικό πρόβλημα της Ελλάδας έχει δύο παραμέτρους : α) υψηλό συνολικό χρέος και β) υψηλό δημοσιονομικό έλλειμμα. Για την ακρίβεια σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία της Eurostat το χρέος της χώρας βρίσκεται στο 159,1% του Α.Ε.Π. (imerisia.gr δημοσ.6/2/2012) ενώ το έλλειμμα κλείνει στο τέλος του 2011 στο 9,1% (tanea.gr δημοσ.3/2/2012)

Στο πλαίσιο της εφαρμογής του μεσοπρόθεσμου προγράμματος δημοσιονομικής στρατηγικής, συστάθηκε την 1η Ιουλίου 2011 (Ν. 3986/2011), το Ταμείο Αξιοποίησης Ιδιωτικής Περιουσίας του Δημοσίου (ΤΑΙΠΕΔ). Το Ταμείο είναι ανώνυμη εταιρεία, με το Ελληνικό Δημόσιο ως το μόνο μέτοχο και με μετοχικό κεφάλαιο €30 εκατομμύρια. Δεν εμπίπτει στις διατάξεις του Δημοσίου και λειτουργεί με κανόνες ιδιωτικού δικαίου. Το Ταμείο έχει βετή διάρκεια ζωής και η σημερινή του διοίκηση είναι διορισμένη για περίοδο τριών χρόνων. Διοικείται αποκλειστικά από το Διοικητικό Συμβούλιο του, που έχει την απόλυτη εξουσία για τις αποφάσεις των αποκρατικοποιήσεων. Το Διοικητικό Συμβούλιο περιλαμβάνει πέντε (5) μέλη και απαρτίζεται από εκπροσώπους των τριών πολιτικών κομμάτων (ΠΑΣΟΚ, ΝΔ, ΛΑΟΣ) και επαγγελματικά στελέχη. Επίσης στο Διοικητικό Συμβούλιο έχουν οριστεί δύο παρατηρητές, ένας από την Ευρωζώνη και ένας από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Αποκλειστική αποστολή του Ταμείου Αξιοποίησης της Ιδιωτικής Περιουσίας του Δημοσίου είναι να μεγιστοποιήσει την αξία που θα αποφέρει στο Ελληνικό Δημόσιο η αξιοποίηση ή και η πώληση των στοιχείων του ενεργητικού του.(www.hradf.gr)

Η σφοδρή δημοσιονομική κρίση που πλήττει την Ελλάδα και η αναγκαιότητα για συρρίκνωση του δημόσιου χρέους, επιβάλλει την άμεση διενέργεια αποκρατικοποιήσεων προκειμένου να συγκεντρωθούν οι ανάλογοι πόροι.

Από τη μια όμως, η συνεχής υστέρηση των κρατικών εσόδων που συνεπάγεται σε νέα αντιαναπτυξιακά φορολογικά μέτρα και από την άλλη οι νέες εκτιμήσεις για επιδείνωση της οικονομικής κατάστασης αλλά και μείωση της προβλεπόμενης ανάπτυξης για το 2012, συνεπάγεται την ένταση των πιέσεων για μείωση του ελλείμματος μέσω αποκρατικοποιήσεων (www.capitalinvest.gr).

Στο σχεδιασμό των αποκρατικοποιήσεων για την περίοδο 2011-2015 τα προβλήματα είναι δύο, αφενός τα πολύ χαμηλά τιμήματα πώλησης της κρατικής περιουσίας που θα αποφέρουν χαμηλά έσοδα και αφετέρου οι κοινωνικές αντιδράσεις που αναμένεται να προκληθούν αφού θεωρείται αδιανόητο κρατικά περιουσιακά στοιχεία τόσο μεγάλης στρατηγικής σημασίας να πουληθούν με τόσο χαμηλές τιμές.

Η τραγική πορεία της χρηματιστηριακής αγοράς δυσχεραίνει την πορεία των αποκρατικοποιήσεων καθώς οι πολύ χαμηλές αποτιμήσεις των εισηγμένων σε συνδυασμό με τις σχεδιαζόμενες αυξήσεις κεφαλαίου των Ελληνικών Τραπεζών για το 2012 δεν προσφέρουν τις ιδανικές συνθήκες για επίτευξη ικανοποιητικών τιμημάτων για την κρατική περιουσία που θα πουληθεί μέσα από το ΧΑΑ. Αναμενόμενο είναι επίσης ότι τα τιμήματα πώλησης κρατικής περιουσίας του προγράμματος 2011-2015 θα συγκριθούν με παλαιότερα τιμήματα ιδιωτικοποιήσεων που έγιναν σε σαφώς πιο ευνοϊκές περιόδους και θα επιφέρουν και νέες αντιδράσεις στην ελληνική κοινωνία

11.5 Ιδιωτικοποιήσεις που αναμένονται στο άμεσο μέλλον.

Σύμφωνα με το επικαιροποιημένο μνημόνιο, η κυβέρνηση στοχεύει να εισπράξει από τις αποκρατικοποιήσεις έως το 2015, έσοδα τουλάχιστον 19 δισ. ευρώ έναντι των 50 δισ. ευρώ που είχε αρχικά υπολογίσει. (www.isotimia.gr, 9/2/2012)

Επιπλέον, ο στόχος των 9,3 δις. ευρώ εσόδων από αποκρατικοποιήσεις, που προβλέπει ο προϋπολογισμός του 2012 είναι ανέφικτος, σύμφωνα με το Ταμείο Αξιοποίησης Ιδιωτικής περιουσίας του Δημοσίου (ΤΑΙΠΕΔ) που εκτιμά ότι τα έσοδα θα φτάσουν μέχρι το ύψος των 4,7 δις. ευρώ.(www.kathimerini.gr, 24-1-2012).

Σε επίπεδο διαρθρωτικών αλλαγών ζητείται μεταξύ άλλων, να ψηφιστεί το νομοσχέδιο για το άνοιγμα των κλειστών επαγγελματιών, να γίνουν παρεμβάσεις στον τουρισμό και το λιανικό εμπόριο (κλάδοι που χαρακτηρίζονται ως σημαντικοί για την ανάπτυξη), να προχωρήσει η απελευθέρωση της αγοράς ενέργειας.

Έχουν ήδη ολοκληρωθεί οι διαδικασίες επιλογής σύμβουλων αποκρατικοποιήσεων για μια σειρά κινήσεων που δρομολογούνται όπως η επέκταση των αδειών στον ΟΠΑΠ, της ΕΛΒΟ, του ΟΔΙΕ και η εκχώρηση του μάνατζμεντ και η αξιοποίηση των κρατικών λαχείων.

Άμεσα έσοδα για το Δημόσιο θα ήταν δυνατό να προέλθουν από το Ελληνικό αλλά και από κάποιες πιλοτικές κινήσεις, όπως η έκταση Αφάντου Ρόδου, το Ξενία και το camping στο Παλιούρι Χαλκιδικής, τις ιαματικές πηγές στα Καμένα Βούρλα και τις Αλυκές Αναβύσσου. (www.24betgr.com, 22-1-2012)

Παράλληλα προχωρά ο διαχωρισμός των δραστηριοτήτων του Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων και διερευνάται η δυνατότητα αξιοποίησης της εμπορικής του δραστηριότητας, μια σκέψη που υπάρχει στα οικονομικά επιτελεία των κυβερνήσεων τα τελευταία 10 έτη(www.enet.gr, 18-05-2011).

Το Ελληνικό Δημόσιο κατέχει το 49% του Καζίνο της Πάρνηθας και στοχεύει στην περαιτέρω αξιοποίηση του, με πώληση έως και ολόκληρου του μετοχικού του κεφαλαίου. Επίσης το Ελληνικό Δημόσιο, στοχεύει εντός του έτους και στην πώληση του 100% του ΟΔΙΕ(Ιππόδρομος).

Η κυβέρνηση στην προσπάθεια της να μειώσει το δημόσιο έλλειμμα και γενικότερα να αξιοποιήσει με τον καλύτερο δυνατό τρόπο τη δημόσια

περιουσία της, στοχεύει επιπλέον σε συγκεκριμένες ενέργειες μερικές από τις οποίες είναι (Υπουργείο Οικονομικών 2010):

- i. ΟΣΕ: Το Ελληνικό δημόσιο κατέχει το 100% του οργανισμού ο οποίος παράγει ζημιές 1δισ € ετησίως. Στόχος της κυβέρνησης είναι το κλείσιμο των ζημιολόγων δρομολογίων, οι μετατάξεις του πλεονάζοντος προσωπικού και η πώληση τουλάχιστον του 49 % της ΤΡΑΙΝΟΟΣΕ σε στρατηγικό επενδυτή (www.kathimerini.gr, 28/05/2011)
- ii. ΑΕΡΟΔΡΟΜΙΑ: Το Ελληνικό δημόσιο κατέχει το 55% του Διεθνή Αερολιμένα Αθηνών και στοχεύει στην περαιτέρω αξιοποίηση του, με πώληση μεριδίων έως 21%. Επιπρόσθετα μελετά και την εισαγωγή του οργανισμού στο Χ.Α. Ανάλογη αξιοποίηση θα γίνει και για τα περιφερειακά αεροδρόμια τα οποία το κράτος σκέφτεται την πώλησή τους σε στρατηγικούς επενδυτές. Επιπρόσθετα εξετάζεται και η ίδρυση εταιρείας όπου το Ελληνικό δημόσιο θα εισφέρει τα αντίστοιχα δικαιώματα διαχείρισης Αεροδρομίων.
- iii. ΥΔΡΕΥΣΗ: Το δημόσιο κατέχει το 74% της ΕΥΑΘ και εξετάζει τον πλήρη διαχωρισμό του δικτύου και την πώληση μετοχών της εταιρείας ποσοστού 34% ενώ έχει ήδη μεταβιβασθεί το 40% των μετοχών του στο ΤΑΙΠΕΔ. Επιπρόσθετα εξετάζει, εντός του 2012, την πώληση του 61% μετοχών της ΕΥΔΑΠ μειώνοντας τη συμμετοχή του Δημοσίου από 61 % ενώ έχει ήδη μεταβιβασθεί το 27,3% των μετοχών του στο ΤΑΙΠΕΔ.
- iv. ΕΝΕΡΓΕΙΑ: Το δημόσιο κατέχει το 51 % της ΔΕΗ και σκοπεύει στην πώληση των μετοχών της έως 17% . Επιπρόσθετα αναμένονται θεσμικές παρεμβάσεις για το άνοιγμα της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας αλλά και υλοποίηση του 3^{ου} ενεργειακού πακέτου. Σχετικά με τη Δημόσια Επιχείρηση Αερίου Α.Ε. –ΔΕΠΑ, έχει ήδη ξεκινήσει η διαδικασία διαγωνισμού για την πώληση του 32% σε ιδιώτες επενδυτές.
- v. ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ–ΠΑΙΓΝΙΑ–ΕΛΤΑ: Το Ελληνικό Δημόσιο πραγματοποίησε στις 11 Ιουλίου 2011, πώληση των μετοχών του ΟΤΕ σε

ποσοστό 10%. Έτσι το ποσοστό που θα κατέχει το Δημόσιο θα μειωθεί στο 6%, ή 10% αν συνυπολογιστεί και το 4% που κατέχει το ΙΚΑ.

Όσον αναφορά την αγορά τυχερών παιχνιδιών θα καταρτίσει σχέδιο νόμου που θα ρυθμίζει την εποπτεία της αγοράς. Θα αξιοποιηθεί επίσης η ρευστότητα του ΟΠΑΠ, προκειμένου να επεκτείνει ο οργανισμός τις δραστηριότητες του, αλλά το δημόσιο θα διατηρήσει την στρατηγική συμμετοχή του στον οργανισμό. Ο ΟΠΑΠ ανακοίνωσε στις 27/01/2012 ότι το Ελληνικό Δημόσιο μεταβίβασε το 29% των μετοχών του στο ΤΑΙΠΕΔ. Η συμμετοχή του Δημοσίου στον ΟΠΑΠ, ο οποίος έχει συνολική χρηματιστηριακή αξία 2,3δισ.ευρώ ανέρχεται στο 34%.

(www.express.gr, Διαγωνισμός για πώληση μετοχών του ΟΠΑΠ 30-01-2012). Αναφορικά με τα ΕΛΤΑ το δημόσιο σχεδιάζει να πουλήσει ποσοστό έως το 40% από το 90% που κατέχει σήμερα.

12. ΕΠΙΛΟΓΟΣ –ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Στην παρούσα εργασία είδαμε πως οι αποκρατικοποιήσεις ενδείκνυνται στις περιπτώσεις όπου οι κυβερνήσεις αντιμετωπίζουν τεράστια ελλείμματα, οι κρατικές επιχειρήσεις είναι μη αποδοτικές ενώ η ύπαρξη φυσικών μονοπωλίων συμβάλλει στη μη αποτελεσματική κατανομή πόρων.

Γενικότερα, οι αποκρατικοποιήσεις υλοποιούνται στα πλαίσια της ελεύθερης αγοράς με στόχο τον εκσυγχρονισμό και την καλύτερη λειτουργία του κράτους και συνεπάγονται μείωση των δημοσιονομικών ελλειμμάτων (μείωση δημοσίων δαπανών και αύξηση δημοσίων εσόδων) καθώς και ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας. Η εξυγίανση του δημοσίου τομέα και η εξασφάλιση πόρων δίνει τη δυνατότητα άσκησης αποτελεσματικότερης κοινωνικής πολιτικής, που αποτελεί το βασικό στόχο ενός σύγχρονου κράτους. Το σύγχρονο κράτος δεν είναι πλέον ανάγκη να είναι και παραγωγός, γιατί είναι ορθολογικότερο να παράγει μόνον αμιγή δημόσια αγαθά και να τα προσφέρει στους πολίτες. Είναι γενικά αποδεκτό ότι το κράτος έχει αποτύχει ως παραγωγός και πρέπει να προσφέρει μόνο καθαρά δημόσια αγαθά, τα οποία δε μπορούν και δεν ενδείκνυται να προσφέρουν ιδιωτικοί φορείς, ώστε να εξασφαλίζει με αυτά την υψηλότερη δυνατή κοινωνική προστασία των πολιτών.

Η ενίσχυση του ιδιωτικού τομέα μέσω των ιδιωτικοποιήσεων, οδηγεί σε οικονομική ανάπτυξη και σε αύξηση της απασχόλησης (μείωση ανεργίας) και δίνεται δυνατότητα στο κράτος να προσφέρει καλύτερης ποιότητας δημόσια αγαθά, χωρίς να εμπλέκεται στη διαδικασία της παραγωγής εμπορεύσιμων αγαθών.

Πέρα από την θεωρητική προσέγγιση, η κατά περίπτωση επιτυχία ή αποτυχία των διαδικασιών ιδιωτικοποίησης οδήγησε στη διεξαγωγή χρήσιμων συμπερασμάτων για τις απαραίτητες προϋποθέσεις που

εγγυώνται την επιτυχία των διαδικασιών. Οι ίδιες μέθοδοι και λύσεις είχαν διαφορετικά αποτελέσματα όταν εφαρμόστηκαν σε διαφορετικές χώρες ή και ακόμη και διαφορετικές χρονικές στιγμές μέσα στην ίδια χώρα.

Η μελέτη των ιδιαίτερων πολιτικών, κοινωνικών, οικονομικών και γεωγραφικών χαρακτηριστικών ήταν καθοριστικής σημασίας στην εξέλιξη των θεωριών. Οι μη οικονομικοί παράγοντες ήταν πολλές φορές εκείνοι που έκαναν τη διαφορά μεταξύ επιτυχίας και αποτυχίας, τη στιγμή που στις αρχικές θεωρίες δεν δινόταν ιδιαίτερη βαρύτητα στη σημασία τους. Ειδικά για χώρες όπως η Ελλάδα, με την ιδιαίτερη πολιτικό-οικονομική της διάρθρωση, η εμπειρία απέδειξε ότι υπάρχουν πολλοί παράγοντες που πρέπει να ληφθούν υπόψη πριν την υλοποίηση ενός προγράμματος ιδιωτικοποίησης.

Στο ευρύτερο πλαίσιο των αποκρατικοποιήσεων πρέπει να εφαρμοστούν απαραίτητα διαρθρωτικά μέτρα, όπως εξυγίανση του ευρύτερου δημοσίου τομέα, απελευθέρωση των αγορών, ενίσχυση του ανταγωνισμού, πάταξη της φοροδιαφυγής, άνοιγμα των λεγόμενων κλειστών επαγγελμάτων και κατάργηση των προνομίων συγκεκριμένων ομάδων.

Η Ελλάδα είναι μια χώρα με πολλές ιδιαιτερότητες οι οποίες συνθέτουν την παρούσα κατάσταση.

Η φοροδιαφυγή είναι ένα από τα μεγάλα προβλήματα της ελληνικής οικονομίας. Αν η Ελλάδα μάζευε φόρους εξίσου αποτελεσματικά όσο μια μέση ευρωπαϊκή χώρα, το ετήσιο έλλειμμα του προϋπολογισμού θα ήταν χαμηλότερο κατά 6% του ΑΕΠ. Αυτό αντιστοιχεί σε έσοδα τριπλάσια από αυτά που προβλέπεται να συγκεντρωθούν από όλα τα φορολογικά μέτρα που έχουν αποφασιστεί πρόσφατα, όπως η κατάργηση των φοροαπαλλαγών και ο νέος φόρος ακίνητης περιουσίας. Η πάταξη της φοροδιαφυγής δεν θα αποφέρει μόνο δημοσιονομικά οφέλη, αλλά θα βοηθήσει και στην αποκατάσταση ενός αισθήματος δικαίου, το οποίο είναι απαραίτητο για την επιτυχία του συνολικού μεταρρυθμιστικού προγράμματος. Η φοροδιαφυγή

οφείλεται στην κακή οργάνωση των φοροεισπρακτικών μηχανισμών. Η ατιμωρησία εφοριακών που χρηματίζονται προάγει τη διαφθορά. Η έλλειψη δεικτών μέτρησης παραγωγικότητας (π.χ. πόσους φόρους μαζεύει η κάθε ΔΟΥ και πόσους ελέγχους κάνει) μειώνει τα κίνητρα για σωστή δουλειά. Η βελτίωση των φοροεισπρακτικών μηχανισμών πρέπει να συνδυαστεί με τη δραστική αναβάθμιση του δικαστικού συστήματος, ώστε τυχόν διαφορές να διεκπεραιώνονται γρήγορα, καθώς και με την αύξηση του αριθμού των ανακριτών και δικαστών που εξειδικεύονται στο οικονομικό έγκλημα. (www.kathimerini.gr/31-12-2011-Δ.Βαγιανός «Ριζική αναδιοργάνωση των φοροεισπρακτικών μηχανισμών»)

Οι καθημερινές δυσκολίες που έχει ο Έλληνας με τα κλειστά επαγγέλματα είναι πάρα πολλές και ακριβαίνουν αφόρητα τη ζωή του. Η εφαρμογή υψηλών υποχρεωτικών αμοιβών και γεωγραφικών ή άλλων περιορισμών σε μια σειρά από επαγγέλματα, συνιστά εναρμονισμένη πρακτική, με τους κλάδους αυτούς να λειτουργούν ως καρτέλ και σε πολλές περιπτώσεις ακόμα και ως αμιγή μονοπώλια με κεντρικό συντονιστή το εκάστοτε επαγγελματικό επιμελητήριο. Υπολογίζεται ότι το άνοιγμά τους μακροπρόθεσμα μπορεί να ρίξει σημαντικά το κόστος των υπηρεσιών.

Κατά τις τελευταίες δεκαετίες πολλοί εργαζόμενοι στον ευρύτερο δημόσιο τομέα έχουν πετύχει ακραία και κοινωνικά αδικαιολόγητα προνόμια, αρκετοί προσπορίζονται οφέλη από την κυρίαρχη διαφθορά και έχει αναπτυχθεί μια εργασιακή κουλτούρα που νομιμοποιεί τις πρακτικές αυτές, ενώ αδιαφορεί πλήρως για τον κοινωνικό ρόλο του δημόσιου τομέα. Και το συνδικαλιστικό κίνημα, αντί με την ισχύ του να διαμορφώσει μια συνολική στρατηγική, ενσωματωμένη σε μια αναπτυξιακή στρατηγική για τη χώρα, φαίνεται πολύ συχνά να υπερασπίζεται τυφλά μαζί με τα συμφέροντα των εργαζομένων και όλα τα κακώς κείμενα, δίνοντας βάση στην κατηγορία ότι συνδιαχειρίζεται τη σπατάλη και τη διαφθορά και αντιστρατεύεται κάθε μεταρρυθμιστική προσπάθεια.

Πρόσθετο ανασταλτικό στοιχείο στην εξυγίανση του δημόσιου τομέα, είναι ο ρόλος-κλειδί που παίζει στο πολιτικό μας σύστημα, αφού η φαύλη διαχείρισή του αποτελεί ισχυρό όπλο των κομμάτων εξουσίας. Στη χώρα μας εμφανίζεται σε υπερθετικό βαθμό το κομματικό κράτος σε σχέση με άλλες χώρες του εξωτερικού και ειδικώς τις χώρες της Ευρώπης, το οποίο αντιστέκεται στις όποιες προσπάθειες εξυγίανσης του δημόσιου τομέα. Η επέκταση του κράτους στην άσκηση επιχειρηματικής δραστηριότητας μέσω των δημοσίων επιχειρήσεων και οργανισμών, οδήγησε στον αποπροσανατολισμό της πολιτείας από τον κύριο ρόλο της, ο οποίος είναι η κοινωνική προστασία των πολιτών. Η επικράτηση πολιτικών αντί ιδιωτικοοικονομικών κριτηρίων, στη λειτουργία των δημοσίων οργανισμών και επιχειρήσεων τις οδήγησε σε ελλείμματα, υπερχρέωση και μηδενική παραγωγικότητα.

Οι θεσμικοί προσδιοριστικοί παράγοντες επηρεάζουν την ένταση των αποκρατικοποιήσεων, με την έννοια ότι σε κάθε νομικό σύστημα προβλέπονται διαφορετικές ρυθμίσεις, αναφορικά με την προστασία των επενδυτών και μετόχων και την εταιρική διακυβέρνηση. Η νομική προστασία των επενδυτών αποτελεί προσδιοριστικό παράγοντα των αποκρατικοποιήσεων σε μία χώρα. Το νομικό πλαίσιο της χώρας μας αναδεικνύει την αναγκαιότητα μιας σύγχρονης προσέγγισης και αναθεώρησης του νομικού πλαισίου, για τη βελτίωση, απλούστευση των διαδικασιών και τη μείωση των άσκοπων επιβαρύνσεων των επιχειρηματιών και των εταιρειών.

Από τα παραπάνω, συνάγεται αβίαστα ότι οι ανωτέρω καταστάσεις που χαρακτηρίζουν το Ελληνικό κράτος, είναι ένα κρίσιμο στοιχείο του γενικότερου διαρθρωτικού προβλήματος της χώρας που αποτελούν το υπόβαθρο της σημερινής κρίσης. Η ριζική τους μεταρρύθμιση είναι επιτακτική.

Η ελληνική οικονομία βρίσκεται αυτή τη στιγμή σε ένα ιδιαίτερος κρίσιμο σταυροδρόμι. Το τρέχον πρόγραμμα του Μεσοπρόθεσμου

Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2012-2015, στοχεύει στην εξυγίανση των δημοσιονομικών δεδομένων της χώρας, όμως τα αποτελέσματα μέχρι στιγμής είναι απογοητευτικά.

Τόσο τα στοιχεία της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής όσο και της Eurostat καταδεικνύουν μια τρομερή επιδείνωση στην ανάπτυξη και στην ανεργία. Σύμφωνα με στοιχεία της Ευρωπαϊκής Στατιστικής Υπηρεσίας (Eurostat): α) στα όρια της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού ζει το 27,7% των Ελλήνων πολιτών για το 2010 (www.kathimerini.gr 8/2/2012), β) το δημόσιο χρέος της Ελλάδας στο τρίτο τρίμηνο του 2011 αυξήθηκε στο 159,1% του ΑΕΠ, που αποτελεί το υψηλότερο ποσοστό στην Ευρωζώνη (www.kathimerini.gr 6/2/2012), γ) ο δείκτης ανεργίας στην Ελλάδα ανήλθε στο 19,2% τον Οκτώβριο του 2011 (www.tanea.gr 31/1/2012) και δ) το εμπορικό ισοζύγιο της χώρας εμφάνισε έλλειμμα ύψους 16,9 δισ. ευρώ τους πρώτους έντεκα μήνες του 2011 (www.kathimerini.gr 13/1/2012).

Η πίεση για βελτίωση των δημοσιονομικών στοιχείων και η αδυναμία λήψης περαιτέρω κυβερνητικών μέτρων επιβάρυνσης των οικονομικών φορέων (ιδιωτών και επιχειρήσεων) δείχνουν το δρόμο των ιδιωτικοποιήσεων για την επίτευξη των στόχων.

Η ιδιωτικοποίηση δημοσίων επιχειρήσεων, οργανισμών ή υπηρεσιών δεν αποτελεί αυτοσκοπό. Οι αποφάσεις αυτές είναι πολύ σημαντικές και πρέπει να λαμβάνονται με υπευθυνότητα, μελέτη, διαφάνεια και χωρίς πολιτικές ή εισπρακτικές μόνο σκοπιμότητες. Εάν αυτό δεν συμβαίνει, μπορεί οι ιδιωτικοποιήσεις να οδηγήσουν σε αρνητικά αποτελέσματα, σε βάρος της οικονομίας και των πολιτών (εκμετάλλευση, υπερκανονικά κέρδη, πολυεθνικά μονοπώλια) και υπέρ ορισμένων ιδιωτικών (εγχωρίων ή ξένων) συμφερόντων.

Συμπερασματικά μπορούμε να πούμε ότι η ιδιωτικοποίηση δεν αποτελεί και τη λύση για κάθε πρόβλημα. Θα υπάρχουν περιπτώσεις όπου η ιδιωτικοποίηση δε μπορεί να εφαρμοστεί και δεν πρέπει να αποτολμηθεί. Τέτοιες είναι οι περιπτώσεις όπου είτε δεν υπάρχουν τα απαραίτητα

κεφάλαια στην αγορά για την εφαρμογή προγραμμάτων αποκρατικοποίησης, είτε το κλίμα στην κοινωνία δεν είναι το κατάλληλο για την αποχώρηση του κράτους από κάποιες δραστηριότητες υπέρ του ιδιωτικού τομέα, είτε υπάρχουν αγαθά και υπηρεσίες, που από τη φύση τους δεν προσφέρονται για πλήρη ιδιωτικοποίηση λόγω της συλλογικής φύσεώς τους και του ενδεχομένου απαραίτητου άμεσου ελέγχου τους, από ένα φορέα που να βασίζεται στις επιλογές των πολιτών (π.χ. εθνική άμυνα)

Η επιτυχής όμως ιδιωτικοποίηση απαιτεί την ύπαρξη συνθηκών ανταγωνισμού. Δεν έχει νόημα να υποκαταστήσει κανείς ένα κρατικό μονοπώλιο με ένα ιδιωτικό. Η έλλειψη ανταγωνισμού είναι βέβαιο ότι δεν οδηγεί σε υψηλή παραγωγικότητα ενός φορέα με τις έννοιες της αποδοτικότητας και της αναποτελεσματικότητας. Αυτό που προέχει της ιδιωτικοποίησης είναι η δημιουργία συνθηκών για υγιή ανταγωνισμό.(Ε.Σ Σάββας-Ε.Κ. Κονδύλης σελ.167).

Ιστορικά οι εγχώριες κυβερνήσεις προτίμησαν τη λύση της μετοχοποίησης των δημοσίων οργανισμών: οι περισσότερες επιχειρήσεις εισήχθησαν αρχικώς στο Χ.Α. με τη διάθεση ενός μειωηφικού πακέτου και εν συνεχεία διατέθηκαν στο επενδυτικό κοινό μεγαλύτερα μερίδια. Δυστυχώς η τρέχουσα οικονομική συγκυρία δεν είναι η κατάλληλη για μια τέτοια λύση: οι αποτιμήσεις των εταιριών είναι πολύ χαμηλές στο χρηματιστήριο που συνεπάγεται και χαμηλές προοπτικές εσόδων σε περίπτωση διαθέσεων νέων ποσοστών των δημοσίων επιχειρήσεων. Η πίεση για ιδιωτικοποιήσεις όμως είναι ασφυκτική, ιδιαιτέρως από τους διεθνείς εταίρους της τρόικα που προσβλέπουν σε άμεσα οικονομικά αποτελέσματα.

Η βιασύνη με την οποία η κυβέρνηση ανακοίνωσε το πακέτο των αποκρατικοποιήσεων δεν έδωσε το δικαίωμα για βαθύτερη συζήτηση τόσο στο εσωτερικό της όσο και στη δημόσια σφαίρα για το είδος του Δημοσίου που χρειάζεται η χώρα. Δεν τέθηκε, για παράδειγμα, ποτέ το ερώτημα σε ποιους τομείς επιθυμεί το κράτος να διατηρήσει τον έλεγχο ούτε τέθηκαν συγκεκριμένα κριτήρια. Αντιθέτως, όπως υποστηρίζουν άνθρωποι με γνώση

της λειτουργίας της κρατικής μηχανής, η κυβέρνηση κινήθηκε αποσπασματικά. Οι ίδιες πηγές, εξάλλου, διατείνονται πως η προσφορότερη μέθοδος είναι η πραγματοποίηση δημόσιων διεθνών διαγωνισμών, μέσα σε ένα πλαίσιο διαφάνειας αλλά και θεμιτού ανταγωνισμού.(Γ.Συμεωνίδης 8/6/2011 Περιοδ.«ΕΠΙΚΑΙΡΑ»)

Στο πλαίσιο αυτής της προβληματικής, η αναγκαιότητα όχι των αποκρατικοποιήσεων αλλά της δημιουργίας ορθολογικού κράτους, παίρνει το χαρακτήρα του επείγοντος.

Αν για το σκοπό αυτό, οι δημόσιες επιχειρήσεις κρίνονται περιττές και επιζήμιες, θα πρέπει να πάψουν να υφίστανται με τη σημερινή μονοπωλιακή τους μορφή. Αν για το σκοπό αυτό η δημόσια απασχόληση, που απαλλοτρίωσε τις ικανότητες του Έλληνα, θα πρέπει να μειωθεί τότε αυτό να γίνει αμέσως. Έτσι μόνο θα συγκολληθούν και πάλι τα διασπασμένα τμήματα της ελληνικής κοινωνίας και θα αποκατασταθεί η εμπιστοσύνη που εκμηδένισε σχεδόν το σύνολο του κοινωνικού κεφαλαίου. Ωστόσο το κλειδί για την δημιουργία ορθολογικού κράτους είναι η κοινωνική αναδιάταξη της μεσαίας τάξεως. Η αποκρατικοποίηση θα δώσει ευκαιρίες στα πιο δυναμικά τμήματα της, που είναι οι νέοι επιστήμονες και οι δημιουργικοί επιχειρηματίες, να συνειδητοποιήσουν τις υπνώτουσες ικανότητες τους και να δράσουν παραγωγικά. Αρκεί οι κανόνες ανταγωνισμού που θα τίθενται να είναι αντικειμενικοί, αμερόληπτοι και ηθικοί. Δεν υπάρχει τίποτα πιο παρωχημένο στην εποχή μας από την ύπαρξη κρατικών μονοπωλίων. Όχι μόνο σε νευραλγικούς τομείς όπως είναι η ενέργεια αλλά και σε τομείς όπου ακμάζει η διαφθορά, η εγκληματικότητα και η αντικοινωνικότητα, όπως είναι ο τζόγος. Η κατάργησή τους θα σημάνει αυτόματα απελευθέρωση πόρων για ανάπτυξη υγιών παραγωγικών δημόσιων επιχειρήσεων, οι οποίες θα συνυπάρχουν ανταγωνιστικά με άλλες μορφές ιδιωτικών, κοινωνικών ή μικτών επιχειρήσεων, με αναρτημένους στόχους τη βελτίωση της σχέσης τιμής / προσφερόμενης ποιότητας και τη βελτίωση της κοινωνικής ευημερίας. Σε

πολλές μάλιστα περιπτώσεις επιβάλλεται η ίδρυση και λειτουργία δημοσίων επιχειρήσεων, όταν πρόκειται να δαπανηθούν πόροι για έρευνα και πρωτοποριακή καινοτομία, οι οποίες θα ανοίγουν διεθνή δρόμο για την ιδιωτική προσφορά μαζικής παραγωγής.

Υπό το πρίσμα αυτού του είδους των αναλύσεων, η παρούσα κρίση ίσως αποδειχθεί μια πρώτης τάξεως ιστορική ευκαιρία να αποτινάξει από τους ώμους η Ελλάδα το χρόνιο και υπέρογκο βάρος του παρελθόντος.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ :

• Ελληνική

- 1) Γιαννίτσης (1994). Η προβληματική των ιδιωτικοποιήσεων, εκδόσεις Παρατηρητής
- 2) Πατρώνης Β, Λιαργκόβας Π., (2003), «Διλήμματα της οικονομικής πολιτικής...», 2002, Πανεπιστήμιο Πειραιά Μελέτες προς Τιμήν, Α. Λάζαρη.
- 3) Δούβλη Β. Μέθοδοι και νομικό καθεστώς ιδιωτικοποίησης κρατικών επιχειρήσεων στο ελληνικό οικονομικό δίκαιο
- 4) Στ. Μπαμπανάσης (1998), Δημόσιες Επιχειρήσεις. Εκδόσεις Παπαζήση
- 5) Ε.Σ. Σάββας- Ε.Κ.Κονδύλης (1993), Ιδιωτικοποίηση και παραγωγικότητα, εκδόσεις Παπαζήση
- 6) Νόμος 3049 Αποκρατικοποίηση επιχειρήσεων του δημοσίου 10/09/2002
- 7) Λουκάς Τσούκαλης –Η Ελλάδα στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα /Η πρόσκληση της προσαρμογής -Ε.Κ.Ε.Μ- εκδόσεις Παπαζήση- Ο ρυθμιστικός ρόλος του κράτους στην οικονομία ,άρθρο του Π.Καζάκου (1992)
- 8) Κων/νος Τσαμαδιάς- Αν. Καθηγητής Αξιολόγησης Επενδύσεων και Πολιτικών στην Εκπαίδευση και τη Διά Βίου Μάθηση, Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο, Αθήνα) από την εφημ."Το Παρόν της Κυριακής", 22/1/2012, -Οι αποκρατικοποιήσεις στην Ελλάδα την περίοδο 2000-2011
- 9) Υπουργείο Οικονομικών: Αξιοποίηση της Δημόσιας Περιουσίας για την ανάπτυξη και την ποιότητα ζωής (2-6-2010)
- 10) Παπαιωάννου (2003), «Οικονομική Πολιτική και ΟΝΕ – Απορρύθμιση αγορών και ιδιωτικοποιήσεις», (Π.Ν. Σάκκουλας)
- 11) Γιάννης Συμεωνίδης, Άρθρο με τίτλο- Αποκρατικοποιήσεις: Σωτηρία ή καταστροφή από το περιοδικό Επίκαιρα δημ.στις 2/6/2011.

• Ξενόγλωσση

- 1) Bortolotti (2004) The challenges of privatization Oxford Press
- 2) Chang 1992, Approaches to privatization Oxford Press
- 3) Vickers & Yarrow (1991) Privatization an economic analysis MIT press
- 4) Varian (1992) Εισαγωγή στην Μικροοικονομική Εκδόσεις Κριτική
- 5) Weston (1990) Χρηματοοικονομική Διοίκηση Εκδόσεις Παπαζήσης
- 6) Titman (1992) Corporate Strategy Mc Graw Hill Publications
- 7) CFA Level 1 (2008) Financial Reporting and Analysis, Pearson Custom Publishing
- 8) Privatizing state owned enterprises OECD 2003
- 9) Meggison (2005), The financial Economics of privatization, Oxford Press
- 10) Banerji Sanjay and Errunza Vihang (2005), «Privatization under incomplete

- information and bankruptcy risk», *Journal of Banking and Finance*, Vol. 29 pp 735– 757 (Elsevier Science)
- 11) Bouim Olivier (1992), «Policy Brief No 3, Privatization in Developing Countries:Reflections on a Panacea», (OECD)
 - 12) Cornelli Francesca Li David (1997), «Large Shareholders, Private Benefits of Control, and Optimal Schemes of Privatization», *The Rand Journal of Economics*,Vol. 28 pp. 585-604 (JSTOR)
 - 13) Davis Jeffrey, Ossowski Rolando, Richardson Thomas Barnett Steven (2000), «Fiscal and Macroeconomic Aspects of Privatization», (International Monetary Fund – IMF)
 - 14) Durchslag S., Puri T. and Rao A. (1994), «The promise of infrastructure privatisation», *The McKinsey Quarterly*, Vol. 1 pp 3-19 (McKinsey & Company)
 - 15) Gibbon Henry (1997), «A Seller’s Manual: Guidelines for Selling State – Owned Enterprises» (Privatization Yearbook)
 - 16) Kikeri S., Nellis J. and Shirley M. (1992), «Privatization: The Lesson of Experience», (World Bank)
 - 17) Rondinelli Dennis and Iacomo Max (1996), «Policies and Institutions for Managing Privatization», (International Training Centre - ITC)
 - 18) Schmidt Klaus (1996b), «The Costs and Benefits of Privatization: An Incomplete Contracts Approach», *Journal of Law, Economics and Organization*, Vol. 12 pp. 1-24 (Oxford University)
 - 19) Shafik Nemat (1996), «Selling Privatization Politically», *The Columbia Journal World Business*, Vol. 31 pp. 20-29 (Elsevier Science)
 - 20) Shelton Joanna (1999), «Regulatory Reform, Demonopolisation and Privatization: how to ensure consistency with competition», (OECD)
 - 21) Maw James (2002), «Partial privatization in transition economies», *Economic Systems*, Vol. 26 pp 271 – 282 (Elsevier Science)
 - 22) Barnett, S.(2000): “Evidence on the Fiscal and Macroeconomic Impact of Privatization”,IMF Working Paper,WP00/130.
 - 23) Belke, A.and Schneider, F.(2003) “Privatization in Austria and other EU Countries:Some Theoretical Reasons and First Results about the Privatization Proceeds”,CESifo, working paper
 - 24) Belke, A.,Baumgärtner, F., Setzer, R. and Schneider, F.(2006) “The Different Extend of Privatization Proceeds in EU Countries”, J. Kepler University of Linz,working paper No 0606

- 25) Boubakri, N. and Cosset, J.C.(1998) "Privatization in Developing Countries: An analysis of the performance of newly privatized firms", The World Bank Group, Note 156
- 26) Jeronimo, V., Pagan, A. and Soydemir, G.(2000): "Privatization and European Economic and Monetary Union", Eastern Economic Journal, 26(3): 321-333.
- 27) Sheshinski, E. and Lopez-Calva, L. (2003) "Privatization and its Benefits: Theory and Evidence", CESifo Economic Studies, 49(3): 429-459.

Ηλεκτρονικές Πηγές

www.bankingnews.gr On line τραπεζική ενημέρωση.

www.nbg.gr .gr-Ιστοσελίδα Εθνικής Τράπεζας

www.opap.gr-Ιστοσελίδα Οργανισμού Προγνωστικών αγώνων ποδοσφαίρου

www.oite.gr –Ιστοσελίδα Οργανισμού Τηλεπικοινωνιών Ελλάδας

www.capitalinvest.gr –Ηλεκτρονικός οδηγός επενδύσεων επιδοτήσεων, χρηματοδοτήσεων, αγορών

www.ate.gr –Ιστοσελίδα Αγροτικής Τράπεζας

www.emporiki.gr –Ιστοσελίδα Εμπορικής Τράπεζας

www.hradf.gr-Ταμείο Αξιοποίησης Ιδιωτικής περιουσίας του Δημοσίου

www.euretirio.com –Ευρετήριο οικονομικών Όρων

www.tanea.gr Ηλεκτρονική έκδοση της εφημερίδας τα ΝΕΑ (δημος.3/2/2012)

www.news.kathimerini.gr- Ηλεκτρονική έκδοση της εφημερίδας καθημερινή

www.privatizationbarometer.net

www.slideshare.net

www.express.gr, Ημερήσια οικονομική εφημερίδα

www.isotimia.gr-Εβδομαδιαία Οικονομική και Πολιτική εφημερίδα.

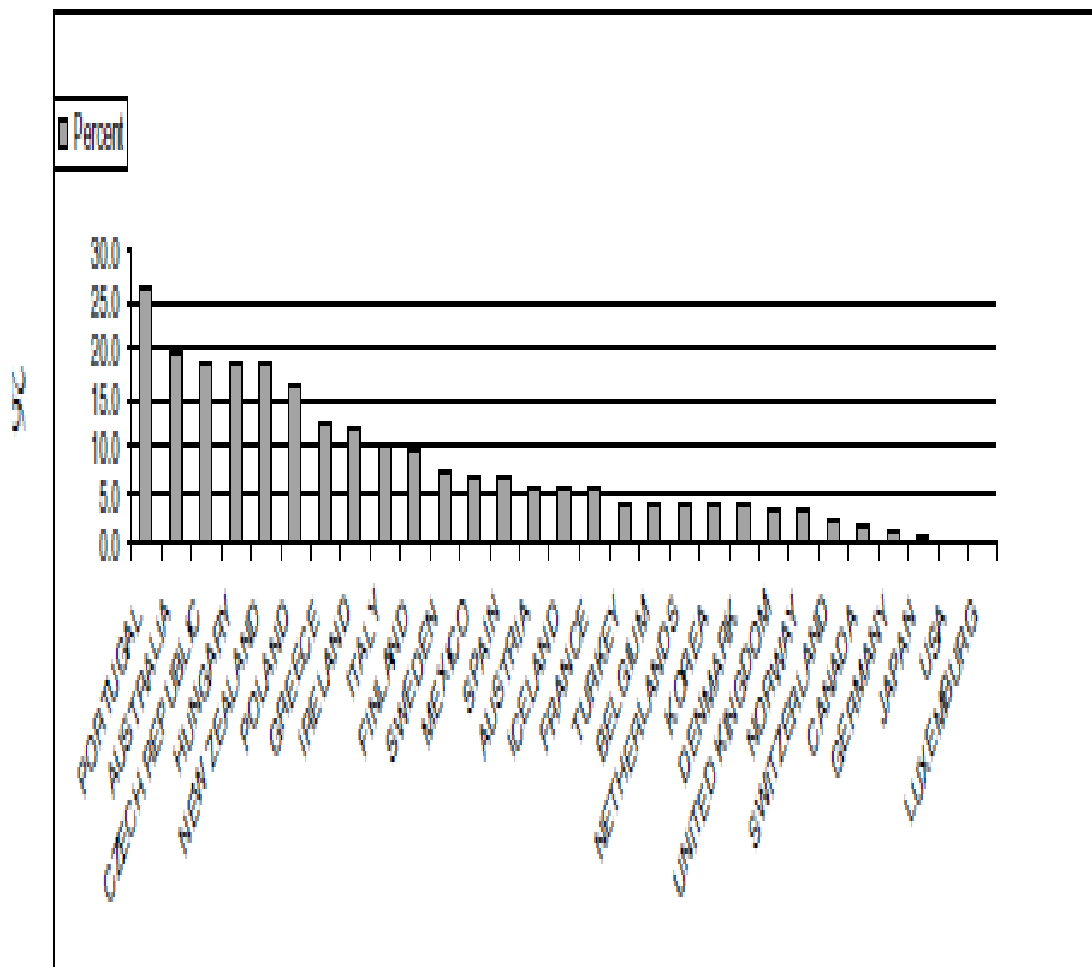
www.enet.gr, Ηλεκτρονική έκδοση της εφημερίδας Ελευθεροτυπία

www.24betgr.com, Στοιχήμα προγνωστικά

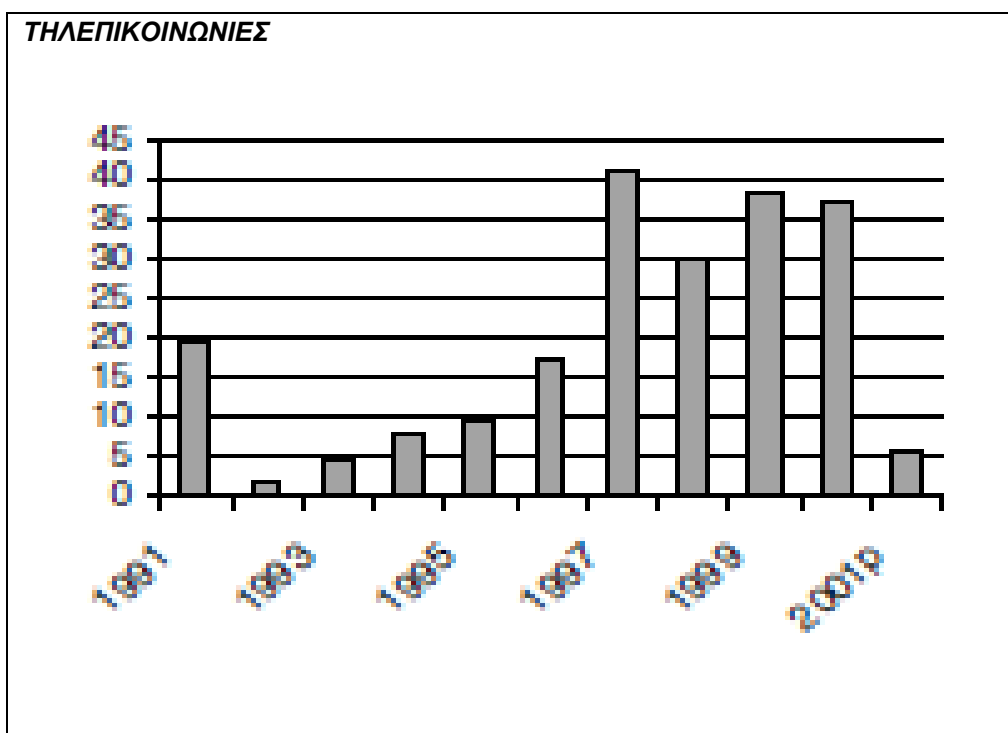
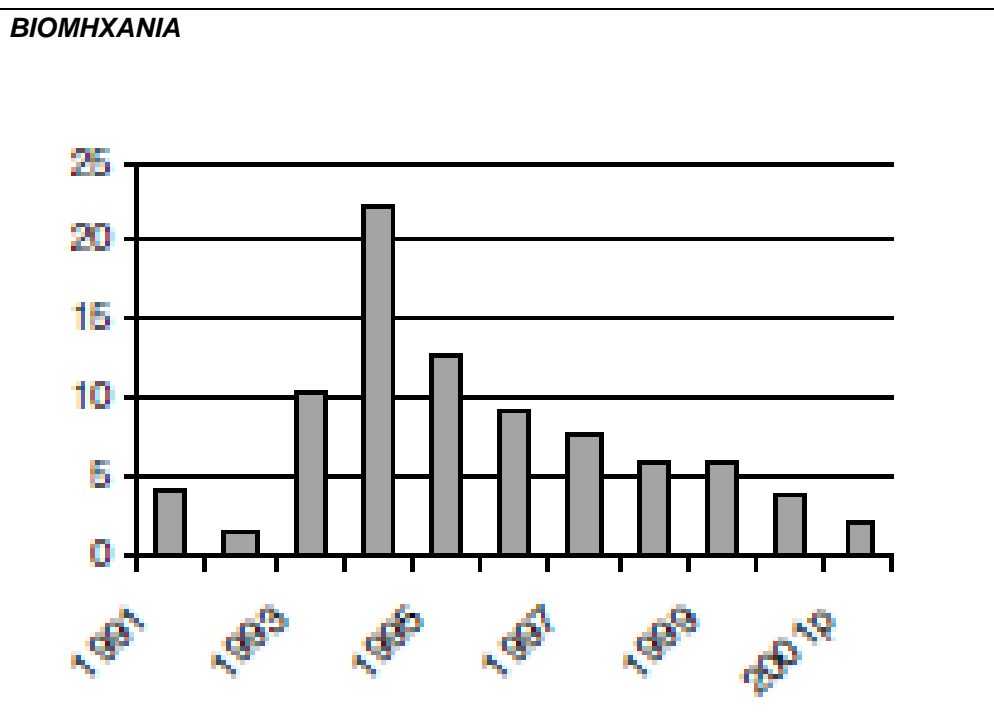
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ : 1

Στο παράρτημα 1 παρατίθενται στατιστικά στοιχεία που αφορούν τις χώρες του OECD σχετικά με τις ιδιωτικοποιήσεις. (πηγή Privatizing state owned enterprises OECD 2003)

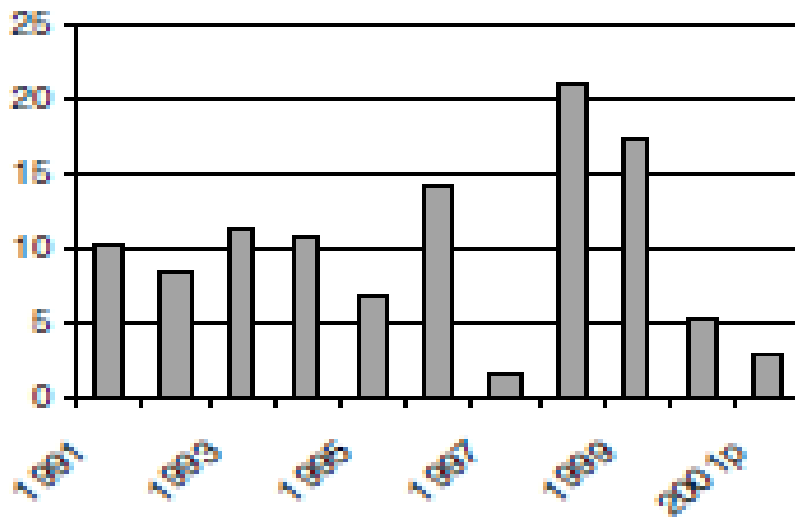
1.1) ΕΣΟΔΑ ΑΠΟ ΙΔΙΩΤΙΚΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΜΕΓΕΘΟΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

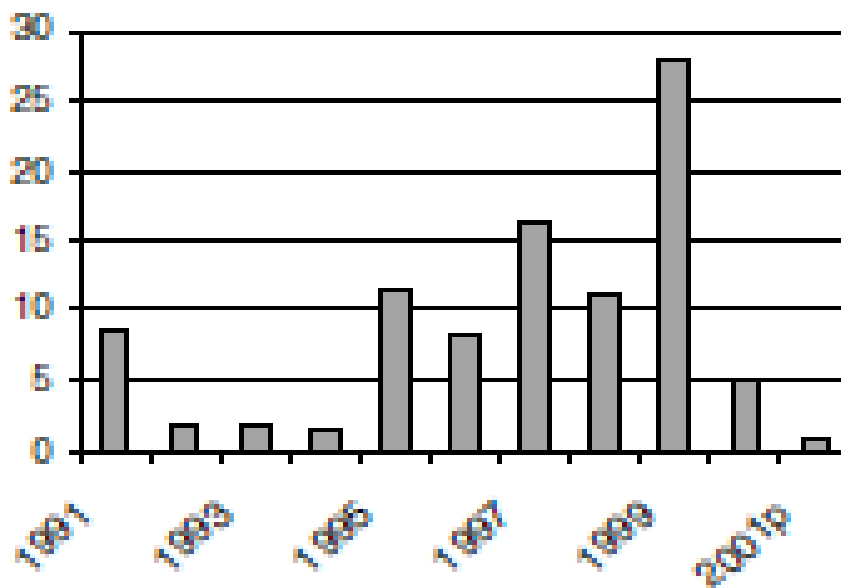
1.2) ΙΔΙΩΤΙΚΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΒΑΣΗ ΤΟΜΕΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΣΕ ΔΙΣ € ΓΙΑ ΤΙΣ ΧΩΡΕΣ ΤΟΥ ΟΕCD

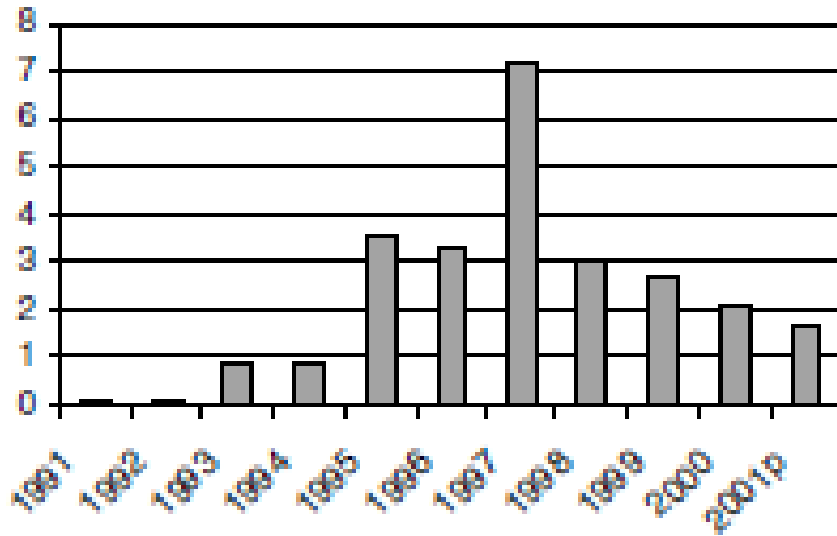
ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ

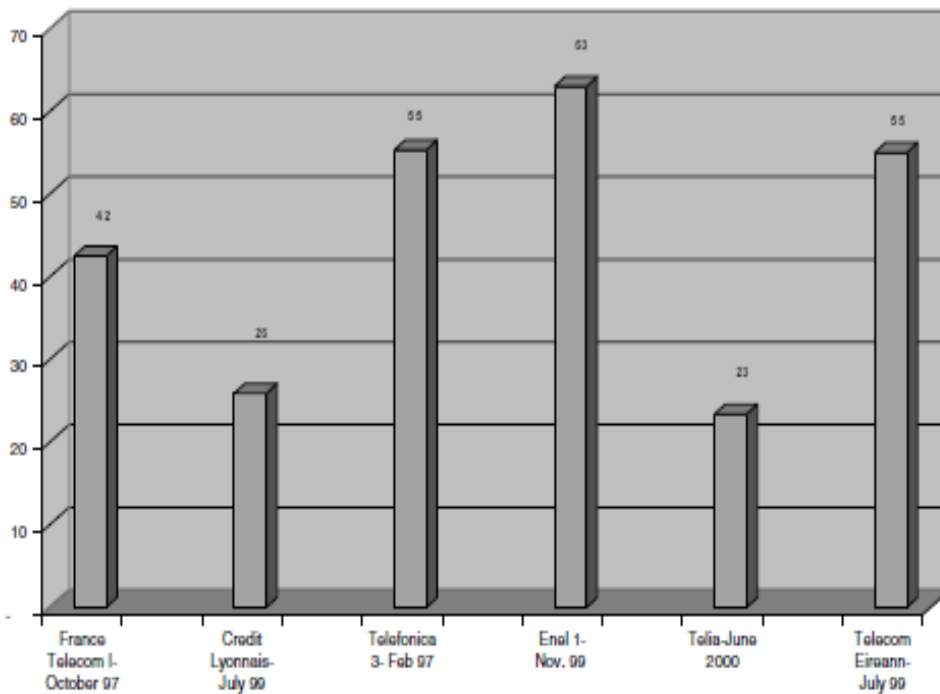
ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

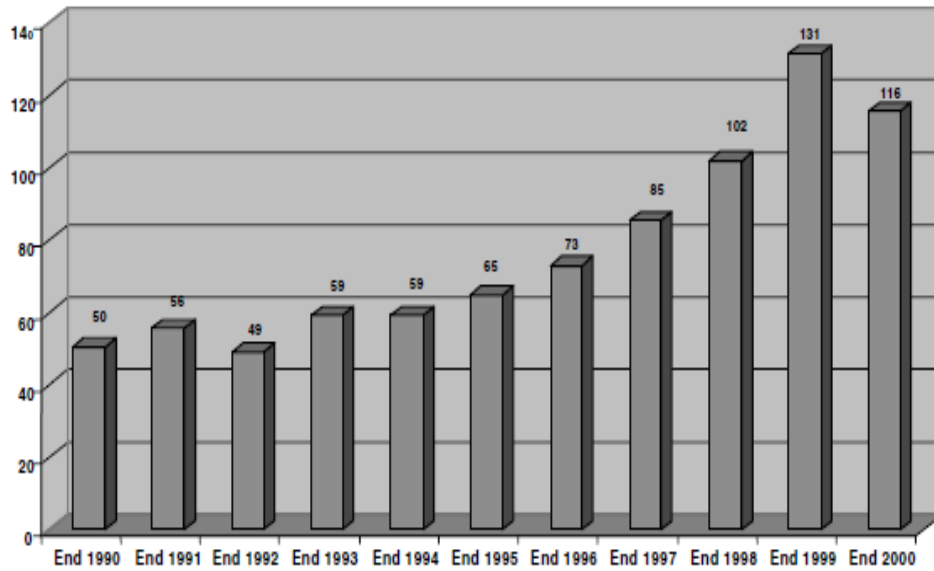
ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ

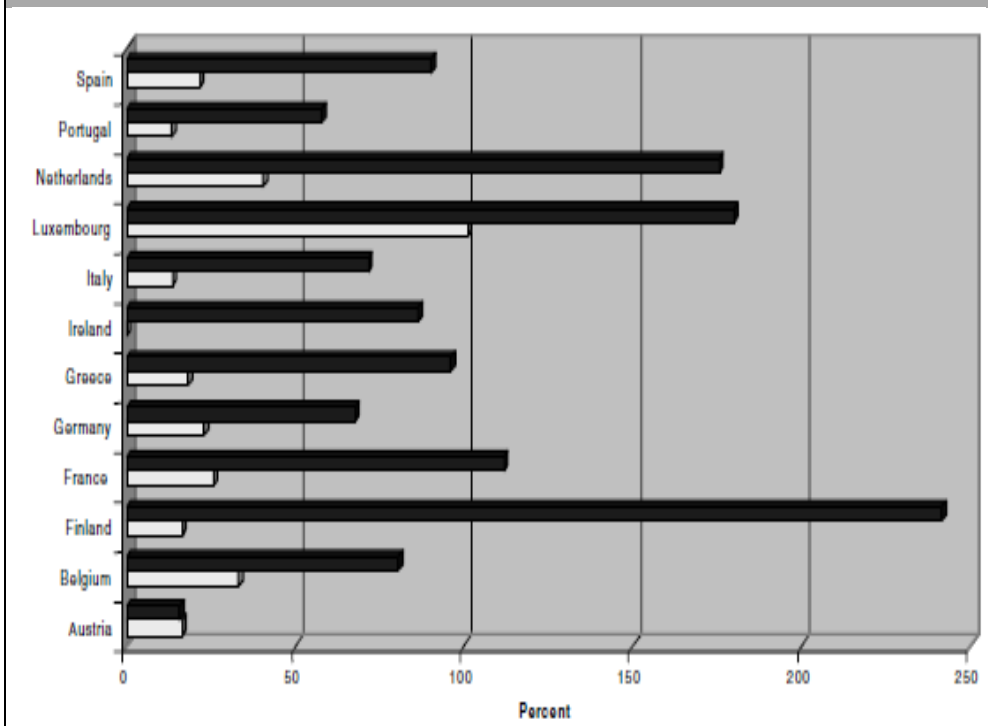
ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΙΔΙΩΤΩΝ ΕΠΕΝΔΥΤΩΝ ΣΕ ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΕΣ ΙΔΙΩΤΙΚΟΠΟΙΗΣΕΙΣ

ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΚΕΦΑΛΑΙΟΠΟΙΗΣΗ ΩΣ ΠΟΣΟΣΤΟ ΤΟΥ ΑΕΠ ΓΙΑ ΤΙΣ ΧΩΡΕΣ ΤΟΥ ΟΕCD

ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΚΕΦΑΛΑΙΟΠΟΙΗΣΗ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΜΕΓΕΘΟΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΓΙΑ ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΕΣ ΧΩΡΕΣ 1990 ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΟ 2000

(Με τα σκούρα χρώματα είναι τα στατιστικά στοιχεία για το 2000)

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ : 2
Ισολογισμός

χιλιάδες €

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ

	Σημείωση	31.12.2005	31.12.2004
Ταμείο και διαθέσιμα στη Κεντρική Τράπεζα.....	17	1.848.223	817.612
Έντοκα γραμμάτια και άλλα αξιόγραφα.....	-	86.078	118.674
Ακινήτος κατά πιστωτικών ιδρυμάτων.....	18	4.142.623	8.322.507
Χρηματικά περιουσιακά στοιχεία στην εύλογη αξία μέσω αποτίμων.....	19	13.409.663	11.293.119
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα - ακινήτος.....	20	283.500	-
Ακινήτος κατά πελατών (μετά από προβιόλες).....	21	27.178.715	23.096.956
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων - διαθέσιμο προς πώληση.....	22	2.153.682	339.648
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων - διατετούμενο μέχρι τη λήξη.....	22	43.781	-
Ακίνητα επενδύσεων.....	-	416	414
Συμμετοχές σε θυγατρικές επιχειρήσεις.....	23	1.398.070	1.528.646
Συμμετοχές σε συγγενείς επιχειρήσεις.....	23	278.025	280.593
Άλλα πάγια στοιχεία.....	24	33.878	28.717
Ενοίκια πάγια στοιχεία.....	25	1.142.738	1.060.862
Ακινήτος από αναβαλλόμενους φόρους.....	26	148.759	41.156
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού.....	27	1.111.303	1.218.530
Περιουσιακά στοιχεία προοριζόμενα προς πώληση.....	28	19.476	-
Σύνολο ενεργητικού.....		53.278.930	48.147.434

ΠΑΘΗΤΙΚΟ

Υποχρεώσεις προς πιστωτικά ιδρύματα.....	29	4.986.420	5.748.858
Παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα - υποχρεώσεις.....	20	303.422	-
Υποχρεώσεις προς πελάτες.....	29	41.060.200	37.174.565
Μειωμένες αξιολόγησης στοιχεία παθητικού.....	30	2.024.051	1.582.149
Λοιπά στοιχεία παθητικού.....	31	1.644.542	864.402
Υποχρεώσεις από φόρους.....	31	139.375	108.872
Υποχρεώσεις από αναβαλλόμενους φόρους.....	26	85.575	4.348
Υποχρεώσεις από κληροδ. στο προσωπικό.....	12	62.856	40.967
Σύνολο παθητικού.....		50.306.441	45.524.161

ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ

Μετοχικό κεφάλαιο.....	32	1.696.347	1.492.090
Διαφορά από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο.....	-	-	32.393
Έξος μετοχές.....	32	(1.085)	(29.518)
Αποθεματικό & αποτρίσματα ως νόο.....	33	1.277.227	1.128.308
Όσο κεφάλαια μετόχων Τράπεζας.....		1.972.489	1.623.273

Σύνολο παθητικού και ιδίων κεφαλαίων.....		53.278.930	48.147.434
--	--	-------------------	-------------------

Κατάσταση Αποτελεσμάτων

χιλιάδες €	Σημείωση	Από 1 ^η Ιανουαρίου έως	
		31.12.2005	31.12.2004
Τόκοι και εξομοιωμένα έσοδα.....		2.153.971	1.871.114
Τόκοι και εξομοιωμένα έξοδα.....		(818.197)	(712.699)
Καθαρά έσοδα από τόκους.....	6	1.335.774	1.158.415
Έσοδα προμηθειών.....		298.729	286.910
Έξοδα προμηθειών.....		(57.756)	(57.080)
Καθαρά έσοδα από προμήθειες.....	7	240.973	229.830
Έσοδα από μερίσματα.....	8	47.455	80.102
Αποτελέσματα χρηματοοικονομικών πράξεων.....	9	11.035	73.877
Αποτελέσματα τίτλων επενδυτικού χαρτοφυλακίου.....		102.689	(352)
Λοιπά έσοδα κεφαλαιακής.....	10	31.060	44.949
Καθαρά λειτουργικά έσοδα.....		1.768.986	1.584.821
Δαπάνες προσωπικού.....	11	(657.640)	(791.119)
Έξοδα διοίκησης.....	13	(212.431)	(208.884)
Αμοιβές.....	14	(72.146)	(79.720)
Λοιπά έξοδα κεφαλαιακής.....	15	(12.481)	(22.272)
Σύνολο λειτουργικών δαπανών.....		(954.698)	(1.101.995)
Απομείωση αξίας απαιτήσεων.....		(191.421)	(137.679)
Κέρδη προ φόρων.....		622.867	347.147
Φόροι.....	16	(148.553)	(112.246)
Καθαρά κέρδη μετά από φόρους.....		474.314	234.901
Κέρδη ανά μετοχή			
Βασικά.....	36	€1.42	€0.71

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ Α.Ε.

161ο ΓΕΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΗΣ 31ης ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2002 (ΣΕ ΧΙΛΙΑΔΕΣ ΕΥΡΩ)

A.M.A.E. 60/2.06/B/06.01

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ	2002	2001	ΠΑΘΗΤΙΚΟ	2002	2001
1. Ταμεία και διαθέσιμα στην Κεντρική Τράπεζα	666.799	2.101.059	1. Υποχρεώσεις προς πιστωτικά ιδρύματα		
2. Κρατικά και άλλα αξιόγραφα όσατά για επαναγοραζόμενη από την Κεντρική Τράπεζα			α. Όμοια	160.218	143.066
α. Κρατικά και εξουσιοδοτημένα προς αυτή αξιόγραφα	100.677	129.467	β. Προβλεπόμενα και με προεξόφληση	3.262.500	3.422.718
3. Απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων			2. Υποχρεώσεις προς πελάτες		
α. Όμοια	27.323	6.964	α. Καταθέσεις	33.932.708	34.301.085
β. Ισολές απαιτήσεις	5.507.264	5.634.577	β. Άλλες υποχρεώσεις	176.773	369.600
9Α. Απαιτήσεις από πρόξενους προσηλωτής αξιόγραφης ..	4.410.915	7.655.248	7.662.202	7.336.241	41.445.722
4. Απαιτήσεις κατά πελατών	18.147.468	16.388.184	1.990.673		5.673.273
Μέσων Προβλεπόμενα	(837.369)	(763.867)	15.604.317		40.533.958
6. Ομόλογα και άλλα τίτλοι σταθερής απόδοσης			α. Ομόλογα	1.529	1.710
α. Έκδοσης Δημοσίου	14.049.648	12.941.197	β. Ισολές πιστωτικών τίτλων	28.586	30.109
β1. Εταιρικά Ομόλογα	2.543.507	1.907.953	4. Ισολές στοιχεία παθητικού	887.912	1.396.515
β2. Άλλων ειδών	38.776	249.944	15.099.094		224.957
8. Μετοχές και άλλα τίτλοι μεταβλητής απόδοσης	289.288	551.961	6. Προσπεραγμένα έσοδα και πληρωμένα έξοδα	245.054	
7. Συμμετοχές σε μη συνδεδεμένες επιχειρήσεις	302.962	296.334	8. Προβλεπόμενα για κινδύνους και βάρη		
8. Συμμετοχές σε συνδεδεμένες επιχειρήσεις	1.540.384	1.668.679	α. Προβλεπόμενα για συντάξεις προσωπικού		
9. Άλλα πάγια στοιχεία			καί παροχές υποχρεώσεων	4.260	1.533
α. Έξοδα ίδρυσης & πρώτης εγκατάστασης	5.776	3.636	β. Προβλεπόμενα για φόρους	4.763	3.658
γ. Ισολές άλλα πάγια στοιχεία	320.593	204.935	γ. Άλλες προβλεπόμενες	10.106	19.129
Μέσων Αποσβέσεις άλλων πάγιων στοιχείων	(117.029)	(108.582)	10.106	19.129	15.173
10. Ενσώματα πάγια στοιχεία			8Α. Κρατήσεις για "κεφάλαια" γενικών τραπεζικών κινδύνων	7.482	6.894
α. Τμήματα - Οικόπεδα	258.059	169.810	7. Μεταμνηστές εξασφάλισης στοιχεία Παθητικού	750.000	223.344
β. Υπόλοιπα - εγκαταστάσεις κτιρίων	435.649	261.849	ΩΣΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ		
Μέσων Αποσβ. κτιρίων-εγκαταστάσεων κτιρίων	(211.011)	(189.276)	8. Μεταμνηστικό Κεφάλαιο (Καταβληθέντα)	1.043.419	1.026.362
γ. Ειμήλια, ηλεκτρονικά & λοιπές εξοπλισμούς	258.784	245.601	8. Διαφορά από έκδοση μετοχών υπό το όνομα	32.393	35.971
Μέσων Αποσβ. κτιρίων, ηλεκτρονικών & λοιπών εξοπλ.	(188.929)	(162.751)	10. Αποθέματα		
δ. Ισολές ενσώματα πάγια στοιχεία	10.214	9.662	α. Τακτικά Αποθέματα	163.674	142.264
Μέσων Αποσβέσεις λοιμών ενσώματων παγίων	(6.664)	(6.093)	β. Ειδικά Αποθέματα	108.191	62.556
ε. Ακίνητο περιουσίες υπό κατασκευή & προκαταβολές	24.310	23.330	γ. Απορρολογημένα αποθέματα εδωκών διατάξεων	684.087	724.070
12. Κόστος μετοχών	1.387	1.387	νέμων		
13. Ισολές στοιχεία ενεργητικού	479.216	1.975.872	δ. Αποθέματα για ίδιες μετοχές	1.387	1.387
14. Προβλεπόμενα έξοδα και έσοδα εισπρακτικά	301.895	312.253	11. Διαφορά από αναπροσαρμογή αξίας		
			παρασκευαστικών στοιχείων	96.896	66.373
			11α. Επιμόρφωση παγίων επενδύσεων		242
			12. Αποσβέσεις εις νέο	223.170	2.353.157
					186.516
					2.265.741
ΣΥΝΟΛΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ	49.161.283	47.846.539	ΣΥΝΟΛΟ ΠΑΘΗΤΙΚΟΥ	49.161.283	47.846.539

ΑΡ. ΜΗΤΡΩΟΥ Α.Ε. 244030959129
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ 23 - 105 64 ΑΘΗΝΑ

ΣΥΝΟΠΤΙΚΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΙΑ ΚΑΙ ΠΑΡΑΡΤΗΡΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΧΡΗΣΗΣ από 1η Ιανουαρίου 2008 μέχρι και 31η Δεκεμβρίου 2008

(Αρτοποιημένο βήμα του Ν. 2190, άρθρο 128 με επιφύλαξη των συντάσσοντων ετήσιες οικονομικές καταστάσεις, καταρτισμένος και μη, κατά το Δ.Π.Χ.Π.)

Τα παρακάτω στοιχεία και πληροφορίες αφορούν σε μία γενική επιμάσηση για την οικονομική κατάσταση και τα αποτελέσματα της ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ Α.Ε. και του Ομίλου της. Ο αναγνώστης που επιζητεί να συνάψει ολοκληρωμένη εικόνα της οικονομικής θέσης και των αποτελεσμάτων της, πρέπει να εξετάσει πρόβαση στις ετήσιες οικονομικές καταστάσεις που παρέχονται τα Δελτία Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης καθώς και η έκθεση ελέγχου των χρηματικών στοιχείων λογισμικών. Ενδεικτικά μπορεί να ανατρέξει στη διεύθυνση διαδικτυακού της (www.ate.gr), όπου αναρτώνται τα εν λόγω στοιχεία.

ΕΤΟΙΧΙΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ				ΕΤΟΙΧΙΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΣΥΜΒΟΥΧΩΝ			
Έδρα	Πανεπιστημίου 23, Τ.Κ. 105 64, Αθήνα			Διεύθυνση Μετόχων	Πράξιμος - Διοικητής ΑΤΕ		
ΑΡ. ΜΗΤΡΩΟΥ Α.Ε.	244030959129			Βοηθός Διοίκησης	Αντιπρόεδρος		
Αρμόδιο Νομικό	Αθήναι			Παλαιός Διοικητής	Αντιπρόεδρος		
Ημερομηνία έκδοσης των ετήσιων Οικονομικών Καταστάσεων	12 Μαρτίου 2007			Γενικός Χρηματοοικονομικός	Σύμβουλος		
(ανά τη οποία ανήλθαν τα ανωτέρω στοιχεία)				Χρηματιστής Διοικητής	Σύμβουλος		
Οργανισμός Ελέγχσης Λογισμικών	Νικόλαος Βασιλάκης (Α.Μ. ΣΟΕΛ 16931)			Συντάκτης Πρωτόκολλου	Σύμβουλος		
Εκτελεστική Σύνοδος	ΚΡΗΘ Χρηματικό Οργανισμός Ελέγχσης Α.Ε.			Νικόλαος Μιράλιος	Σύμβουλος		
Τύπος έκδοσης ελέγχου λογισμικών	BAKER TILLY HELLAS A.E.			Βοηθός Μηχανολόγος	Σύμβουλος		
Διεύθυνση διαδικτυακού ιστοσελίδας	www.ate.gr			Γενικός Αξιωματικός	Σύμβουλος		
				Καθηγητής Τεχνολογίας	Σύμβουλος		
				Καθηγητής Κοινωνικής	Σύμβουλος		

ΕΤΟΙΧΙΑ ΠΡΟΣΤΙΜΩΝ	ΟΜΙΛΟΣ		ΤΡΑΠΕΖΑ		ΕΤΟΙΧΙΑ ΚΑΤΑΤΑΞΗΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΧΡΗΣΗΣ	ΟΜΙΛΟΣ		ΤΡΑΠΕΖΑ	
	31 Δεκ 2005	31 Δεκ 2006	31 Δεκ 2005	31 Δεκ 2006		1 Ιαν 2006	1 Ιαν 2006	1 Ιαν 2006	1 Ιαν 2006
Ποσό αναρριχόμενο σε γράμματα €					Ποσό αναρριχόμενο σε γράμματα €				
ΕΜΠΕΡΙΣΤΗΟ					Καθαρά έσοδα από τόκους	600.858	603.346	584.256	586.023
Ταμείο και διαθέσιμα στην Κεντρική Τράπεζα	947.173	753.836	605.638	753.878	Καθαρά έσοδα από φορολογ. προμήθειες	80.539	74.901	83.016	55.253
Αποτίμηση κατά πιστωτικούς όργανα	1.316.540	2.394.325	1.279.414	2.377.570	Έσοδα από μισθώματα	25.773	19.315	23.241	20.100
Χρηματοδοτικό συνολικών	579.128	333.700	589.408	316.934	Κέρδη / (ζημιές) από χρηματοοικονομικές πράξεις	63.198	14.749	58.564	12.214
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα-επιπτώσεις	30.368	96	30.368	96	Απόσβεσμένα κεφάλαια/επιπτώσεις	108.646	110.908	23.074	23.473
Δάνεια και προσαρτάδια σε μετόχους (για από προμήθειες)	13.512.344	12.557.400	13.054.532	12.788.730	Έσοδα από λειτουργικές δραστηριότητες	879.896	838.279	798.833	794.968
Χρηματοδοτικό συνολικών	2.818.314	2.738.950	2.585.033	2.490.140	Απομείωση απορροφών	(62.870)	(126.645)	(60.080)	(133.879)
Συμμετοχές σε θυγατέρες και συγγενικές επιχειρήσεις	149.759	38.476	437.021	205.153	Αφαιρέσεις και (έρδη) προσωπικού	(382.316)	(301.311)	(337.812)	(318.596)
Αξιοκρατικές απορροφών	35.410	5.206	5.544	4.591	Γενικά λειτουργικά έξοδα	(116.870)	(112.844)	(99.312)	(94.734)
Επιπτώσεις απορροφών	678.968	699.181	493.088	498.826	Αμοιβές	(34.076)	(33.387)	(28.791)	(22.380)
Αφαιρέσεις φορολογικών επιπτώσεων	383.037	418.676	383.189	398.830	Έσοδα συμμετοχών σε συγγενικές εταιρίες	0.253	1.591	0	0
Απόσβεσμένα περιουσιακά στοιχεία	963.703	858.226	480.410	398.497	Κέρδη προ φόρων	299.458	187.953	241.938	144.898
Απόσβεσμένα περιουσιακά στοιχεία					Μείωση φόρων	(95.682)	(92.788)	(95.693)	(92.548)
ΣΥΝΟΛΟ ΕΜΠΕΡΙΣΤΗΤΩΝ	21.414.238	20.828.861	20.688.612	20.228.486	Κέρδη μετά από φόρους	193.796	145.199	146.245	112.350
ΥΠΟΧΡΩΣΕΙΣ					Εκπαιδευτικές δαπάνες				
Υποχρεώσεις προς πιστωτικό όργανο	181.028	298.472	84.381	208.623	Μετόχους/Συνοδού	188.419	139.420	181.433	112.350
Υποχρεώσεις προς μετόχους	10.088.296	17.596.640	10.188.206	17.821.735	Διακοσμητικό Μουσείου	9.379	9.779	-	-
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα-επιπτώσεις	49.592	98.895	49.592	98.895	Κέρδη / ζημιές από φόρους από μεταγ(ε)-βάρος (απ(ε))	0,21	0,24	0,18	0,19
Εκπαιδευτικές δαπάνες και λοιπές δαπάνες, απορροφών	384.973	394.899	389.019	398.242	Προσαρτάδια μίσθωμα από μεταγ(ε) ως κεφάλαια			0,09	0,07
Απορροφών Προβλεπόμενες	588.910	593.836	0	0	ΣΤΟΙΧΙΑ ΚΑΤΑΤΑΞΗΣ ΜΗΤΑΒΟΛΩΝ ΚΑΘΑΡΗΣ ΘΕΣΗΣ ΧΡΗΣΗΣ				
Λοιπές υποχρεώσεις	749.038	693.426	512.722	514.792	Ποσό αναρριχόμενο σε γράμματα €				
Δάνεια υποχρεώσεων (α)	20.918.434	19.802.847	19.283.918	19.814.887					
ΣΥΝΟΛΟ ΚΑΘΑΡΗΣ ΘΕΣΗΣ ΚΑΙ ΥΠΟΧΡΩΣΕΩΝ (α) + (β)	21.414.238	20.828.861	20.688.612	20.228.486	Καθαρά έσοδα έσοδων περιόδου 1/1	1.223.407	(348.354)	1.194.239	(271.436)
ΣΥΝΟΛΟ ΚΑΘΑΡΗΣ ΘΕΣΗΣ ΚΑΙ ΥΠΟΧΡΩΣΕΩΝ (α) + (β)	21.414.238	20.828.861	20.688.612	20.228.486	Αύξηση/μείωση κεφαλαίων	0	1.248.889	0	1.248.889
					Μείωση/μείωση κεφαλαίων	(1.032.207)	(1.112.792)	(1.032.207)	(1.112.792)
					Επίσημοι/μείωση κεφαλαίων	(48.272)	0	(48.272)	0
					Διακοσμητικό μισθώματα	(63.847)	0	(63.849)	0
					Διακοσμητικό έσοδα/παραγόμενα κέρδη	1.032.207	1.112.790	1.032.207	1.112.790
					Καθ' έσοδα/μείωση από έκδοση της νέας θέσης	82.748	189.793	81.747	129.948
					Κέρδη / (ζημιές) της περιόδου, μετά από φόρους	193.796	145.199	146.433	112.350
					(Απορροφών) - μείωση/έσοδα συμμετοχών	24.971	24.994	23.031	23.593
					Καθαρά έσοδα Αθήνας περιόδου 31/1/12	1.286.896	1.223.407	1.234.497	1.194.239

ΣΤΟΙΧΙΑ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΤΑΜΙΑΚΩΝ ΠΟΣΩΝ

Ποσά αναφέρονται σε χιλιάδες €

	ΟΜΙΛΟΣ		ΤΡΑΠΕΖΑ	
	1 Ιαν 2006 31 Δεκ 2005	1 Ιαν 2005 31 Δεκ 2004	1 Ιαν 2006 31 Δεκ 2005	1 Ιαν 2005 31 Δεκ 2004
Σύνολο εισοδήμ (χρημ) από λειτουργίες δραστηριοτήτ	600.687	(1.131.191)	406.890	(1.158.682)
Σύνολο εισοδήμ (χρημ) από επενδύσει δραστηριοτήτ	(194.032)	(251.024)	(120.818)	(230.693)
Σύνολο εισοδήμ (χρημ) από χρηματοδότησ δραστηριοτήτ	(82.596)	1.284.128	(81.602)	1.287.812
Καθαρά αύξησ/μειωσέρ στα ταμιακά διαθέσιμα & αναθεωρησ των περιόδων	324.059	(118.087)	194.472	(118.563)
Επιβάρυνσ αναλογισματίων διαφορών στα ταμιακά διαθέσιμα & αναθεωρησ	(618)	245	(1.914)	468
Σύνολο εισοδήμ (χρημ) ταμιακά	313.227	(117.804)	192.558	(118.095)
Ταμιακά διαθέσιμα και αναθεωρησ έναρξής χρήσει	732.828	881.728	732.878	881.848
Ταμιακά διαθέσιμα και αναθεωρησ λήξει χρήσει	847.172	733.928	825.626	732.878

Πρόσθετα στοιχεία και πληροφορίες

1. Οι εταιρείες του Ομίλου με τις οποίες διαδίδονται τους και το ποσοστό συμμετοχέ, που μεταλαμβάνονται στις οικονομικές καταστάσει αναφέρονται παρακάτω:

Εταιρεία	Έδρα	Ποσοστό/υπόμ	Ορολογιακό ανάλογος λήξει
Μητρικός πύργος εταιρειών			
A.T.E. LEASING A.E.	ΑΘΗΝΑ	99,91%	2004-2008
A.T.E. KAPTA A.E.	ΚΑΛΛΙΘΕΑ	99,09%	2004
A.T.E. HELIX	ΑΘΗΝΑ	92,70%	2004-2008
A.T.E. TELEKOM/ΕΛΛΗΝΟΦΩΝΙΚΗ Α.Ε.	ΑΘΗΝΑ	91,44%	2001-2008
A.T.E. ΧΡΗΜΑΤΟΠΗΡΩΝΗ Α.Ε.Π.Ε.Υ.	ΑΘΗΝΑ	94,75%	2004-2008
A.B.Ö. FINANCE INTERNATIONAL P.L.C.	ΛΟΝΔΙΝΟ	100%	-
ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ Α.Ε.	Ν. ΖΑΪΡΗ	84,26%	2003-2008
ΕΛΛΗΜΚΗΣ ΟΜΟΛΟΓΙΑΣ ΣΑΧΑΡΗΣ Α.Ε.	ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ	82,33%	2001-2008
ΙΔΙΩΤΙΚΗ Α.Ε.	ΙΣΤΑΝΒΟΥΛ	87,71%	2004-2008
ΡΟΔΩΤΗ Α.Ε.	ΣΑΡΩΝΗ	75,41%	2001-2008
ΕΤΑΝΑ Α.Ε.	ΚΑΛΛΙΘΕΑ	70,00%	2003-2008
ΕΛΒΕΞ Α.Ε.	ΗΡΑΚΛΕΙΑ	69,82%	2004-2008
A.T.E. RENT A.E.	ΑΘΗΝΑ	59,12%	2003-2008
ATE ADVERTISING	ΑΘΗΝΑ	64,91%	2004-2008
MINDBANK	ΡΟΥΜΑΝΙΑ	60,01%	-
Μητρικός κλάδος τίτλων			
FIRST BUSINESS BANK A.E.	ΑΘΗΝΑ	49,00%	-
ΣΕΚΑΠ Α.Ε.	ΣΑΡΩΝΗ	43,12%	-
ΑΚ ΒΑΝΚΑ	ΣΕΡΒΙΑ	30,06%	-

Παραρτήματα

- Στις οικονομικές καταστάσει του Ομίλου περιλαμβάνεται για πρώτη φορά η θυγατρική εταιρεία MINDBANK SA (Ρουμανία). Η Τράπεζα στην κλειόμενη χρήση εδωκόσσε το 60,01% των μετοχών της MINDBANK SA, συνολικού κόστους €8,70 εκατ. Σύμφωνα με τη προκήρυξη στο ΔΕΛΤΙΟ 3, ο Όμιλος αναμένεται προσοχή την υπεραξία που προέκυψε από την εξαγορά της θυγατρικής, ύψους 20,9 εκατ. Η αποτίμησ των περιουσιακών στοιχείων της σε άλλους τίτλ, ο επιμερισμό του κέρους εξαγοράς καθώς και η αποτίμησ των τίτλων της υπεραξίας είναι σε εξέλιξη και θα ολοκληρωθεί εντός της επόμενης χρήσει.
- Στις 26/10/2006 ολοκληρώθηκε η έκδοσ από την Τράπεζα του 20% των κινήσ από τίτλων και του 24,99% των προνομιούχων μετοχών της Σωφιστής Τράπεζας ΑΚ ΒΑΝΚΑ συνολικού κόστους 94,9 εκατ. ευρώ.
- Στις 27/12/2006 η Τράπεζα αύξησε το ποσοστό συμμετοχέ της στη First Business Bank κατά 9%, συνολικού κόστους 8,0 εκατ. ευρώ.
- Το ποσό των εισοδήμ του Ομίλου, προς και από συνδεδεμένους μέρη, συμπεριλαμβανόμενα από την έναρξ της διαχειριστικής χρήσει, ανέρχεται στο ποσό των € 5,8 εκατ. για την τριμηνιαία χρήση (1/1-31/12/2005: € 5,0 εκατ.) και των ετών αντιστοίχως € 0,011 εκατ. (1/1-31/12/2005: € 0,078 εκατ.). Το υπόλοιπο των απορτήσων του Ομίλου μετά την συνδεδεμένων μερών, στη λήξει της τριμηνιαίας χρήσει, ανέρχεται σε 141,9 εκατ. (31/12/2005: € 208,9 εκατ.) και των ετών αντιστοίχως σε € 0,342 εκατ. (31/12/2005: € 0,009 εκατ.).
- Αριθμσ αποσπασομένου προσωπικού στο τέλος της τριμηνιαίας χρήσει: Ομίλου 5.079 (31/12/2005: 6.364), Τράπεζας 6.157 (31/12/2005: 8.333).
- Επί των παρών στοιχείων του Ομίλου δεν υπάρχουν εμπόδια βάρη υπό άλλων τραπεζών.
- Δεν υπάρχουν επιβάρυνσ ή υπό βάρη διαφοράσ των σταθμών που ενδέχεται να βρουν εφαρμογή σύμφωνα με την οικονομική κατάσταση ή λειτουργία των εταιρειών του Ομίλου.
- Στις 27 Ιουνίου 2005 ολοκληρώθηκε η αύξησ μετοχικού κεφαλαίου που είχε αποφασιστεί από τη Γενική Συνέλευσ των Μετόχων στις 27 Μαΐου 2005. Η αύξησ του μετοχικού κεφαλαίου ανήλθε στο ποσό των € 1.102,7 εκατ. περίπου, ενώ προέκυψε διαφορά υπό το όριο € 66,2 εκατ. περίπου.
- Με την από 4 Μαΐου 2006 απόφαση της Γενικής Συνέλευσ των Μετόχων, το μετοχικό κεφάλαιο μειώθηκε κατά € 1.632,2 εκατ. περίπου με σύνολο συμπεριλαμβανόμενων κινήσ των μετοχών μισθώσ της αντιστοίχως αξίας € 882.000.000 μετά από κατά 1,14 εκατ. ανά μετοχή και 2) € 45,2 εκατ. περίπου με συνδεδεμένους μετόχους της συμμετοχέ αξίας της μετοχέ κατά 0,25 εκατ. ανά μετοχή και αποσπασομή του αντίστοιχου ποσού στους Μετόχους.
- Οι βασικές λογιστικές αρχές και μέθοδοι που ακολουθήσαν ο Όμιλος και η Τράπεζα αναφέρονται στις αντίστοιχες οικονομικές καταστάσει της χρήσει που έληξε την 31/12/2006, οι οποίες έχουν αναρτηθεί στα διαθέσιμα.
- Σύμφωνα με την πρόταση ψηφισθέντα «ναι» από 362.202 12.2006 έληξε 39 παρ. 2 το Ταμείο Συνόδων ή Ταμείο των υπαλλήλων της ΑΤΕΒαγκ επιβάρυνσ στο Ένωση Ταμείο Ασφάλισσ Μετόχων (ΕΝΑ-ΕΤΑΜ), ενώ οι ασφαλισμένοι και συντάξοισ του Εθνικού Ασφαλιστικού Εποικιστήριού Μελών (ΕΠΕΜ) προσωπικού της ΑΤΕΒαγκ υπέρβαση αποσπασομή στο Ένωση Ταμείο Ασφάλισσ Τραπεζοϋπαλλήλων (ΕΤΑΤ). Σύμφωνα με τον ανωτέρω νόμο, η Τράπεζα θα συνεχίσει να καταβάλλει επιβάρυνσ ως έκτακτη εισοδήμ στο ΕΝΑ-ΕΤΑΜ το ποσό των € 28 εκατ. για 15 χρόνια. Επίσης αποφασιστήθηκε ότι το συνολικό ποσό που θα καταβληθεί από την Τράπεζα στο ΕΤΑΤ ανέρχεται συνολικά σε 380 εκατ. ευρώ. Το ποσό αυτό καταβλήθηκε € 620 εκατ. εντός του Ιανουαρίου του 2007 και το υπόλοιπο θα καταβληθεί ως έκτακτη εισοδήμ, σύνολο εντός 18 ετών, στην αξία € 882 εκατ. Το ποσοστό των εργαζομένων μελών της Τράπεζας μετέωρα συντάξοισ από 01/01/2007. Περισσότερες πληροφορίες αναφέρονται στις σημειώσεις των οικονομικών καταστάσει της 31/12/2006 που έχουν αναρτηθεί στα διαθέσιμα.
- Η μισθολογική πολιτική της Τράπεζας για το 2004, ενώ για τις υπόλοιπες εταιρείες του Ομίλου γίνεται αναφορά στον ανωτέρω πίνακα "Πρόσθετα στοιχεία και πληροφορίες". Για το σύνολο των εταιρειών που περιλαμβάνονται στην οικονομική κατάσταση πρόβλεψσ να τις επόμενες οικονομικές χρήσει.

ΑΘΗΝΑ, 12 ΜΑΡΤΙΟΥ 2007

Ο ΔΙΟΙΚΗΤΗΣ

Ο ΥΠΟΔΙΟΙΚΗΤΗΣ

Ο ΑΝΑΓΗΓΩΓΟΣ ΠΡΟΪΤΑΜΕΝΟΣ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΜΗΝΑΣΚΙΔΗΣ
Α.Δ.Τ. Σ 08626246

ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΔΡΟΥΤΣΙΑΣ
Α.Δ.Τ. Σ 37044408

ΣΠΥΡΟΣ ΧΕΡΜΑΡΑΣ
Α.Δ.Τ. Σ 16881806

ΑΤΕ ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΑΡΕΧΕΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΜΟ

ΗΡ. ΜΕΤΩΝ Α.Ε. ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟ
ΠΑΡΕΧΟΜΕΝΟ ΣΤ. Τ.Μ.Μ. ΑΕΡΙΑ

ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΤΗΣ ΕΤΗΣΙΑΣ ΟΜΙΛΟΥ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΔΕΚΑΜΗΝΟΥ 2009

(Καταρτισμένη σύμφωνα με το Ν. 2756, όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σύμφωνα με τον Ν. 3902/2010, σύμφωνα με τον Ν. 4013/2011, τον Ν. 4072/2012 και τον Ν. 4352/2015)

Τα παρακάτω στοιχεία και πληροφορίες προκύπτουν από τις ετήσιες καταστάσεις και τα οικονομικά στοιχεία της ΑΤΕ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΤΩ ΟΜΟΛΟΓΟ Α.Ε. και του Ομίλου της Ομοσπονδίας της ΑΤΕ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΤΩ ΟΜΟΛΟΓΟ Α.Ε. και του Ομίλου της Ομοσπονδίας της ΑΤΕ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΤΩ ΟΜΟΛΟΓΟ Α.Ε. σύμφωνα με τον Ν. 2756/2010, όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σύμφωνα με τον Ν. 3902/2010, σύμφωνα με τον Ν. 4013/2011, τον Ν. 4072/2012 και τον Ν. 4352/2015, όπως ισχύουν με τις λοιπές τροποποιήσεις.

ΣΤΟΙΧΙΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ

Όμιλος : Ποσειδάωνος 22, Τ.Κ. 10564, Αθήνα
ΑΤΕ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΩ ΟΜΟΛΟΓΟ Α.Ε. : ΑΠΟΚΡΕΜΑΤΟΦΥΛΑΧΗ
Αρμόδια Αρχή : Αθήνα
Πλευρά της έκδοσης των ετήσιων Οικονομικών Καταστάσεων : 31 Δεκεμβρίου 2009
Οικονομικός Έλεγχος : Νίκος Τ. Καραλής (Α.Μ. ΕΠΕΛ 11127)
Ελεγκτής : Νικόλαος Σ. Σακελαίης (Α.Μ. ΕΠΕΛ 10701)
Τύπος έκδοσης : σύμφωνα με το Ν. 2756/2010
Διαθέσιμη έκδοση : σύμφωνα με τον Ν. 4352/2015
Διαθέσιμη έκδοση : www.ate.gr

ΣΥΜΒΕΤΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ

Λογιστική Μέθοδος : Γαλλική - έκδοση ΑΤΕ
Μεθοδολογία : Αρμόδιας
Προσαρμογή : Αρμόδιας
Γενικές Αρχές : Διόρθωσης
Καταστάσεις : Διόρθωσης
Λογιστική Περίοδος : Διόρθωσης
Μεθοδολογία : Διόρθωσης
Μεθοδολογία : Διόρθωσης
Μεθοδολογία : Διόρθωσης
Μεθοδολογία : Διόρθωσης
Μεθοδολογία : Διόρθωσης
Μεθοδολογία : Διόρθωσης
Μεθοδολογία : Διόρθωσης
Μεθοδολογία : Διόρθωσης

ΣΤΟΙΧΙΑ ΟΜΙΛΟΥ

Όμιλος σύμφωνα με το Ν. 2756/2010

	ΟΜΟΛΟΓΟ		ΤΡΑΠΕΖΑ	
	31.12.2009	31.12.2008	31.12.2009	31.12.2008

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Υπόλοιπα από πελάτες	750.879	851.709	750.879	851.709
Αποτίμηση από πιστωτικές διατάξεις	2.364.398	1.118.227	2.372.878	1.388.328
Αποτίμηση από μετοχές	550.768	548.887	550.864	558.215
Αποτίμηση από χρηματοοικονομικά αξιόγραφα	59	1	59	1
Απόλοιπα από χρηματοοικονομικά αξιόγραφα	12.107.493	11.988.891	12.788.790	12.182.456
Αποτίμηση από μετοχές	2.758.588	2.558.855	2.483.141	2.114.887
Αποτίμηση από μετοχές	0	0	348.817	374.359
Αποτίμηση από μετοχές	28.478	28.898	28.478	28.898
Αποτίμηση από μετοχές	5.268	5.855	4.891	4.755
Αποτίμηση από μετοχές	660.911	658.271	669.628	662.791
Αποτίμηση από μετοχές	418.878	418.888	388.888	418.888
Αποτίμηση από μετοχές	989.228	989.228	989.228	989.111
ΣΥΝΟΛΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ	25.552.924	23.898.822	25.552.924	23.898.822

ΠΑΡΕΧΟΜΕΝΟ

Προβλεπόμενα από πελάτες	268.413	276.416	268.413	276.416
Προβλεπόμενα από πελάτες	17.586.848	16.278.887	17.601.793	17.212.248
Προβλεπόμενα από πελάτες	85.000	24.488	85.000	24.488
Προβλεπόμενα από πελάτες	388.888	388.474	388.244	388.878
Προβλεπόμενα από πελάτες	588.888	587.884	0	0
Προβλεπόμενα από πελάτες	688.888	718.888	678.222	687.887
Σύνολο προβλεπόμενων	19.888.888	19.888.888	19.888.888	19.888.888
Προβλεπόμενα από πελάτες	1.178.888	1.088.888	1.178.888	1.078.888
Προβλεπόμενα από πελάτες	88.888	88.888	0	0
Σύνολο προβλεπόμενων	1.267.776	1.177.776	1.178.888	1.078.888
ΣΥΝΟΛΟ ΠΑΡΕΧΟΜΕΝΟΥ (α + β)	27.150.700	25.076.698	27.067.776	24.967.716

ΣΤΟΙΧΙΑ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΟΜΙΛΟΥ

Όμιλος σύμφωνα με το Ν. 2756/2010

	ΟΜΟΛΟΓΟ		ΤΡΑΠΕΖΑ	
	1.12.2009	1.12.2008	1.12.2009	1.12.2008

Κέρδη από πωλήσεις	100.498	100.893	100.498	100.893
Κέρδη από πωλήσεις	10.881	28.228	10.881	28.228
Κέρδη από πωλήσεις	18.215	15.228	20.118	18.215
Κέρδη (χρήσιμα) από επενδυτικές δραστηριότητες	14.748	12.888	12.274	2.818
Αποτίμηση από μετοχές	118.888	118.888	20.172	18.215
Κέρδη από λειτουργικές δραστηριότητες	248.278	248.278	248.278	248.278
Αποτίμηση από μετοχές	118.888	118.888	118.888	118.888
Αποτίμηση από μετοχές	28.111	28.111	28.111	28.111
Αποτίμηση από μετοχές	118.888	118.888	118.888	118.888
Αποτίμηση από μετοχές	118.888	118.888	118.888	118.888
Αποτίμηση από μετοχές	118.888	118.888	118.888	118.888
Κέρδη από πωλήσεις	118.888	118.888	118.888	118.888
Κέρδη από πωλήσεις	118.888	118.888	118.888	118.888
Κέρδη από πωλήσεις	118.888	118.888	118.888	118.888
Κέρδη από πωλήσεις	118.888	118.888	118.888	118.888
Κέρδη από πωλήσεις	118.888	118.888	118.888	118.888
Κέρδη από πωλήσεις	118.888	118.888	118.888	118.888
Κέρδη από πωλήσεις	118.888	118.888	118.888	118.888
Κέρδη από πωλήσεις	118.888	118.888	118.888	118.888
Κέρδη από πωλήσεις	118.888	118.888	118.888	118.888
Κέρδη από πωλήσεις	118.888	118.888	118.888	118.888
Κέρδη από πωλήσεις	118.888	118.888	118.888	118.888

ΒΑΣΙΚΑ ΜΕΓΕΘΗ & ΔΕΙΚΤΕΣ (ποσά σε εκ. ευρώ)

(Σε ενοποιημένη βάση)

	31/12/2007	31/12/2008	12/07-12/08 Μεταβολή
Σύνολο Ενεργητικού	13.187,83	14.897,76	12,97%
Σύνολο Δανείων	6.110,36	7.126,07	16,62%
Σύνολο Καταθέσεων	11.155,69	11.211,24	0,50%
Σύνολο Ιδίων Κεφαλαίων	746,44	532,16	(28,71%)
Σύνολο Εσόδων	293,45	301,91	2,88%
Σύνολο Εξόδων	243,20	299,29	23,06%
Καθαρά Κέρδη (προ φόρου)	50,25	2,61	(94,80%)
Καθαρά Κέρδη (μετά από φόρο)	43,45	2,85	(93,45%)
Καθαρά κέρδη προ προβλέψεων, αποσβέσεων & χρηματοοικονομικών πράξεων (προ φόρου)	106,50	128,01	20,20%
Αποδοτικότητα Ενεργητικού (ROA)	0,33%	0,02%	(94,20%)
Αποδοτικότητα Ιδίων Κεφαλαίων (ROE)	5,82%	0,53%	(90,81%)
Κόστος / Έσοδα	73,09%	76,92%	5,23%
Δάνεια / Καταθέσεις	54,77%	63,56%	8,79%
Καθαρά έσοδα από τόκους προς ενεργητικό	2,23%	2,16%	(3,23%)
Δάνεια σε καθυστέρηση προς σύνολο δανείων	0,65%	0,87%	33,29%
Κέρδη ανά μετοχή	0,31 ευρώ	0,02 ευρώ	(93,45%)
Αριθμός καταστημάτων	140	144	4
Αριθμός προσωπικού	1.318	1.783	35,28%

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ (ποσά σε εκ. ευρώ)

(Σε ενοποιημένη βάση)

	31/12/2007	31/12/2008	12/07-12/08 Μεταβολή
Καθαρά έσοδα από τόκους	294,37	321,78	9,31%
Καθαρά έσοδα από προμήθειες	11,26	16,78	49,02%
Έσοδα από μερίσματα	4,14	8,17	97,28%
Έσοδα από χρηματοοικονομικές πράξεις	(17,36)	(47,41)	173,12%
Άλλα έσοδα	1,04	2,58	147,12%
Εξοδα προσωπικού	101,08	102,88	1,77%
Γενικά διοικητικά έξοδα	99,31	112,05	12,82%
Αποσβέσεις	10,18	10,91	7,15%
Προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις	28,71	36,07	25,64%
Λοιπές προβλέψεις	-	31,00	-
Άλλα έξοδα	3,91	6,39	63,14%
Φόρος	6,80	(0,23)	(103,43%)

ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ Α.Ε.

Ατομικές Οικονομικές Καταστάσεις της 31ης Δεκεμβρίου 2007

Ποσά σε χιλιάδες ευρώ (εκτός εάν αναφέρεται διαφορετικά)

Κατάσταση Αποτελεσμάτων

	Σημ.	1η Ιανουαρίου- 31η Δεκεμβρίου 2007	1η Ιανουαρίου- 31η Δεκεμβρίου 2006
Τόκοι και Εξομοιούμενα Έσοδα		1.325.177	1.047.619*
Τόκοι και Εξομοιούμενα Έξοδα		(622.429)	(384.569)*
ΚΑΘΑΡΑ ΕΣΟΔΑ ΑΠΟ ΤΟΚΟΥΣ	6	702.748	663.050
Έσοδα Προμηθειών		155.899	159.628
Έξοδα Προμηθειών		(8.426)	(7.333)
ΚΑΘΑΡΑ ΕΣΟΔΑ ΠΡΟΜΗΘΕΙΩΝ	7	147.473	152.295
Έσοδα από Μερίσματα	8	1.586	1.616
Αποτελέσματα Χρηματοοικονομικών Πράξεων	9	(18.086)	6.253
Κέρδη μείον Ζημίες Επενδυτικού Χαρτοφυλακίου	10	55.226	7.929
Λοιπά Έσοδα Εκμετάλλευσης	11	13.362	14.185
ΣΥΝΟΛΟ ΚΑΘΑΡΩΝ ΕΣΟΔΩΝ		902.309	845.328
Δαπάνες Προσωπικού	12	(401.519)	(371.436)
Αποσβέσεις	23,24,25	(24.959)	(25.136)
Απομείωση Αξίας Δανείων και Προκαταβολών	20	(211.300)	(442.628)
Λοιπές προβλέψεις		(17.900)	(55.428)
Λοιπά Λειτουργικά Έξοδα	13	(185.592)	(183.814)
ΣΥΝΟΛΟ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΩΝ ΕΞΟΔΩΝ		(841.270)	(1.078.442)
ΚΕΡΔΗ / (ΖΗΜΙΕΣ) ΠΡΟ ΦΟΡΩΝ		61.039	(233.114)
Φόρος Εισοδήματος	14	(12.504)	(4.854)
ΚΕΡΔΗ / (ΖΗΜΙΕΣ) ΜΕΤΑ ΑΠΟ ΦΟΡΟΥΣ		48.535	(237.968)
Βασικά Κέρδη ανά Μετοχή (σε ευρώ)	15	0,37	(1,8)

* Τα κονδύλια το 2006 έχουν αναμορφωθεί για λόγους συγκρισιμότητας

Οι σημειώσεις στις σελίδες 21 έως 65 αποτελούν αναπόσπαστο μέρος αυτών των οικονομικών καταστάσεων

ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ Α.Ε.
Ατομικές Οικονομικές Καταστάσεις της 31ης Δεκεμβρίου 2007
Ποσά σε χιλιάδες ευρώ (εκτός εάν αναφέρεται διαφορετικά)

Ισολογισμός

	Σημ.	31η Δεκεμβρίου 2007	31η Δεκεμβρίου 2006
ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ			
Ταμείο και Διαθέσιμα στην Κεντρική Τράπεζα	16	835.705	682.023
Κρατικά Αξιόγραφα		31.395	6.895
Απατήσεις κατά Πιστωτικών Ιδρυμάτων	17	3.306.847	1.801.478
Χαρτοφυλάκιο Συναλλαγών	18	1.357.724	1.401.041
Παράγωγα Χρηματοπιστωτικά Μέσα - Απατήσεις	19	21.520	52.279
Δάνεια και Προκαταβολές σε Πελάτες	20	18.343.942	16.157.612
Χαρτοφυλάκιο Επενδύσεων Διαθεσίμων προς Πώληση	21	1.552.804	257.752
Χαρτοφυλάκιο Επενδύσεων Διακρατούμενων μέχρι τη λήξη		66.515	76.486
Συμμετοχές σε θυγατρικές Επιχειρήσεις	22	287.124	280.291
Συμμετοχές σε Συγγενείς Επιχειρήσεις	22	2.281	2.043
Ανώματες Ακνητοποιήσεις	23	8.764	9.829
Ενώματες Ακνητοποιήσεις	24	301.750	304.956
Επενδυτικά Ενώματα Πάγια Στοιχεία	25	95.409	93.274
Αναβαλλόμενες Φορολογικές Απατήσεις	32	321.244	310.761
Προκαταβολή Φόρου Εισοδήματος		4.529	2.976
Λοιπά Στοιχεία Ενεργητικού	26	267.760	365.614
ΣΥΝΟΛΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ		26.805.313	21.805.310
ΠΑΘΗΤΙΚΟ			
Υποχρεώσεις			
Υποχρεώσεις προς Πιστωτικά Ιδρύματα	27	3.562.464	1.330.206
Παράγωγα Χρηματοπιστωτικά Μέσα – Υποχρεώσεις	19	21.713	58.003
Υποχρεώσεις προς Πελάτες	28	17.674.319	16.375.026
Ομολογιακά Δάνεια	29	2.883.301	1.386.260
Λοιπά Δανειακά Κεφάλαια	30	707.064	710.989
Υποχρεώσεις προς Ασφαλιστικούς Οργανισμούς	33	552.849	621.465
Λοιπές Προβλέψεις	34	117.471	76.793
Τρέχουσες Φορολογικές Υποχρεώσεις		15.501	7.501
Αναβαλλόμενες Φορολογικές Υποχρεώσεις	32	4.433	3.277
Λοιπές Υποχρεώσεις	31	426.246	437.378
Σύνολο Υποχρεώσεων		25.965.361	21.006.898
Ίδια Κεφάλαια			
Μετοχικό Κεφάλαιο	36	728.153	728.153
Διαφορά από Έκδοση Μετοχών Υπέρ το Άρτιο		371.497	371.497
Λοιπά Αποθεματικά	37	670.877	675.767
Κέρδη / (Ζημιές) εις νέον		(979.110)	(739.037)
Αποτελέσματα Χρήσης		48.535	(237.968)
Σύνολο Ιδίων Κεφαλαίων		839.952	798.412
ΣΥΝΟΛΟ ΠΑΘΗΤΙΚΟΥ		26.805.313	21.805.310

ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΑΕ
 Απομεινός Οικονομικός Καταστάσεις της 31^{ης} Δεκεμβρίου 2005
 Ποσά σε χιλιάδες ευρώ (εκτός εάν αναφέρεται διαφορετικά)

Ισολογισμός

	Σημ.	31η Δεκεμβρίου 2005	31η Δεκεμβρίου 2004
ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ			
Ταμείο και διαθέσιμα στην Κεντρική Τράπεζα	17	679.951	607.756
Κρατικά Αξίόγραφα		919	27.772
Αποθέσεις κατά Πιστωτικούς Ιδρυμάτων	18	1.445.615	1.101.278
Καρτοφυλάκιο Συνελλογών	19	806.117	1.894.123
Παράγωγα Χρηματοοικονομικών Μέσων - Αποκτήσεις	20	33.621	249
Δάνεια και Προκαταβολές σε Πολίτες	21	14.767.004	12.845.858
Καρτοφυλάκιο Επενδύσεων Διαθέσιμων προς Πώληση	22	70.381	70.005
Παραιτήσεις σε Φύλακτους Εγχωρήσιες	23	264.199	245.268
Παραιτήσεις σε Συγγενείς Επιχειρήσεις	23	22.489	22.489
Απόμεινός Ασυντηρησίμων	24	11.198	15.425
Επενδύσεις Ασυντηρησίμων	25	305.834	314.092
Επενδυτικό Ενσώματο Πόγια Επιχείρηση	26	97.622	103.768
Αναβιβάξιμους Φορολογικούς Αποκτήσεις	33	249.086	268.983
Προκαταβολή Φόρου Ενσώματων		3.096	16.906
Αποτίμηση Ενσώματων	27	330.394	317.130
ΣΥΝΟΛΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ		19.087.516	17.851.062
ΠΑΘΗΤΙΚΟ			
Υποχρεώσεις			
Υποχρεώσεις προς Πιστωτικούς Ιδρυματα	28	1.213.509	755.172
Παράγωγα Χρηματοοικονομικών Μέσων - Υποχρεώσεις	20	21.976	53.024
Υποχρεώσεις προς Πολίτες	29	14.810.624	14.695.105
Ομολογιακά Δάνεια	30	399.327	398.853
Αποτίμηση Δανειακών Καρτέλων	31	348.619	348.082
Υποχρεώσεις προς Ασφαλιστικούς Οργανισμούς	34	786.327	786.327
Προβλέψεις για Αποζημιώσεις Πρωτογενούς		479	452
Τράπεζιες Φορολογικές Υποχρεώσεις		6.600	8.453
Αναβιβάξιμους Φορολογικούς Υποχρεώσεις	33	1.544	2.296
Αποτίμηση Υποχρεώσεων	32	459.833	391.874
Σύνολο Υποχρεώσεων		18.048.840	17.439.638
Τόκοι Κοιτώντων			
Μετοχικό Καρτέλιο	36	728.153	485.455
Διαφορά από Έκδοση Μετοχών Υπό το Άρτιο		371.497	272.183
Μείον: Τόκος Μετοχής	36	-	(88.985)
Αποτίμηση Αποθεματικού	37	678.063	675.120
Σημεία Προηγούμενων Χρήσεων		(827.104)	(838.208)
Αποσβέσιμα Χρήσης		88.067	(94.171)
Σύνολο Τόκων Κοιτώντων		1.038.676	411.424
ΣΥΝΟΛΟ ΠΑΘΗΤΙΚΟΥ		19.087.516	17.851.062

Οι αριθμοί στις σελίδες 21 έως 66 αποπλάτουν αναπόσπαστο μέρος των αντίστοιχων οικονομικών καταστάσεων

ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΘΕΣΗΣ (ΕΝΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΚΑΙ ΕΤΑΙΡΙΚΗ)

(Ποσό σε εκατομμύρια Ευρώ)	Ετήσιους	ΟΜΙΛΟΣ			ΕΤΑΙΡΕΙΑ		
		2010	2009 ^{1,2}	1.1.2009 ²	2010	2009 ¹	1.1.2009 ²
ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ							
Μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία							
Ενοίκια πάγια	4	5.061,9	5.596,2	5.872,8	1.864,0	2.026,7	2.191,5
Υπεράβα	5	572,4	577,4	525,1	-	-	-
Τηλεπικοινωνιακές δάσεις	6	331,9	365,0	329,5	2,1	2,5	3,0
Λοιπά άυλα περιουσιακά στοιχεία	7	455,5	523,5	550,7	-	-	-
Συμμετοχές	8	156,5	157,0	156,6	4.778,2	4.777,4	4.890,0
Δάνεια και προκαταβολές σε ασφαλιστικά ταμεία	18	126,2	154,5	194,5	126,2	154,5	194,5
Αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις	21	260,4	278,7	311,2	195,2	203,6	212,4
Λοιπά μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία	9	154,7	127,3	120,7	120,6	63,8	112,4
Σύνολο μη κυκλοφορούντων περιουσιακών στοιχείων		7.119,5	7.779,6	8.061,1	7.068,3	7.246,5	7.603,8
Κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία							
Αποθέματα		160,8	229,1	201,3	27,9	31,1	32,2
Πάγια	10	1.010,8	1.153,0	1.194,2	534,8	608,0	697,5
Λοιπά χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία	11	12,5	35,4	135,9	2,1	16,3	119,6
Λοιπά κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία	12	229,9	255,6	261,6	108,6	108,7	99,8
Ταμειακά διαθέσιμα και ταμειακά ισοδύναμα	13	1.004,3	868,8	1.427,8	189,0	224,0	344,5
Σύνολο κυκλοφορούντων περιουσιακών στοιχείων		2.418,3	2.541,9	3.220,8	862,4	968,1	1.293,6
Περιουσιακά στοιχεία που κατέχονται προς πώληση		-	-	167,7	-	-	-
ΣΥΝΟΛΟ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ		9.537,8	10.321,5	11.449,6	7.948,7	8.236,6	8.897,4
ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΙΑ ΚΑΙ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ							
Ίδια κεφάλαια που αναλογούν στους μετόχους της Εταιρείας							
Μεταβλητό κεφάλαιο	14	1.171,5	1.171,5	1.171,5	1.171,5	1.171,5	1.171,5
Αποθεματικό υπέρ το άρτο	14	510,6	505,1	497,9	510,6	505,1	497,9
Τακτικό αποθεματικό	15	347,2	344,1	330,2	347,2	344,1	330,2
Συναλλαγματικές διαφορές και λοιπά αποθεματικά	15	(147,3)	(162,0)	(23,9)	(60,1)	(102,9)	(95,4)
Μεταβολές σε ποσοστά μισθωφίας	8	(3.321,5)	(3.321,5)	(3.315,2)	-	-	-
Υπόλοιπο κερδών εις νέο		2.539,1	2.589,2	2.559,8	1.401,2	1.430,0	1.527,9
Σύνολο ίδιων κεφαλαίων που αναλογούν στους μετόχους της Εταιρείας		1.090,6	1.136,4	1.330,3	3.370,4	3.347,8	3.432,1
Διακρίματα μισθωφίας		593,0	757,7	861,3	-	-	-
Σύνολο ίδιων κεφαλαίων		1.683,6	1.894,1	2.091,6	3.370,4	3.347,8	3.432,1
Μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις							
Μακροπρόθεσμο δάνεια	17	3.211,4	5.385,7	5.409,6	1.715,4	2.930,1	3.388,2
Αποζημίωση προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία	18	306,6	316,8	310,2	273,6	293,0	289,4
Πρόβλεψη προγράμματος εθελουσίας εξόδου	18	29,9	109,9	107,2	29,9	109,9	107,2
Πρόβλεψη για λογαριασμό νεότητας	18	301,4	361,9	342,4	301,4	361,9	342,4
Αναβαλλόμενες φορολογικές υποχρεώσεις	21	68,3	117,9	116,7	-	-	-
Λοιπές μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις	19	43,5	66,9	79,2	21,5	35,8	46,0
Σύνολο μακροπρόθεσμων υποχρεώσεων		3.960,1	6.359,1	6.365,9	2.341,8	3.730,7	4.073,2
Βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις							
Προμηθευτές		695,2	813,2	943,9	351,5	373,1	526,1
Βραχυπρόθεσμο δάνεια	20	5,6	3,3	5,1	-	-	-
Βραχυπρόθεσμο μέρος μακροπρόθεσμων δανείων	17	2.082,8	32,9	633,0	1.119,1	-	18,9
Φόρος εισοδήματος	21	70,9	133,2	58,0	1,6	41,0	4,0
Έσοδα επίμεσης χρήσης		249,0	256,6	228,4	233,1	226,3	158,4
Πρόβλεψη προγράμματος εθελουσίας εξόδου	18	189,4	149,0	275,8	189,4	149,0	275,8
Μερίσματα πληρωτέα	16	2,3	4,2	3,8	2,3	4,2	3,8
Λοιπές βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις	22	630,9	685,9	838,2	339,5	365,5	405,1
Σύνολο βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων		3.926,1	2.078,9	2.986,2	2.236,5	1.158,1	1.992,1
Υποχρεώσεις σχετιζόμενες άμεσα με περιουσιακά στοιχεία που κατέχονται προς πώληση		-	-	16,5	-	-	-
ΣΥΝΟΛΟ ΙΔΙΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ ΚΑΙ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ		9.537,8	10.321,5	11.449,6	7.948,7	8.236,6	8.897,4

¹ Αναπροσαρμοσμένα ποσά λόγω αλλαγής λογιστικής πολιτικής (βλ. Σημείωση 32).

Την 31 Δεκεμβρίου 2009, η κατανομή των αναλογιστικών κερδών και ζημιών ήταν ως αποτέλεσμα την αίγλη στην «Αποζημίωση προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία» κατά Ευρώ 50,3 για τον Όμιλο και Ευρώ 51,4 για την Εταιρεία, την αίγλη στην «Πρόβλεψη για λογαριασμό νεότητας» κατά Ευρώ 79,6 για τον Όμιλο και για την Εταιρεία και την μείωση στις «Λοιπές μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις» (πρόβλεψη για δωρεάν τηλεφωνικές μονάδες) κατά Ευρώ 9,2 για τον Όμιλο και για την Εταιρεία. Οι αναλογιστικές φόροι που αναγνωρίζονται στις «Αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις» είναι Ευρώ 25,1 για τον Όμιλο και για την Εταιρεία, έχοντας ως αποτέλεσμα τη μείωση των Ίδιων Κεφαλαίων κατά Ευρώ 95,6 για τον Όμιλο και Ευρώ 95,7 για την Εταιρεία.

Την 1 Ιανουαρίου 2009, η κατανομή των αναλογιστικών κερδών και ζημιών ήταν ως αποτέλεσμα την αίγλη στην «Αποζημίωση προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία» κατά Ευρώ 55,3 για τον Όμιλο και Ευρώ 55,6 για την Εταιρεία, την αίγλη στην «Πρόβλεψη για λογαριασμό νεότητας» κατά Ευρώ 56,1 για τον Όμιλο και για την Εταιρεία και την αίγλη στις «Λοιπές μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις» (πρόβλεψη για δωρεάν τηλεφωνικές μονάδες) κατά Ευρώ 4,6 για τον Όμιλο και για την Εταιρεία. Οι αναλογιστικές φόροι που αναγνωρίζονται στις «Αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις» είναι Ευρώ 24,4 για τον Όμιλο και για την Εταιρεία, έχοντας ως αποτέλεσμα τη μείωση των Ίδιων Κεφαλαίων κατά Ευρώ 91,6 για τον Όμιλο και Ευρώ 91,9 για την Εταιρεία.

² Αναπροσαρμοσμένα ποσά λόγω οριστικής κατάληξης του επιχειρηματικού τμήματος αγοράς της ZAPP (βλ. Σημείωση 8).

ΕΤΗΣΙΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ 31 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2010 ΚΑΙ ΤΗΣ ΧΡΗΣΗΣ ΠΟΥ ΕΛΗΞΕ ΤΗΝ ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΑΥΤΗ

ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΣΥΝΟΛΙΚΩΝ ΕΣΟΔΩΝ (ΕΝΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΚΑΙ ΕΤΑΙΡΙΚΗ)

(ποσά σε εκατομμύρια Ευρώ)	Σημείωση	ΟΜΙΛΟΣ		ΕΤΑΙΡΕΙΑ	
		2010	2009 ¹	2010	2009 ¹
Κέρδη / (ζημία) χρήσης		(130,0)	407,8	60,0	283,8
Συναλλαγματικές διαφορές		(45,4)	(178,4)	.	.
Καθαρό κέρδος / (ζημία) από αντιστάθμιση ταμειακών ροών		6,8	(0,5)	.	.
Αναλογιστικά κέρδη / (ζημία)		57,7	(13,8)	60,1	(13,8)
Αναβαλλόμενοι φόροι επί των αναλογιστικών (κερδών) / ζημιών		(12,9)	2,9	(12,5)	2,9
Καθαρή μεταβολή εύλογης αξίας στα διαθέσιμα προς πώληση περιουσιακά στοιχεία	11	(5,0)	3,5	(4,8)	3,4
Λοπά συνολικά εισοδήματα / (ζημία) χρήσης		1,2	(186,3)	42,8	(7,5)
Συγκριτικά συνολικά εισοδήματα / (ζημία) χρήσης		(137,8)	221,3	103,7	276,1
Κατανεμόμενα σε:					
Μετόχους της Εταιρείας		54,3	272,8	103,7	276,1
Δικαιώματα μειοψηφίας		(192,1)	(51,5)	.	.
		(137,8)	221,3	103,7	276,1

¹ Αναπροσαρμοσμένα ποσά λόγω αλλαγής λογιστικής πολιτικής (βλ. Σημείωση 32).

ΕΤΗΣΙΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ 31 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2009 ΚΑΙ ΤΗΣ ΧΡΗΣΗΣ ΠΟΥ ΕΛΘΕΕ ΤΗΝ ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΑΥΤΗ

ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΣΥΝΟΛΙΚΩΝ ΕΣΟΔΩΝ (ΕΝΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΚΑΙ ΕΤΑΙΡΙΚΗ)

	ΟΜΙΛΟΣ		ΕΤΑΙΡΕΙΑ	
	2009	2008	2009	2008
(ποσά σε εκατομμύρια Ευρώ)				
Κέρδη χρήσης	400,7	507,8	277,5	303,3
Συναλλαγματικές διαφορές	(178,4)	(235,3)	-	-
Καθαρή ζημία από αντιμετάθεση ταμειακών ραών	(0,5)	(6,3)	-	-
Μεταβολή εύλογης αξίας στα διαθέσιμα προς πώληση περιουσιακά στοιχεία	3,5	(34,8)	3,4	(34,8)
Λοιπά	-	-	-	2,1
Λοιπά συνολικά εισοδήματα / (ζημία) χρήσης	(175,4)	(276,4)	3,4	(32,7)
Συγκεντρωτικά συνολικά εισοδήματα χρήσης	225,3	321,4	280,9	330,6
Κατανομόμενα σε:				
Μετόχους της Εταιρείας	276,8	417,4	280,9	330,6
Δικαιώματα μειοψηφίας	(51,5)	(96,0)	-	-
	225,3	321,4	280,9	330,6

1. Ισολογισμός

Για τις χρήσεις που έληξαν την 31^η Δεκεμβρίου 2006 και 2005
(Ποσό σε χιλιάδες ευρώ)

	ΣΗΜ.	ΟΜΙΛΟΣ		ΕΤΑΙΡΕΙΑ	
		31.12.2006	31.12.2005	31.12.2006	31.12.2005
ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ					
Κυκλοφορούν ενεργητικό					
Διαθέσιμα και ταμειακά ισοδύναμα	11.1	384.126	437.001	324.044	375.610
Αποθέματα	11.2	608	404	608	404
Απατήσεις	11.3	102.050	61.979	100.128	62.354
Λοιπά στοιχεία κυκλοφορούντος ενεργητικού	11.4	184.666	172.124	184.388	171.762
Σύνολο κυκλοφορούντος ενεργητικού		671.450	671.508	609.168	610.130
Μη κυκλοφορούν ενεργητικό					
Ασάφιστες ακινητοποιήσεις	11.5	222.361	227.655	222.309	227.594
Οικόπεδα, εγκαταστάσεις και εξοπλισμός	11.6	34.072	36.038	33.104	34.663
Υπεράβια	11.7	13.646	13.646	-	-
Επενδύσεις σε θυγατρικές	11.8	-	-	41.577	41.577
Επενδύσεις σε συγγενείς	11.9	-	-	1.200	1.200
Λοιπά στοιχεία μη κυκλοφορούντος ενεργητικού	11.10	16.480	11.484	16.471	11.475
Αναβαλλόμενοι φόροι ενεργητικού	11.11	1.919	5.355	10.952	11.490
Σύνολο μη κυκλοφορούντος ενεργητικού		288.478	294.178	325.613	327.999
ΣΥΝΟΛΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ		959.928	965.686	934.781	938.129
ΠΑΘΗΤΙΚΟ & ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ					
Βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις					
Δάνεια	11.12	-	15.118	-	15.118
Υποχρεώσεις	11.13	160.929	143.155	167.628	137.761
Φόροι	11.14	242.555	281.215	240.844	279.838
Δεδουλευμένες υποχρεώσεις	11.15	12.879	3.077	10.651	1.582
Σύνολο βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων		416.363	442.565	419.123	434.299
Μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις					
Δάνεια	11.12	-	10.227	-	10.227
Προγράμματα παροχών προσωπικού	11.16	19.604	23.491	19.604	23.491
Προβλέψεις	11.17	301	301	301	301
Άλλες μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις	11.18	5.941	5.779	5.820	5.661
Σύνολο μακροπρόθεσμων υποχρεώσεων		25.846	39.798	25.725	39.680
Ίδια κεφάλαια					
Μετοχικό κεφάλαιο	11.19	95.700	95.700	95.700	95.700
Αποθεματικά	11.20	43.700	43.700	43.060	43.060
Προπληρωμένα μερίσματα	11.21	328.570	299.860	328.570	299.860
Συναλλαγματικές διαφορές	11.22	84	179	-	-
Αδιανείμετα κέρδη - Κέρδη ως νέον		<u>49.531</u>	<u>43.744</u>	<u>22.603</u>	<u>25.530</u>
Σύνολο ιδίων κεφαλαίων		517.585	483.183	489.933	464.150
Ακατώματα μισοψηφίας		134	140	-	-
Σύνολο ιδίων κεφαλαίων		517.719	483.323	489.933	464.150
ΣΥΝΟΛΟ ΠΑΘΗΤΙΚΟΥ & ΙΔΙΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ		959.928	965.686	934.781	938.129

Οι αναμειχτές σπουδές αποτελούν αναπόσπαστο κομμάτι των οικονομικών καταστάσεων.

2. Κατάσταση Αποτελεσμάτων

Για τις χρήσεις που έληξαν την 31^η Δεκεμβρίου 2006 και 2005
(Ποσά σε χιλιάδες ευρώ πλην των κερδών ανά μετοχή)

	ΟΜΙΛΟΣ		ΕΤΑΙΡΕΙΑ		
	ΣΗΜ.	1.1-31.12.2006	1.1-31.12.2005	1.1-31.12.2006	1.1-31.12.2005
Έσοδο	10.1, 10.2	4.633.429	3.695.234	4.524.105	3.592.943
Κόστος πωλήσεων	11.23	(3.774.883)	(2.888.971)	(3.683.467)	(2.804.017)
Μικτό κέρδος		858.546	806.263	840.638	788.926
Άλλα έσοδα αμειψάλλωσης	11.24	2.545	4.795	11.485	13.887
Έξοδα λειτουργίας διάθεσης	11.25	(95.905)	(80.867)	(108.847)	(93.392)
Έξοδα λειτουργίας διοίκησης	11.25	(41.689)	(37.352)	(36.534)	(31.915)
Άλλα λειτουργικά έξοδα	11.26	(10.909)	(2.287)	(10.905)	(2.287)
Έσοδα / Ζημιές από συγγενείς επιχειρήσεις		-	(338)	-	-
Ζημιές από απομείωση περιουσιακών στοιχείων	11.27	-	(7.550)	-	(10.100)
Κέρδη από λειτουργικές δραστηριότητες		712.588	682.664	695.837	665.119
Καθαρά χρηματοοικονομικά αποτελέσματα	11.28	12.929	10.754	12.115	9.650
Μισθώματα		-	-	5.581	-
Κέρδη προ φόρων		725.517	693.418	713.533	674.769
Φόρος εισοδήματος	11.29	(212.280)	(233.936)	(211.902)	(235.998)
Αναβαλλόμενος φόρος	11.29	(3.436)	(1.183)	(538)	4.952
Κέρδη μετά φόρων		509.801	458.299	501.093	443.723
Δικαιώματα μισσηφίας		6	21	-	-
Καθαρά κέρδη χρήσεως		509.807	458.320	501.093	443.723
Βασικά κέρδη ανά μετοχή σε ευρώ	11.30	1,60	1,44	1,57	1,39
Ο Πρόεδρος του Δ.Σ.	Ο Δευθύνων Σύμβουλος	Ο Γενικός Δευθυντής Οικονομικών και Ανάπτυξης	Ο Δευθυντής Λογιστηρίου & Οικονομικής Διαχείρισης και Επενδύσεων		
Κωστώκος Σωτήριος	Νεάδος Βασίλειος	Σαραντάρης Ιωάννης	Τσιλιβής Κωνσταντίνος		

Οι συγκαμίνες σημειώσεις αποτελούν αναπόσπαστο κομμάτι των οικονομικών καταστάσεων.